

A photograph of four people (two women and two men) standing in a row, smiling. They are positioned in front of a large, curved, blue grid structure that resembles a dome or a modern architectural feature. The background is a clear blue sky. The grid lines are black and create a sense of depth and perspective.

uponor

VUOSIKERTOMUS
2008

Oikeanlainen osaaminen, yhteiset
tavoitteet ja tiimi, joka tuo lisäarvoa
– kutsumme sitä kumppanuudeksi

Uponor lyhyesti

Uponor on yksi johtavista asuin- ja liikerakennusten lämmitys- ja putkijärjestelmien toimittajista maailmassa.

Uponorilla on toimintaa keskeisillä Euroopan ja Pohjois-Amerikan markkinoilla, ja sen tuotteita myydään yli sadassa eri maassa. Pohjoismaissa Uponor on myös merkittävä ympäristö- ja yhdyskuntatekniikan putkijärjestelmien toimittaja.

Uponor tarjoaa asiakkailleen teknisesti kehittyneitä ratkaisuja, jotka ovat ekologisesti kestäviä, turvallisia ja luotettavia.

Uponorin liiketoimintaryhmät

Talotekniikka

SISÄILMASTOJÄRJESTELMÄT

Uponorin integroidut lämmitys-, viilennys- ja ilmanvaihtoratkaisut ovat terveellisen ja miellyttävän sisäilmaston perusta. Niiden avulla voidaan vähentää energian kulutusta sekä hyödyntää tehokkaasti uusiutuvia energialähteitä.

- Asunto- ja liikerakentamiseen
- Uudis- ja korjausrakentamiseen

KÄYTTÖVESIRATKAISUT

Luotettavat moniin erilaisiin käyttökohteisiin sopivat talousvesiputkijärjestelmät, joilla on pitkä käyttöikä.

- Juomavesi- ja muut rakennusten vesiputkistot, mukaan lukien lämpöpatterien liitännät nykyaikaisilla, syöpymättömillä muovi- ja komposiittiputkilla.

Yhdyskuntatekniikka

YHDYSKUNTATEKNIIKAN RATKAISUT

Luotettavat ja tiiviit putkijärjestelmät puhtaan veden ja jäteveden kuljettamiseen tuovat pitkän elinkaarensa aikana kustannussäästöjä sekä asennuksessa että käytössä.

- Jäte- ja sadevedet
- Puhtaan veden jakelu

Sisällysluettelo

Uponor julkaisee vuosikertomuksensa myös verkossa. Sieltä löydät myös aiempien vuosien kertomukset ja pörssitiedotteet.

Sijoittajille suunnatut kirjalliset tai webcast-esityksemme sekä ajantasainen osake- ja omistajatieto löytyvät myös verkosta sijoittajasivuiltamme.

Käy katsomassa: www.uponor.com > Sijoittajat.

Uponor juhli 90-vuotista historiaansa vuonna 2008. Lue lisää sivuilta 26-27.

Vuosikertomuksen kuvissa esiintyy Uponorin ammattilaisia eri aloilta ja eri puolilta maailmaa.

Kansikuvassa Elke Beckmann, Helena Jansson, Niclas Ferding ja Jesús García, jotka osallistuivat Uponorin kansainvälisen johdon tapaamiseen joulukuussa 2008.

Katsaus Uponorin toimintaan

Vuosi 2008	2
Toimitusjohtajan katsaus	5
Liiketoimintakatsaus	7

Vakaalta perustalta tulevaisuuden kasvuun

Strategia	15
-----------------	----

Ympäristö ja energia huomion kohteena

Yritysvastuu	21
Uponor – 90 vuotta asumisen mukavuutta	26

Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä	29
Hallitus	36
Johtoryhmä	38
Rakenne	40

Tilinpäätös	41
-------------------	----

Tietoja osakkeenomistajille	93
Sijoittajasuhteet.	94
Uponor-analytiikat	95
Sanasto	96
Yhteystiedot	ii

Vuosi 2008

Toimintaympäristömme muuttui vuoden 2008 aikana poikkeuksellisen haastavaksi, kun kansainväliset asuinrakentamisen markkinat hiljenivät voimakkaasti. Myös liike- ja julkisen rakentamisen kysyntä alkoi heiketä vuoden loppua kohti. Jatkoimme määrätietoisesti strategiaamme toteuttamista, tavoitteena orgaaninen kasvu, yhtiön kansainvälinen integrointi sekä pääsy uusiin markkinasegmentteihin.

Kasvustrategian toimeenpano jatkuu

Asemamme markkinoilla on verrattain vahva ja pyrkimyksenämme on jatkaa orgaanista kasvua nykyisillä ja uusilla markkinoilla sekä uusissa asiakas- ja tuotesegmenteissä. Yhtenä strategisena tavoitteena on kasvattaa liiketoimintaa monikerrostalosegmentissä. Resurssien ja organisaation kehittämistemme palkittiin eri puolilla maailmaa toteutetuilla pilottikohteilla ja uusilla yhteistyösopimuksilla. Myös toinen avainhankkeemme, yhdistetyn lämmityksen ja viilennyksen markkinointi, eteni myönteisesti ja kiinnostus sitä kohtaan kasvoi selvästi. Vuoden aikana laajensimme toimintaamme erityisesti uusille markkinoille Euroopan itäosissa.

Rakennetta vahvistettiin

Strategiamme mukaisesti myimme kesällä Isonsa-Britanniassa ja Irlannissa sijaitsevan kunnallisteknisen liiketoimintamme. Tämä merkitsi samalla irtautumista yhdyskuntateknisestä liiketoiminnasta Pohjoismaiden ulkopuolella.

Syksyllä uudistimme eurooppalaisen organisaatiomme tavoitteena perustusten luominen kasvun nopeuttamiselle.

Uudessa Eurooppa-rakenteessa talotekninen myynti ja markkinointi, tuotetarjonnan kehitys sekä jakelutietoimintot eriytettiin omiksi organisaatioikseen.

Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto Euroopassa eteni vuoden aikana suunnitelmien mukaisesti. Lähes kaikki talotekniset yksikkömme ovat jo sen piirissä.

Säästöä ja sopeutusta

Käynnistimme heikentyneessä markkinatilanteessa erilaisia sopeuttamis- ja tehostamistoimia, joihin sisältyi muun muassa tehtaan sulkeminen Kanadassa sekä Ruotsissa sijaitsevan komponenttitehtaan tuotannon siirtäminen Keski-Eurooppaan. Elokuussa käynnistetyn kustannusleikkausohjelman tavoitteena on saavuttaa 30 miljoonan euron säästöt vuosien 2008–2009 aikana. Ohjelma merkitsi yli 400 hengen vähennystä yhtiömme työvoimaan.

Uponor täytti 90 vuotta

Yksi yhtiömme 90. juhlavuoden merkittävimmistä tapahtumista oli Saksan uuden koulutuskeskuksen käyttöönotto

tammikuussa. Keskus sisältää mm. kansainvälisesti ainutlaatuisia simulointitekniikkaa.

Uponorin 90-vuotishistoriikki julkaistiin syyskuussa.

Muutokset johdossa

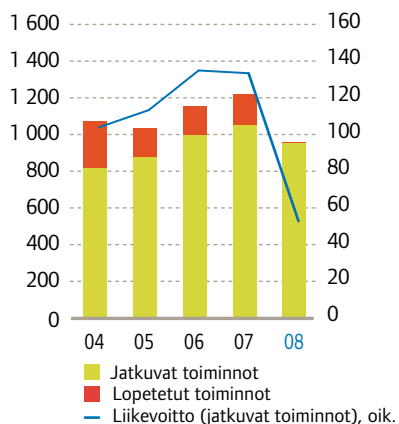
Uponoria vuodesta 2003 luotsannut toimitusjohtaja Jan Lång irtisanoutui syksyllä siirtyäkseen toisen yhtiön palvelukseen. Hallitus nimitti uudeksi toimitusjohtajaksi pitkäaikaisen talousjohtajan ja varatoimitusjohtajan Jyri Luomakosken (41).

Osakkeet ja omistajat

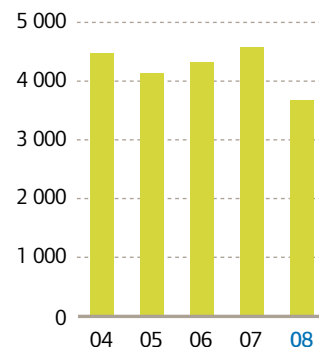
Uponorin osakekurssi laski vuoden aikana voimakkaasti rakentamisen näkymien heiketessä. Osakkeen vuoden ylin hinta oli 18,91 (20.2.2008) euroa ja alin 6,10 (23.12.2008) euroa.

Kurssivaihteluista huolimatta kiinnostus Uponoria kohtaan kasvoi. Osakkeenomistajien määrä nousi vuoden loppuun mennessä 18 629 (2007: 12 564) osakkaaseen. ●

Liikevaihto ja liikevoitto, MEUR

Henkilöstö vuoden loppussa

Tärkeitä tiedotteita vuonna 2008

- 29.1. Uponor avasi monikerrostaloihin erikoistuvan koulutuskeskuksen Saksassa
- 7.2. Tilinpäätös 2007: Uponorin kannattavuus ennallaan vaihtelevilla markkinoilla
- 29.4. 1–3 2008: Uponorin alkuvuosi hiljensi supistuvilla markkinoilla
- 9.5. Uponor myy Brittein saarten yhdyskuntateknisen liiketoiminnan
- 11.6. Uponor alentaa ohjeistustaan markkinanäkymien heiketessä
- 12.8. 1–6 2008: Uponor eteni uusissa segmenteissä huolimatta vaikeasta markkinatilanteesta
- 12.8. Uponor käynnistää kustannusleikkausohjelman
- 13.8. Uponorin toimitusjohtaja Lång irtisanoutui, uuden TJ:n haku käynnistyi
- 20.8. Borealis ja Uponor julkistivat muoviteollisuuden ensimmäisen vesijalanjäljen
- 1.9. Uponor uusii organisaatiotaan Euroopassa
- 4.9. Uponor 90 vuotta: Puusepänerästä johtavaksi talotekniseksi osaajaksi
- 10.9. Uponor sulkee Kanadan tuotantolaitoksensa
- 29.10. 1–9 2008: Uponor jatkaa kustannusäästöjä hiljaisilla markkinoilla
- 6.11. Uponor laajentaa osakekannustinohjelmaansa
- 11.11. Uponor keskittää metallikomponenttien tuotantoa ja vähentää henkilöstöä
- 18.11. Uponor aikoo vähentää henkilökuntaa Saksassa
- 8.12. Uponorin tekniikka jäädyttää Euroopan suurimpiin kuuluvan kauppakeskuksen
- 16.12. Jyri Luomakoski Uponorin toimitusjohtajaksi

Taloudellisia tunnuslukuja

	2008	2007	2006	2005	2004
Liikevaihto, milj. € ¹⁾	949,2	1 047,4	1 003,7	905,6	909,0
Liikevaihdon muutos, % ¹⁾	-9,4	4,4	10,8	-0,4	-
Liikevoitto, milj. € ¹⁾	51,2	135,7	132,9	115,3	87,2
Liikevoitto, % ¹⁾	5,4	13,0	13,2	12,7	9,6
Tulos ennen veroja, milj. € ¹⁾	41,0	133,1	130,9	112,9	81,3
Tilikauden tulos, milj. € ¹⁾	72,5	101,9	96,5	82,7	88,4
Oman pääoman tuotto (ROE), %	22,7	30,1	25,3	20,3	21,7
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	22,2	39,2	35,8	28,1	27,0
Omavaraisuusaste, %	51,4	50,2	53,6	63,2	57,7
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	19,8	25,4	6,3	-6,4	8,5
Korolliset nettovelat, milj. €	60,6	84,5	21,7	-26,9	33,6
Henkilöstö (kokopäiv.) 31.12.	3 678	4 581	4 325	4 126	4 475
Investoinnit, milj. € ¹⁾	39,0	52,0	50,2	44,6	34,1

Osakekohtaisia tunnuslukuja

	2008	2007	2006	2005	2004
Osakekannan markkina-arvo, milj. €	563,7	1 260,6	2 076,6	1 338,9	1 029,5
Osinko, milj. €	62,1 ³⁾	102,5	102,5 ²⁾	166,0 ¹⁾	52,0
Osinko per osake, €	0,85 ³⁾	1,40	1,40 ²⁾	2,27 ¹⁾	0,70
Efektiiivinen osinkotuotto, %	11,0	8,1	4,9	12,6	5,1
Osakkeiden antikorjatut vaihtokurssit					
– ylin, €	18,91	31,45	29,35	19,78	15,00
– alin, €	6,10	15,31	18,00	13,72	12,10
Osakkeenomistajien määrä	18 629	12 564	7 799	6 766	5 225

¹⁾ jatkuvat toiminnot

Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tilinpäätöksessä.

Osakekohtaisten tunnuslukujen huomautukset:

¹⁾ sisältää ylimääräisen osingon 1,37 euroa/osake

²⁾ sisältää ylimääräisen osingon 0,25 euroa/osake

³⁾ hallituksen ehdotus

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 2008 muistetaan taloushistoriassa ennennäkemättömän nopeista ja suurista muutoksista, jotka vaikuttivat kaikkien yritysten toimintaympäristöön. Myös Uponorin tuotteiden ja palvelujen kysyntä laski nopeasti yhtiön eri markkina-alueilla rakennustoiminnan romahtamisen seurauksena.

Markkinanäkymät pysyvät heikkoina myös jatkossa, eikä epävarmuuden kesto voi ennustaa. Siksi me Uponorissa olemme paljolti keskittyneet melko lyhyen aikavälin kysyntä- ja tarjontatilanteen hallintaan ja panostaneet liiketoiminnassamme ennen kaikkea hyvän kassavirran ylläpitämiseen. Kustannusleikkausohjelma oli yksi ensimmäisistä toimenpiteistä, jolla sopeutimme yhtiön kustannusrakennetta heikentyneeseen kysyntään. Markkinoiden supistuessa nopea toiminta on tärkeää, jotta pääsemme vaikeiden aikojen yli ja olemme valmiina vastaamaan haasteisiin kun markkinatilanne jälleen kääntyy paremmaksi.

Toteutimme Uponorissa myös useita muutos- ja kehitystoimia vuonna 2008. Yksi keskeisimmistä oli uuden Eurooppa-organisaation käyttöönotto. Olen vakuuttunut siitä, että uusi organisaatorakenne ja uudet vastualueet auttavat meitä suuntaamaan toimintaamme entistä paremmin. Ne myös tuovat meitä entistä lähemmäksi markkinoita ja asiakkaita samalla, kun ne edistävät organisaation yhtenäisyyttä ja auttavat hyötymään yhteisestä eurooppalaisesta toimitusketjusta. Uudessa organisaatiossa myös tuoteryhmiämme johdetaan euroopanlaajuisesti, minkä ansiosta voimme edelleen vahvistaa ja yhtenäistää tuote- ja palvelutarjontaamme.

Pohjois-Amerikassa jatkoimme aiemmin aloittamamme kehitysohjelman mukaisia toimenpiteitä. Tavoitteenamme on ollut muuttaa organisaatorakennettamme enemmän markkinoiden mukaiseksi. Samalla haluamme lisätä panostuksiamme strategisilla kasvualueillamme. Niitä markkinoilla on

myös huonoina aikoina. Tämä lähestymistapa on tuottanut tulosta, josta osoituksena on merkittäviä toimitussopimuk- sia maanlaajuisesti toimivien isojen asiakkaiden kanssa.

Keväällä 2008 Uponor luopui kunnallisteknisestä liiketoiminnastaan Brittein saarilla ja päätti keskittyä tähän segmenttiin vain Pohjoismaissa. Uponorin pohjoismainen liiketoiminta – kunnallistekniset ja talotekniset ratkaisut – muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, joka tuottaa merkittävä lisäarvoa niin yhtiön asiakkaille kuin jälleenmyyjillekin. Olemme panostaneet jo usean vuoden ajan pohjoismaisten kumppaneidemme saumattomaan tukemiseen koko toiminta-alueella. Hyvänä esimerkkinä on Uponorin pohjoismaisten kunnallisteknisten yksiköiden ensimmäisenä käyttöön ottama yhteinen toimitusketju, joka on palvellut asiakkaitamme luotettavasti yli maiden rajojen.

Taloteknisessä liiketoiminnassa saimme päätökseen vuonna 2005 aloitetun euroopanlaajuisen toiminnanohjausjärjestelmän kehityshankkeen. Päätoimipaikoissamme käytössä oleva uusi järjestelmä toimii hyvin ja luotettavasti. Uskon, että järjestelmä auttaa meitä optimoimaan omaisuuttamme ja kohdentamaan panostuksiamme, mutta se luo myös mahdollisuuksia entistä parempaan kumppanuuteen asiakkaidemme kanssa.

Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta näkyvissä on myös valon pilkahduksia. Kuluneen vuoden aikana sain myynnin henkilöstöltämme useita rohkaisevia viestejä, joiden mukaan Uponorin asiakkaiden ja loppukäyttäjien kiinnostus energian säästämiseen ja uudistuvien energiamuotojen hyödyntämiseen on kasvussa. Samoin kuluttajat ovat kiinnostuneita nostamaan asuin- ja työympäristöjensä mukavuutta nykyaikaisten taloteknistien järjestelmien avulla. Vuoden 2008 aikana toteutimme useita merkittäviä hankkeita, joissa on mukana Uponorin viimeisintä osaamista ja tekniikkaa.

Uponorin näkökulmasta tämä kehityssuunta on merkittävä, ja siitä koituu liiketoiminnallemme hyötyä tulevana vuosina. Uponor on edistänyt ekologista rakentamista jo 20 vuoden ajan. Meillä on vahva tuotevalikoima ja osaaminen, joiden avulla asiakkaat ja loppukäyttäjät pystyvät toimimaan vakavia maailmanlaajuisia ympäristöongelmia vastaan – onpa sitten kyseessä omakotitalo tai liikerakennus, lämmitys- tai viilennysjärjestelmä.

Me kaikki saamme aika ajoin vastaamme kovia haasteita, niin työ- kuin yksityiselämässämme. Uskon vakaasti, että Uponorilla on hyvät edellytykset tarttua tarjolla oleviin tilaisuuksiin – ja paljon mahdollisuuksia on todellakin olemassa! Haluan tässä yhteydessä kiittää edeltäjäni, joiden tekemän työn ansiosta Uponor on hyvässä asemassa vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Haluan erityisesti kiittää kaikkia Uponorin työntekijöitä hyvästä työstä ja sitoutumisesta näinä vaikeina ja haasteellisina aikoina. Valitettavasti monen uponorilaisen työsuhde päättyi kuluneen vuoden aikana, kun jouduimme yllättäen supistamaan toimintaamme. Henkilöstön voimakkaiden ponnistusten ansiosta olemme pystyneet pitämään lupaukset, joita olemme sidosryhmillemme antaneet. ●

Vantaalla, helmikuussa 2009

Jyri Luomakoski
toimitusjohtaja

“Entistä paremman elinympäristön luominen edellyttää yhteistyötä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten tapahtui Dolce Vita Tejo -kauppakeskusprojektissa.

Uponorin vahvuus on kyky ymmärtää hankkeen vaatimukset ja tarjota siihen paras ratkaisu.”

Vasemmalta: João Teixeira, Carla Amado, José Eduardo Silva, Eduardo Álvarez, Rui Pardal ja Miguel García

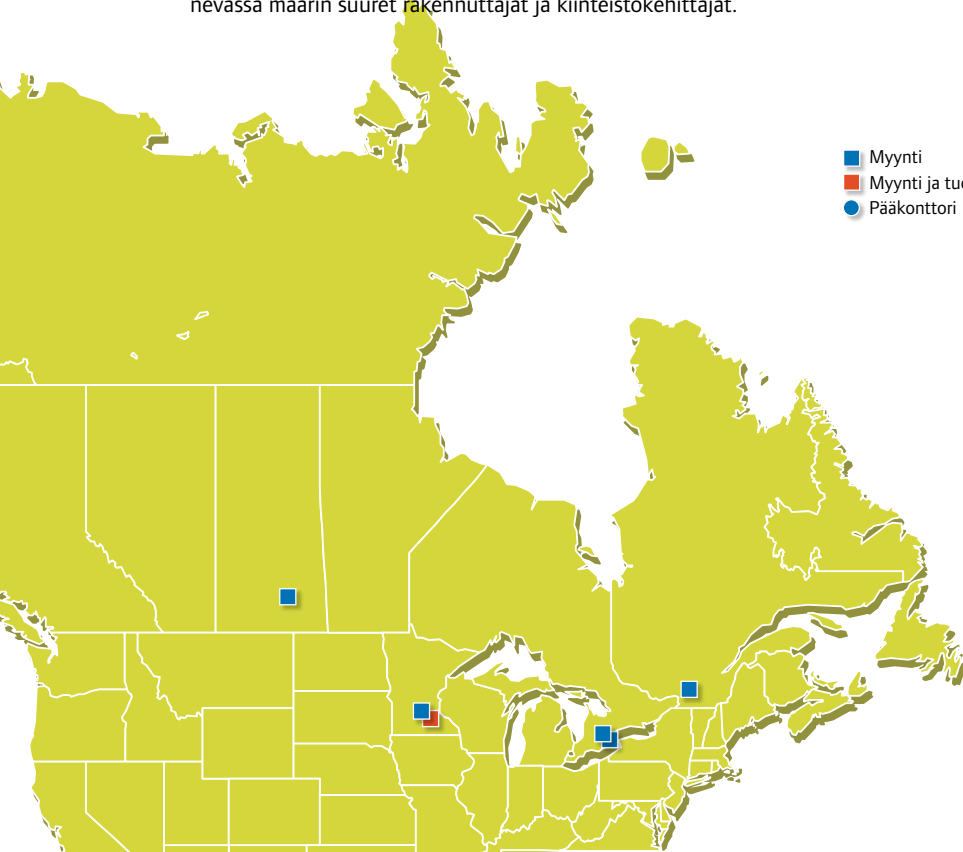
Liiketoimintakatsaus 2008

Uponorin kilpailukyky säilyi verrattain vahvana vuonna 2008 huolimatta poikkeuksellisen vaikeasta liiketoimintaympäristöstä. Tavoitteemme luoda parempia elinympäristöjä yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa säilyi kirkkaana mielessämme. Haluamme tarjota teknisesti edistysellisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja, jotka lisäävät asumismukavuutta, ovat helppoja hallita ja ylläpitää sekä säästävät kustannuksia.

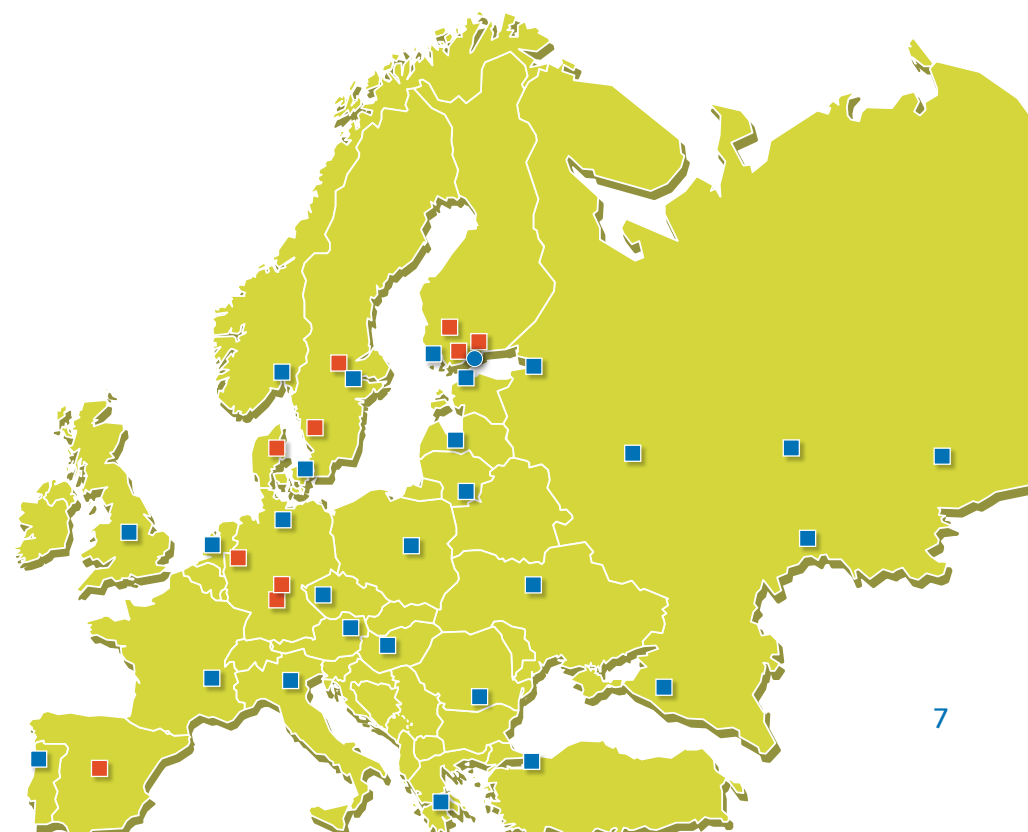
Talotekninen liiketoimintamme tarjoaa monipuolisia ja edistysellisiä ratkaisuja sekä asuin- että liikerakentamiseen. Uponorin painopiste on perinteisesti ollut pientalorakentamisessa, jossa asiakkaitamme ovat LVI-asentajat ja asennusliikkeet. Liike- ja julkisessa rakentamisessa, jonka merkitys Uponorille on kasvussa, loppuasiakkaita ovat yhä enenevässä määrin suuret rakennuttajat ja kiinteistökehittäjät.

Tässä segmentissä myös arkkitehtien ja suunnittelijoiden rooli on merkittävä. Yhdyskuntateknisten tuotteiden osalta asiakkaitamme ovat etenkin kunnat ja kunnallistekniikkaa tarjoavat laitokset. Tuotteidemme jakelu hoidetaan pääosin tukkukaupan kautta.

Uponorin suurin tuoteryhmä ovat rakennusten käyttövesijärjestelmät. Toinen talotekninen tuoteryhmämme ovat sisäilmastojärjestelmät. Parin viime vuoden aikana olemme panostaneet erityisesti nestekiertoisen lattialämmityksen ja viilennyksen kehittämiseen ja tuoneet markkinoille ratkaisuja, joilla miellyttävä sisälämpötila voidaan saada aikaan uusiutuvaa energiaa käyttäen. Yhdyskuntatekniikassa pai-

■ Myynti
 ■ Myynti ja tuotanto
 ● Pääkonttori

Maailman modernein oopperatalo valitsi Uponorin

Modernin talotekniikan ansiosta Bjørvikan satamaan rakennetun Oslon uuden oopperatalon kävelykatolta voi ihailla merimaisemia. Oopperasta onkin muodostunut nopeasti eräs Oslon suosituimpia ajanviettopaikkoja. Lokakuussa 2008 se palkittiin vuoden kulttuurirakennuksena maailman arkkitehtuurifestivaaleilla Barcelonassa, Espanjassa.

Oopperatalon ilmanvaihtotekniikalle asetettiin talossa tehtävän työn luonteen vuoksi tiukat kriteerit. Rakennuksen alle asennettava Uponorin ilmanvaihtokanavisto säästää tilaa rakennuksessa. Se on myös nopea ja edullinen asentaa. Tuote on lajissaan Euroopan ainoa standardoitu maan alle asennettava muovinen ilmanvaihtokanavisto.

Kivilattiassa oleva lattialämmitysjärjestelmä sopii äänettömänä tilaan täydellisesti ja lisää sisäilmaston mukavuutta.

nopistemme on vesi- ja viemäriputkijärjestelmissä ja haja-asutusalueiden jäteveden käsittelyratkaisuihin.

Lokakuussa 2008 Uponorin liiketoiminta jaettiin kahteen alueorganisaatioon: Eurooppa ja Pohjois-Amerikka. Tämän vuosikertomuksen raportointi noudattaa konsernin aiempaa rakennetta.

Liiketoimintaympäristö

Rakentamisen ja asumisen pitkän aikavälin suuntauksista yksi merkittävimmistä on kaupunki- ja taajama-asumisen kasvu ja ihmisten muutto suuriin keskuksiin tai niiden lähelle. Sen seurauksena pientalorakentamisen suhteellinen painoarvo koko rakentamisen kentässä on vähenemään päin. Euroopan suurimmat rakentamisen markkinat löytyvät Saksasta, Espanjasta, Ranskasta, Isosta-Britanniasta ja Italiasta, joissa kaikissa rakennuskannan uudistuminen on varsin hidasta, ja painopiste on korjausrakentamisessa. Uudisrakentamisen nopein kasvu Euroopassa tapahtuu lähinnä itäisessä Euroopassa, jossa kansantalouksien kehittyminen ja vaurastuminen tuo mukanaan laajaa asuin- ja liikeyritystoimintaa. Pohjois-Amerikassa uudisrakentaminen

on Eurooppaan verrattuna vilkasta, johtuen aktiivisesta rakennuskannan uudistamisesta.

Maailmanlaajuisesti käynnissä oleva talouden kriisi korostaa lähivuosina korjausrakentamisen merkitystä, sillä uudisrakentamisen määrän arvioidaan edelleen pienenevän vuoden 2009 aikana, kun taas korjausrakentamisen volyyymi pysynee ennallaan. Maailmalla yleistynyt huoli ympäristön tilasta, erityisesti maapallon lämpenemisuhasta, lisää kiinnostusta rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvan energian hyödyntämiseen aiempaa enemmän. Uudisrakentamisen ohella tämä kohdistuu voimakkaana myös olemassaolevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseen.

Rakennusten osuuden Euroopan Unionin energiankulutuksesta arvioidaan olevan noin 40 prosenttia. Valtaosa tästä energiasta käytetään rakennusten lämmitykseen, viilennykseen ja ilmanvaihtoon, joten talotekniikkajärjestelmät ovat avainasemassa, kun kokonaisuutta optimoidaan. Useissa maissa nestekiertoisen lattialämmityksen ja -viilennyksen lisäksi käytetään myös aurinkoenergiaa tai maalämpöä.

Uudisrakentamisen osuus uusien rakennusten lämmitysratkaisuista on keskimäärin noin 25 prosenttia – joten liiketoiminnalla on runsaasti mahdollisuuksia kasvaa. Kasvua vauhdittavat lisääntyneen energiatehokkuuden ohella loppukäyttäjien mukavuusvaatimukset.

Uponorin nestekiertoisen lämmitys- ja viilennystarjonnan kilpailijoita ovat kaikki muut lämmitys- ja viilennystavat. Euroopassa käytössä olevat yleisimmät teknologiat ovat lämpöpatterit, sähkölämmitys ja ilmalämmitys. Näistä ainoastaan ilmalämmitystä käytetään myös tilojen viilentämiseen. Pohjois-Amerikassa valtaosa rakennuksista lämmitetään ja viilennetään ilmalämmityksellä. Uponorin kilpailuvaltteina kaikilla markkinoilla ovat alhaiset käyttökustannukset, järjestelmien luotettavuus ja tehokkuus, asuinmukavuus sekä mahdollisuus hyödyntää erilaisia, myös ympäristöystävällisiä energialähteitä kuten aurinkoenergiaa tai maalämpöä.

Käyttövesijärjestelmissä Uponorin PEX-muoviset ja komposiittiputkijärjestelmät ovat viime vuosien aikana vakiinnut-

Moderni arkkitehtuuri kohtaa tulevaisuuden rakennustekniikan

Saksan Kölniin valmistuu vuonna 2009 kolme toimistotaloa, joiden vaikuttavan arkkitehtuurin innoittajana ovat olleet entiset satamanosturit. Eteläisimmässä talossa, Kranhaus Plussassa, on uusiutuvaa energiaa hyödyntävä kokonaisratkaisu, jossa lämmitykseen ja viilennykseen käytetään kaivovettä. Talon suunnittelussa on hyödynnetty Reinin rannalla sijaitsevan rakennuspaikan tarjoamia maantieteellisiä ja geotermisiä erityispiirteitä.

Rakennuksen betonirakenteiden lämpöaktiivointiin perustuvan järjestelmän avulla estetään epämiellyttävä lämpötilojen vaihtelu valoisissa, lasiseinäisissä toimistohuoneissa myös pitkien hellejaksojen aikana. Tämä Uponorin kehittämä hiljainen viilennysmenetelmä varastoi huoneissa olevan lämmön ja toimii näkymättömästi ja ilman vedon tunnetta.

taneet asemaansa johtavana ratkaisuna asuin- ja liikerakentamisessa. Ne ovat lisänneet markkinaosuuttaan syrjäyttäen etenkin metalliputkia ja edullisemmasta muovimateriaalista valmistettuja putkia. Menestyksen syynä ovat muoviputkijärjestelmien parempi asennettavuus, liitosten parempi vuoto- ja tiivisyys sekä se, että ne kestävät hyvin veden laadun vaihteluita. Ne soveltuvat mainiosti myös korjausrakentamiseen ja ovatkin saavuttamassa suosiota myös siinä segmentissä.

Jakeluportaan keskittyminen hidastui vuoden 2008 aikana, kun suurimmat jakelijat vähensivät yritysostoja ja kohdistivat huomionsa kustannusten leikkaamiseen ja kassavirran hallintaan sekä tuotevalikoiman rationalisointiin. Muutamat tukkumyyjät ovat myös tuoneet markkinoille omia tuotesarjojaan, jotka kilpailevat valmistajien tuotteiden kanssa.

Rakentamisen laskusuhdanne lisäsi hintakilpailua etenkin käyttövesijärjestelmissä. Tämän seurauksena muutama toimija päätti luopua käyttövesiliiketoiminnasta ja keskittyä muihin tuotteisiin.

Markkinat supistuivat

Maailmantalouden vaikeuksien vuoksi useimmat Uponorin avainmarkkinoista supistuivat vuonna 2008.

Euroopan uudisrakentamisen markkinat supistuivat päättyneenä vuonna erityisen voimakkaasti Espanjassa ja Ison-Britanniassa. Uudisrakentamisessa asuinrakentamisen määrä kutistui selvästi enemmän kuin liike- ja julkinen rakentaminen. Rakentamisen kokonaismarkkinat Euroopassa supistuivat kuitenkin vain noin neljä prosenttia vuoden 2008 aikana, jos mukaan luetaan myös korjausrakentamiseen liittyvät investoinnit.

Yhdysvalloissa asuinrakentaminen jatkui edelleen ennätysalpaisena. Viikkaana jatkunut liike- ja julkinen rakentaminen säilyivät suuren osan vuotta verrattain vahvana mutta hidastuivat vuoden loppua kohden. Myös Kanadan markkinat kehittyivät myönteisesti suurimman osan vuotta mutta hiljenivät loppuvuodesta.

Myönteisintä kehitys oli Saksassa, jossa kysyntä oli vielä alkuvuodesta kauttaaltaan melko vilkasta, mutta vuoden loppua kohden asuinrakentamisen kysyntä vaimeni selvästi. Liike- ja julkisen rakentamisen tyydyttävä kehitys sen sijaan jatkui vielä loppuvuonna. Myös Itä-Euroopassa kysynnän kasvu oli pääosin vahvaa, vaikkakin kehitys vaihteli maasta toiseen. Vuoden lopulla sielläkin havaittiin selvä muutos kysynnässä.

Asuinrakentamisen voimakas lasku heijastui myös kunnallisteknisiin markkinoihin, mutta ne pysyttelivät kuitenkin verrattain elinvoimaisina kaikissa Pohjoismaissa, joissa Uponor harjoittaa yhdyskuntateknistä liiketoimintaa.

Panostukset monikerrostaloihin tuottivat tulosta

Monikerrostaloliiketoiminnan merkitys Uponorille on kasvanut asuinrakentamisen hiljentyessä voimakkaasti. Monikerrostalosegmenttiin panostaminen on samalla tukenut myös jäähdätyksiliiketoimintamme kehittämistä. Tämän seurauksena myyntimme ei ole laskenut yhtä voimakkaasti kuin markkinat keskimäärin, ja olemme onnistuneet kasvattamaan markkinaosuuttamme.

Uponorin tekniikka jäähdyttää Euroopan suurimpiin kuuluvan kauppakeskuksen

Portugaliin valmistuu toukokuussa 2009 yksi Euroopan suurimmista kauppakeskuksista, Dolce Vita Tejo. Lissabonin lähistöllä valmistuvassa 423 000 neliön kauppakeskuksessa on 300 kauppa ja 9 000 pysäköintipaikkaa.

Kauppakeskuksen rakennuttaja panostaa kohteessa kestäväen kehityksen mukaisiin ratkaisuihin. Rakennuksen katto tehdään luonnonvaloa hyödyntävästä materiaalista ja auringonvalon lämmittävä vaikutus kompensoidaan Uponorin energiaa säästävän lattiaviilennyksen avulla. Kun jäähdytys tulee lattian kautta, lämpötila saadaan miellyttäväksi siellä, missä ihmiset liikkuvat. Lattian lämpötila säilyy koko ajan noin 19–20 asteessa.

Uponor kehitti vesikiertoisen viilennyksen konseptin 1990-luvun puolivälissä. Kiinnostus tätä uutta, energiaa säästävää teknologiaa kohtaan on voimakkaassa kasvussa eri puolilla maailmaa.

Keskittyminen kokonaisratkaisuihin yksittäisten tuotteiden myynnin sijaan on antanut meille mahdollisuuden vastata paremmin erilaisten asiakassegmenttien tarpeisiin ja siten tuottaa lisäarvoa asiakkaille.

Uponorin tuotejärjestelmien kysyntä on pitkälti riippuvainen uudisasuinrakentamisen kehityksestä. Ilahduttavinta vuoden 2008 kehityksessä oli se, että kohonneiden energiakustannusten myötä energiatehokkuuteen alettiin kiinnittää selvästi aiempaa enemmän huomiota. Se vaikutti myönteisesti sisäilmastojärjestelmiemme eli nestekiertoisen lämmitys- ja viilennysjärjestelmien kysyntään.

Vuoden aikana toimimme markkinoille uusia ja uudistettuja tuotejärjestelmiä. Euroopassa merkittävimpiin lukeutuivat monikerros- ja komposiittiputkien uudet modulaariset liitosratkaisut jako- ja nousuputkiin. Uponorin tuotetarjontaa vahvistivat merkittävästi myös komposiittiset nousuputket liike- ja julkiseen rakentamiseen. Pohjois-Amerikassa laajensimme voimakkaasti ohjausjärjestelmien tarjontaa. Toimimme muun muassa ensimmäisenä Yhdysvaltain markkinoille LVIS-ohjausyksikön, jolla asunnon omistaja tai huoltoyritys voi säätää asunnon kaikkia taloteknisiä järjestelmiä verkon yli.

Mollisävytteinen vuosi

Keski- ja Itä-Eurooppa ja kansainvälinen myynti

Asuinrakennusmarkkinoiden hiljetessä suuntasimme toimintaamme voimakkaasti monikerrostaloliiketoiminnan kehittämiseen. Siitä saatiin myönteisiä tuloksia Keski-Euroopassa, ja pystyimme hyödyntämään jo entuudestaan vahvaa asemaamme liiketoiminnan edelleen kehittämiseksi. Alueen tärkeimmällä markkinalla Saksassa liikevaihtomme kehittyi positiivisesti loppuvuonna tapahtuneesta markkinoiden vaimenemisesta huolimatta.

Alkuvuonna avasimme Saksassa uuden koulutuskeskuksen, jossa on kansainvälisesti ainutlaatuinen lämmitys-, viilennys- ja juomavesilaitteistojen simulointitekniikka. Keskus on jo 18. Uponorin koulutuskeskus, ja samalla ensimmäinen, jossa tarjoamme myös monikerrostalosegmentin asiakkaille räätälöityä koulutusta.

Keski-Euroopassa toimimme markkinoille muun muassa uuden viilennyspaneelin sekä nousuputkijärjestelmän, jonka etuna on joustavuus ja helppo asennettavuus.

Kehitimme nopeasti kasvanutta Itä-Euroopan organisaatiota tarvittavan osaamisprofiilin takaamiseksi etenkin monikerrostaloliiketoiminnan ja viilennysratkaisujen osalta. Myös työskentelytapoja ja prosesseja yhtenäistettiin. Uusi, harmonisoitu tuotetarjoomamme julkistettiin keväällä. Koko itäisen Euroopan markkinointimateriaali yhtenäistettiin, mikä toi synergiaetuja ja mahdollisti paremman näkyvyyden markkinoilla.

Kansainvälinen laajentumisemme jatkui suunnitelmien mukaisesti. Vuoden 2008 aikana avasimme uuden toimiston Turkkiin ja kehitimme liiketoimintaamme etenkin Persianlahden alueella.

Pohjois-, Etelä- ja Länsi-Eurooppa

Uponorin liikevaihto laski Pohjoismaissa. Tähän vaikutti etenkin asuinrakentamisen voimakas väheneminen kaikissa Pohjoismaissa. Joidenkin suurien talopakettivalmistajien kanssa tehtiin sopimuksia Uponorin tuotteiden käytöstä valmistaloissa.

Kotini on linnani

Pohjois-Irlannissa noin 70 kilometrin päässä Belfastista sijaitsevan Gosfordin linnan rakennutti Gosfordin toinen jaarli Archibald Acheson. Se valmistui 1850-luvulla ja on ollut vuosien varrella monenlaisessa käytössä – jopa liittoutuneiden sotavankileirinä toisen maailmansodan aikana. Sen jälkeen rakennus on palvellut muun muassa armeijan kasarmina, ja jonkin aikaa siellä toimi myös ravintola ja yökerho. Nyt linna on saamassa uuden elämän, kun sinne rakennetaan tasokkaita huoneistoja.

Linna tarjoaa asumiselle upeat puitteet, joita täydentävät nykyajan mukavuudet. Rakennuksen kaikissa järjestelmissä, lattialämmityksestä suurempiin käyttövesiputkiin, on käytetty Uponorin monikerroksisia komposiittiputkia. Uponorin nykyaikaisten järjestelmien avulla linnan entiset 150 huonetta muuntuvat asunnoiksi, jotka sopivat vaativaankin makuun.

Myös Länsi- ja Etelä-Euroopan alueella liikevaihtomme las-
ki. Laskuun vaikutti etenkin Espanjan rakennusmarkkinan romahtaminen. Tästä huolimatta muoviset käyttövesijär-
jestelmämme vahvistivat asemiaan markkinoilla edelleen. Lisääntynyt energiatietoisuus ja muuttuneet viranomais-
määräykset puolestaan lisäsivät sisäilmastojärjestelmiem-
me kysyntää etenkin Espanjassa ja Italiassa. Näistä syistä Uponorin liikevaihto supistui selvästi vähemmän kuin mark-
kinat laskivat. Yksi merkittävimmistä uusista hankkeistam-
me oli Euroopan suurimpiin kuuluva uusi ostoskeskus Dol-
ce Vita Tejo, jonne asennettiin Uponorin viennyratkaisu. Kohteen rakennuttaja panostaa kestäväen kehityksen mu-
kaisuun ratkaisuihin, etenkin energiatehokkuuteen ja vähäi-
seen energian kulutukseen. Aktiivisten myynti- ja markki-
nointitoimenpiteiden ansiosta pystyimme kasvattamaan lii-
kevaihtoaamme Isonsa-Britanniassa ja Ranskassa.

Johdonmukainen brändimarkkinointi palkittiin, kun Uponor
sai tunnustusta Espanjan tunnetuimpana tuotemerkkinä
lattialämmityksen ja muovisten käyttövesijärjestelmien
sektorissa. Ranskassa avasimme uuden Uponor Academy
-koulutuskeskuksen.

Pohjois-Amerikka

Huolimatta Yhdysvaltain taantumasta ja rakennusmarkki-
noiden voimakkaasta supistumisesta vuoden 2008 aikana
liikevaihtomme supistui vähemmän kuin markkinat keski-
määrin. Onnistuneet markkinointitoimenpiteet ja tuloksel-
liset panostukset monikerrostaloliiketoimintaan auttoivat
meitä hyödyntämään haastavassakin markkinatilantees-
sa esiintyviä kasvumahdollisuuksia. Muutokset kilpaili-
jakentässä tarjosivat tilaisuuksia vallata markkinaosuuk-
sia. Myös Kanadassa panostukset monikerrostaloliiketo-
imintaan tuottivat tulosta ja liikevaihto kasvoi edellisestä
vuodesta.

Elokuussa julkistimme sopimuksen, jolla Uponor toimit-
taa käyttövesijärjestelmät 50-100 kunnalliseen kouluun
Ohiossa Yhdysvalloissa seuraavien kolmen vuoden aika-
na. Tämän lisäksi ohiolainen M/I Homes -talonrakentaja
ryhtyy käyttämään Uponorin PEX-putkijärjestelmiä kaikis-
sa talomalleissaan. Sopimukset ovat merkittäviä, koska ne
vahvistavat tarjontamme asemaa alueella, jota on pitkään
hallinnut kilpaileva tuote. Aloitimme myös yhteistyön kan-
sainvälisen Hilton-hotelliketjun kanssa. Yhteistyö kattaa

muun muassa Hiltonin Suppliers' Corner -ohjelman, jonka
avulla esimerkiksi suunnittelijat ja urakoitsijat saavat tietoa
Uponorin ratkaisuista.

Yhdysvalloissa hyväksyttiin lakialoite, joka edellyttää sam-
mutussprinklereiden asentamista pientaloihin. Tämä tukee
liiketoimintaamme ja luo tulevaisuuden kasvupotentiaalia.

Tehostimme toimintaamme ja kustannusten hallintaa ja py-
rimme lisäämään tuottavuutta monilla erilaisilla toimen-
piteillä. Näihin kuuluivat muun muassa Kanadan tehtaan
sulkeminen ja uuden jakeluvuoraston rakentaminen Yhdys-
valtoihin. Lisäksi panostimme erityisesti markkinointiin ja
myyntiorganisaatiomme kehittämiseen, ja avasimme myyn-
titoimiston Ontariossa, Kanadassa. Toimme myös markki-
noille uusia tuotteita, joista viisi palkittiin alan parhaina tai
innovatiivisimpina uusina tuotteina.

Yhdyskuntatekninen liiketoiminta

Vaikka kunnallistekninen kysyntä pääsääntöisesti jatkui
tydyttävällä tasolla, laajojen talonrakennushankkeiden
vähentyminen aiheutti myös yhdyskuntateknisen liiketoi-

Ympäristöystävällistä suunnittelua San Franciscossa

California Academy of Sciences on entinen museo, jonka ympärille on rakennettu yksi maailman johtavista tiede- ja kulttuurikeskuksista.

Rakennuksessa on käytetty useita ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi. Uponorin lattialämmityksen avulla rakennuksen energiankulutusta on onnistuttu vähentämään jopa 10 prosenttia ja myös LVI-laitteiden lämpö saadaan hyödynnettyä. Kasvien peittämä katto toimii tehokkaana lämpöeristeenä, joka vähentää ilmastoinnin energiankulutusta.

Yhdysvaltain ympäristöystävällisen rakentamisen neuvosto, U.S. Green Building Council, on myöntänyt keskukselle korkeimman mahdollisen luokituksen (Leadership in Energy and Environmental Design), mikä tekee siitä maailman suurimman julkisen rakennuksen, joka on saanut tämän tunnustuksen.

minnan kysynnän vähenemistä. Pohjoismaissa pyrimme maksimoimaan taloteknisen ja yhdyskuntateknisen liiketoiminnan väliset synergiaedut esimerkiksi myynnissä ja markkinoinnissa.

Muuttunut tilanne vaati sopeuttamista

Vuoden aikana 2008 tehostimme toimia tuotantokapasiteetin sopeuttamiseksi laskeneeseen kysyntään. Käynnistimme konserninlaajuisen kustannusleikkausohjelman, jonka tarkoituksena oli sopeuttaa yhtiön kustannustaso vaiuina jatkuneisiin rakennusmarkkinoihin ja turvata tuloskehitys heikentyneessä markkinaympäristössä.

Osana tätä kustannussäästöohjelmaa suljimme Kanadan tuotantolaitoksemme ja siirsimme joitakin toimintoja Kanadasta Apple Valleyn toimipisteeseemme Yhdysvalloissa. Päätimme myös keskittää metallikomponenttien tuotantomme yhteen erikoistuneeseen tehtaaseen Saksassa, minkä seurauksena Kungsörin tuotantolaitos Ruotsissa suljetaan. Irlannin markkinoiden hoito keskitettiin Ison-Britannian toimipisteeseemme.

Kustannussäästötoimia ja henkilöstön vähentämistä jatkettiin markkinanäkymien edelleen heikentyessä. Yt-neuvottelut henkilöstön kanssa käynnistettiin Espanjassa, Ruotsissa, Saksassa ja Suomessa. Työvoimaa jouduttiin vähentämään myös muissa maissa.

Myynti ja tuloskehitys

Uponorin liikevaihto laski kaikissa alueorganisaatioissa rakentamisen aktiviteetin hiljetessä eri puolilla maailmaa. Voimakkaimmin tämä tuntui Pohjois-Amerikassa ja Muun Euroopan alueella. Keski-Euroopassa liikevaihto ylsi lähelle viime vuoden tasoa, koska julkisen ja liikerakentamisen kysyntä säilyi verrattain vahvana koko vuoden ajan. Uponorin onnistui kasvattaa liiketoimintaansa paikallisessa valuutassa mitattuna Euroopan kolmella suurimmalla markkina-alueella eli Saksassa, Ison-Britanniassa ja Ranskassa.

Talonrakentamisen väheneminen vaikutti myös siihen, että talotekniikan osuus Uponorin kokonaisliikevaihdosta supistui hieman vuonna 2008. Kun se vuonna 2007 oli 80,2 prosenttia, oli sen osuus vuonna 2008 79,1 prosenttia konsernin liikevaihdosta. Yhdyskuntatekniikan osuus oli 20,9 prosenttia.

Huolimatta erilaisista hankkeista leikata kustannuksia Uponorin liikevoitto laski huomattavasti rakennusmarkkinoiden historiallisen syvän notkahduksen vuoksi. Jos mukaan ei lueta kertaluonteisia seikkoja, konsernin liikevoittoprosentti putosi noin kahdeksaan prosenttiin liikevaihdosta. Lasku jyrkkenei vuoden viimeisen neljänneksen aikana, jolloin myös markkinoiden supistuminen oli voimakkaimmillaan. ●

Taloudellinen raportointi

Uponor-konsernin rakenne uudistettiin lokakuussa 2008 niin, että liiketoiminta jakaantuu kahteen alueorganisaatioon: Eurooppa ja Pohjois-Amerikka. Tilinpäätös noudattaa vielä aiempaa organisaatorakennetta, johon kuuluvat seuraavat alueorganisaatiot: Keski-Eurooppa, Pohjoismaat, Muu Eurooppa ja Pohjois-Amerikka.

Qatarin helmi – ammattilaisten yhteistyötä

Qatarin helmi sijaitsee Arabianlahden rannalla, lähellä Qatarin pääkaupunkia Dohaa. Tässä valtavassa rakennushankkeessa entiselle helmensukellusalueelle nousee tekosaari, jolle kohoaa asuntoja noin 40 000 ihmiselle.

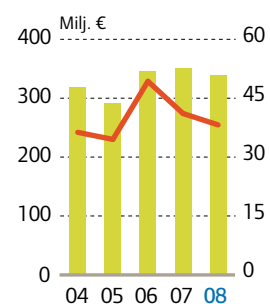
Hankkeen tavoitteena on rakentaa korkeatasoinen alue, johon kuuluu niin ylellisiä kerrostaloja ja merenrantataloja kuin viiden tähden hotellejakin. Hanke toteutetaan neljässä vaiheessa ja sen on määrä valmistua vuonna 2011.

Uponor on ollut mukana useissa Arabianlahden rakennushankkeissa ja tullut tunnetuksi laadukkaista ratkaisuistaan ja palveluistaan, joihin myös asiakkaat ovat tyytyväisiä. Ei siis ihme, että Qatarin helmen arkkitehdit ja suunnittelijat valitsivat kohteen käyttövesijärjestelmien toteutukseen Uponorin monikerroksiset komposiittiputket ja jäähdytysjärjestelmiin Uponorin lämpöeristetyt putkistot.

Keski-Eurooppa

Milj. €	2008	2007
Liikevaihto	339,4	351,3
Liikevoitto	38,2	41,1
Liikevoitto-%	11,3	11,7
Varat	180,9	181,4
Investoinnit	8,5	11,0
Henkilöstö 31.12.	1 230	1 273

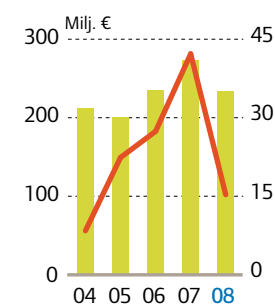
Liikevaihto ja liikevoitto

Muu Eurooppa

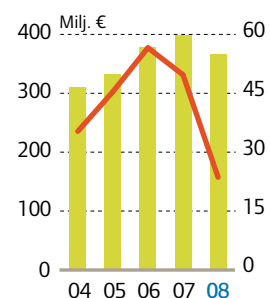
Milj. €	2008	2007
Liikevaihto	234,3	272,9
Liikevoitto	15,3	42,2
Liikevoitto-%	6,5	15,4
Varat	144,5	240,1
Investoinnit	1,1	4,0
Henkilöstö 31.12.	724	792

Liikevaihto ja liikevoitto

Pohjoismaat

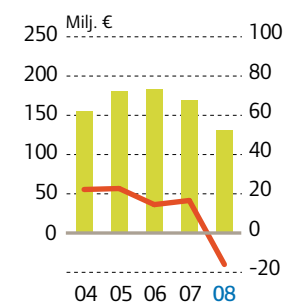
Milj. €	2008	2007
Liikevaihto	365,7	397,7
Liikevoitto	23,6	49,7
Liikevoitto-%	6,5	12,5
Varat	152,7	185,3
Investoinnit	11,1	15,5
Henkilöstö 31.12.	1 218	1 361

● Liikevaihto
— Liikevoitto (oikealla)

Pohjois-Amerikka

Milj. €	2008	2007
Liikevaihto	130,8	169,2
Liikevoitto	-16,0	16,6
Liikevoitto-%	-12,2	9,8
Varat	121,8	123,7
Investoinnit	14,4	13,4
Henkilöstö 31.12.	442	602

● Liikevaihto
— Liikevoitto (oikealla)

“Erotumme muista siinä, että emme ole pelkästään valmistaja. Pyrimme aina olemaan askelen edellä: havaitsemme uudet trendit, tuomme markkinoille innovatiivisia ja kestäviä tuotteita ja tarjoamme asiakkaan tarpeiden mukaisia ratkaisuja.

Onnistuimme California Academy of Sciences -hankkeessa, koska kuuntelimme ja ymmärsimme asiakasta ja täytimme lupauksemme.”

Vasemmalta: Don Costello, Tina Elbert, Aaron Smith, Him Ly ja Casey Swanson

Vakaalta perustalta tulevaisuuden kasvuun

Uponorin olemassaolon tarkoitus – parempia elinympäristöjä yhteistyössä ammattilaisten kanssa – kiteyttää tavoitteemme ja toimintatapamme: haluamme yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa löytää kestäviä ja laadukkaita kokonaisratkaisuja, jotka luovat miellyttävät puitteet asumiselle, työskentelylle ja vapaa-ajalle.

Visio

Tavoitteenamme on rikastuttaa ihmisten elämää kaikkialla maailmassa tuottamalla energiatehokkaita lämmitys- ja viilennysratkaisuja, jotka nostavat mukavuuden uudelle tasolle ja auttavat säästämään luonnonvaroja. Samalla tavoittelemme kannattavaa kasvua ja merkkijohtajuutta sekä alan edelläkävijän asemaa.

Arvot

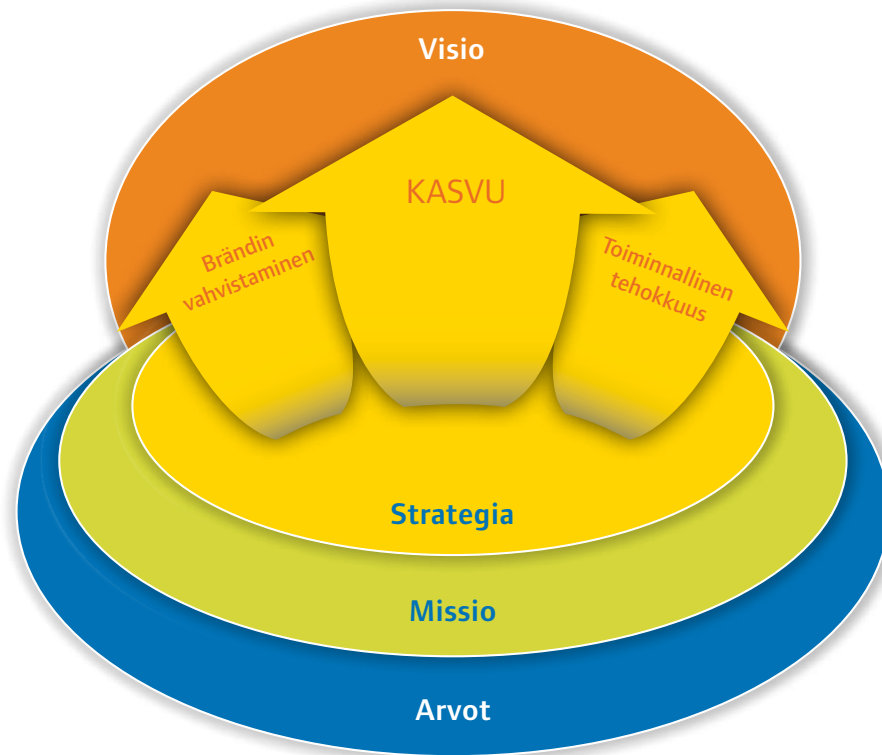
Toimintatapamme pohjautuvat arvoihimme, jotka ovat:

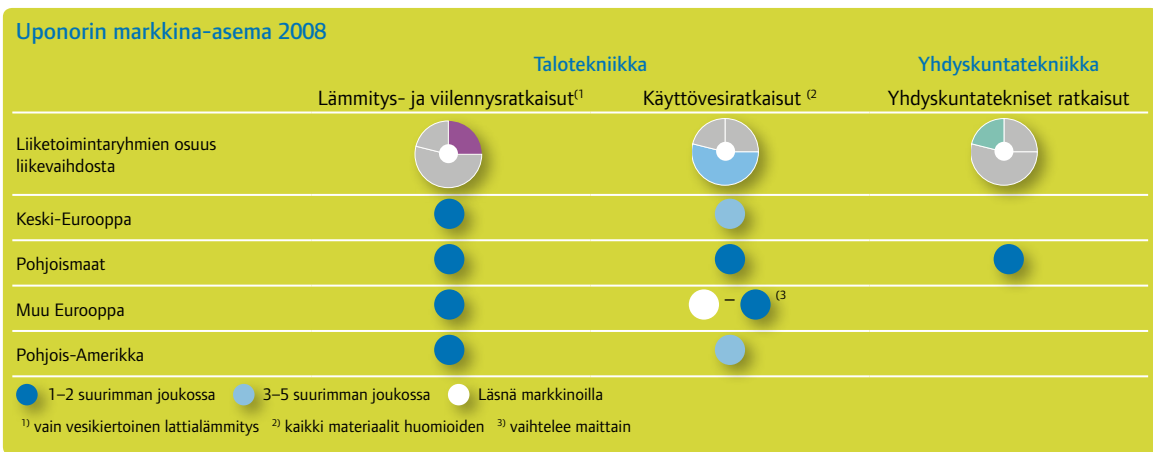
- asiantunteva
- mahdollistava
- palkitsevin
- tehokas
- sitoutunut

Arvot ohjaavat käyttäytymistämme ja toimivat asiakaspalvelun ja brändin peruspilareina.

Strategian painopiste muuttuu

Uponorin olemassaolon tarkoitus, visio ja arvot luovat pohjan strategiallemme, jossa on kolme painopistealuetta: kasvu, brändi ja toiminnallinen tehokkuus. Olemme vuodesta 2003 lähtien määrätietoisesti kehittäneet yhtenäistä Uponor-brändiä ja toiminnallista tehokkuutta. Näiden avulla on rakennettu vahva perusta tulevaisuuden kasvuun.

Uponorin pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet 2007–2009

- Vuotuinen orgaaninen liikevaihdon kasvu yli 6 prosenttia (keskimäärin suhdannekierron aikana)
- Liikevoittomarginaalin nostaminen 15 prosentin tasolle tilikauden 2009 aikana
- Sijoitetun pääoman tuotto (ROI) yli 30 prosenttia
- Velkaantuneisuus 30–70 (vuoden aikana keskimäärin)
- Kasvava perusosinko: vähintään 50 prosenttia tuloksesta jaetaan osinkona vuosittain

Nyt strategian painopiste on siirtynyt tulevan kasvun tukemiseen. Mahdollisuutemme liittyvät sekä orgaaniseen kasvuun nykyisillä markkinoilla, joilla vahva asemamme tarjoaa hyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan edelleen kehittämiseksi, että laajentumiseen uusille maantieteellisille alueille. Heikosta markkinatilanteesta huolimatta jatkoimme määrätietoisesti kasvuhankkeissamme esiintyvien mahdollisuuksien hyödyntämistä. Pyrimme parantamaan markkina-asemaamme Itä-Euroopassa ja avasimme muun muassa toimiston Turkin Istanbuliin. Kasvutavoitteemme saavuttamista on tukenut myös muovisten putkijärjestelmien yleistyminen, joka on jatkunut kuparin hinnan laskusta huolimatta.

Keskittyminen talotekniikkaan jatkuu

Osana pyrkimystä keskittyä ydinliiketoimintoihin myimme kesällä Isossa-Britanniassa ja Irlannissa sijaitsevan yhdyskuntateknisen liiketoimintamme. Se merkitsi samalla irtautumista yhdyskuntateknisestä liiketoiminnasta Poh-

joismaiden ulkopuolella. Vaikka olimmekin saavuttaneet Brittein saarilla markkinajohtajan aseman omissa segmenteissämme, myydyllä liiketoiminnalla ei ollut erilaisen asiakaskunnan ja tuotevalikoiman vuoksi yhtymäkohtia muuhun toimintaamme eikä se tuonut synergiahöytyjä muiden liiketoimintojen kanssa. Pohjoismaissa talotekninen ja yhdyskuntatekninen liiketoiminta sen sijaan muodostavat vahvan, toisiaan tukevan konseptin. Brittein saarten kaupan toteutumisen jälkeen liikevaihdostamme 80 prosenttia tulee talotekniikasta.

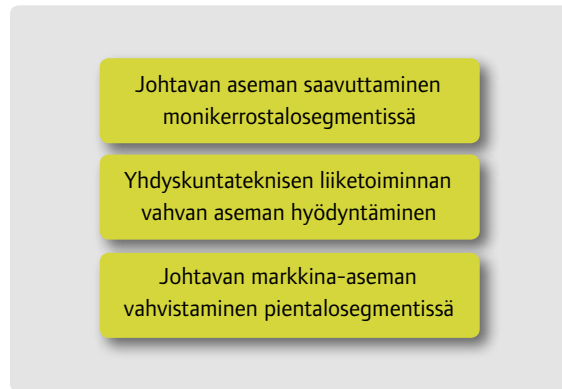
Euroopan taloteknisen liiketoiminnan organisaatio uudistettiin syksyllä. Uudessa rakenteessa talotekninen myynti ja markkinointi erotettiin jakelutietoinnoista ja niistä muodostettiin kaksi myyntiä ja markkinointia keskittävää alueyksikköä. Uusi jakelutieorganisaatio puolestaan vastaa koko taloteknisestä tuotannosta, varastoinnista, kuljetuksesta sekä ostotoimintoista Euroopassa. Lisäksi tarjonnan

kehittämisestä vastaa oma itsenäinen yksikkönsä. Muutokset eivät koske Pohjois-Amerikkaa eivätkä yhdyskuntateknistä liiketoimintaa Pohjoismaissa. Uuden rakenteen avulla pystymme paremmin hyödyntämään liiketoimintamahdollisuuksiamme ja lisäämään toiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä.

Asennuksen helppoutta käyttövesijärjestelmissä

Käyttövesijärjestelmissä uudisrakentamisen voimakas lasku on nopeasti lisännyt korjausrakentamisen merkitystä. Vahva osaamisemme ja asemamme käyttövesiputkistojen toimittajana antavat meille hyvät valmiudet hyödyntää lisäntyneen korjausrakentamisen tuomia mahdollisuuksia. Pyrimme myös vahvistamaan asemiamme markkinoilla, joilla emme ole vielä saavuttaneet vakiintunutta asemaa.

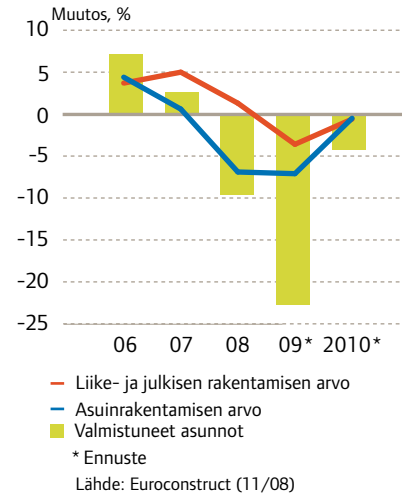
Uponorin strategian kulmakivet

Muoviset järjestelmät ovat edelleen yleistyneet käyttövesiratkaisuissa niiden paremman käsiteltävyyden ja asennuksen helppouden vuoksi. Lanseerasimme vuoden aikana useita uutuusia eri markkinoille. Esimerkiksi loppuvuodesta toimme markkinoille uuden nousuputkijärjestelmän, jossa perinteinen sadoista osista koostuva järjestelmä on korvattu joustavalla ja helposti asennettavalla ratkaisulla, jossa tarvitaan vain 27 osaa. Myös muoviset liittimet ja markkinoilla ainutlaatuinen Quick&Easy-liitosteknologia ovat nopeasti kasvattaneet suosiotaan.

Yhdysvalloissa hyväksyttiin uusi pientaloja koskeva säädös, jonka mukaan uusiin rakennuksiin on asennettava hyväksytty automaattinen palonsammutusjärjestelmä. Uponorilla on hyvät lähtökohdat hyötyä tästä päätöksestä, koska sen tuotetarjontaan kuuluu patentoitu pientalojen sprinklerijärjestelmä.

Rakennustoiminta Euroconstruct-maissa

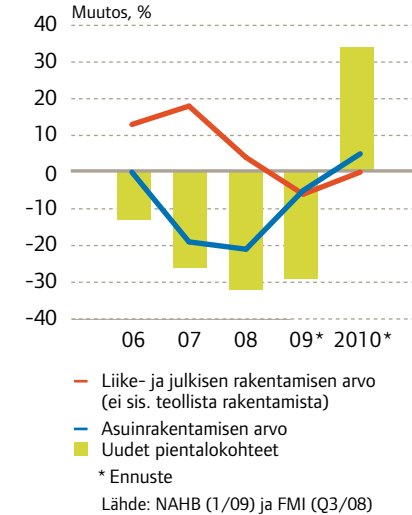

Parempia sisäilmastoja

Sisäilmastolla tarkoitetaan lämpöolosuhteita, sisäilman laatua, valaistusta ja muuta ihmisen fysiologisesti kokemaa ympäristöä. Uponorin sisäilmastojärjestelmiin kuuluvat lattialämmitys- ja viilennysjärjestelmät sekä ilmanvaihto- ja energianjakeluverkostot. Tavoitteenamme on tarjota lämpöolosuhteiden ja sisäilman laadun hallintaan ratkaisuja, jotka ovat terveyden, kustannustason, tuottavuuden ja energiankulutuksen kannalta optimoituja.

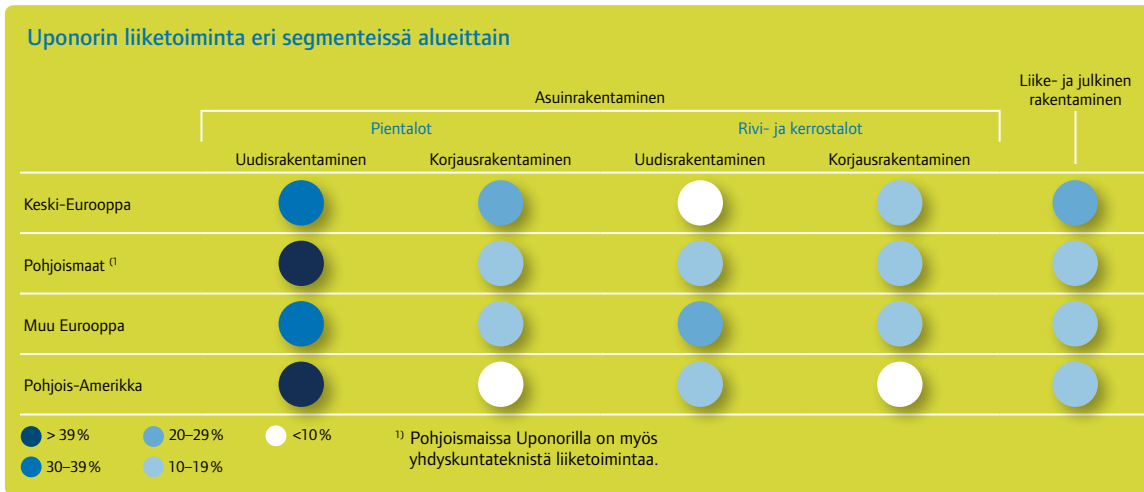
Lattialämmityksellä on vakiintunut asema Keski-Euroopassa ja Pohjoismaissa, mutta monilla muilla avainmarkkinoillamme kiinnostus on vasta heräämässä. Lattialämmitysmarkkinoilla on globaalisti paljon hyödyntämätöntä potentiaalia, joten tämä liiketoimintaryhmä tarjoaa meille monia mahdollisuuksia.

Rakennustoiminta Yhdysvalloissa

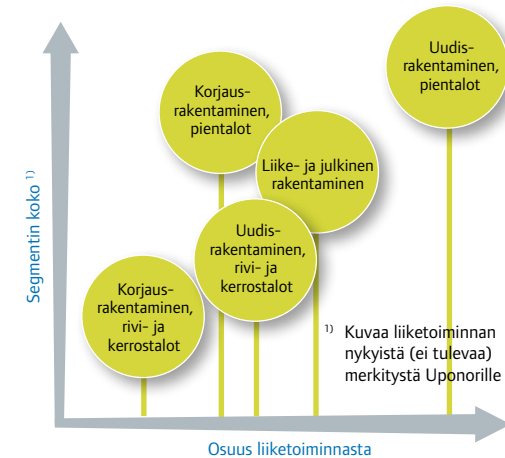

Myös viilennysjärjestelmien markkinat ovat vielä lapsenkengissään ja markkinoilla käytetään yleisesti perinteisiä ilmastointijärjestelmiä. Viime aikoina virinnyt energiakeskustelu on herättänyt rakennuttajien kiinnostusta energiatehokkaampaa pintaviilennystä kohtaan. Siirtymistä pois vanhoista puhallukseen perustuvista järjestelmistä puoltavat sekä energia- että terveydelliset näkökulmat.

Uudet kokonaisenergiatehokkuusvaatimukset ovat liiketoimintamme ja strategisten kasvualueidemme kannalta hyvä asia. Esimerkiksi uusien EU-vaatimusten mukaisesti rakennuttajat voivat itse päättää, miten tavoiteltuun tasoon päästään, ja heidän on siten helpompi siirtyä käyttämään uusia teknologisia ratkaisuja kuten pintaviilennystä.

Uponorin liiketoiminta eri talotekniikkasegmenteissä

Yhdyskuntatekniset ratkaisut

Pohjoismaissa Uponorin yhdyskuntateknisillä ratkaisuilla on vakiintunut asema. Myös yhdyskuntateknisissä ratkaisuissa tavoitteenamme on vauhdittaa betonisten putkien korvaamista muovisilla ratkaisuilla, joiden etuna on huomattavasti parempi käsiteltävyys ja asennuksen helppous.

Kasvaa viilennyksestä ja monikerrostaloista

Strategiamme mukaisesti olemme aktiivisesti vahvistaneet asemiamme monikerrostalosegmentissä, jossa rakennettavat kohteet ovat usein isoja ja toimintaa johdetaan projektinomaisesti. Johtava markkina-asemamme pientalosegmentissä tukee myös tavoitteitamme monikerrostaloliiketoiminnassa, jossa voimme hyödyntää edistyskellisiä ratkaisujamme ja vahvaa osaamistamme.

Monikerrostaloihin liittyy läheisesti myös toinen merkittävä tulevaisuuden kasvualueemme, viilennysliiketoiminta. Sen

kehittäminen on edennyt hyvin. Vuoden aikana lattialämmitys- ja viilennysratkaisujen asema vahvistui; ne voittavat yhä useammin markkinaosuutta perinteisiltä järjestelmiltä. Kehitystä ovat tukeneet tiukentuneet säädökset ja energiatehokkaiden lämmitys- ja viilennysjärjestelmien tunnettujen ja sitä kautta kysynnän kasvu. Olemme olleet mukana useissa yhdistetyn lämmityksen ja viilennyksen hankkeissa sekä Euroopassa että Pohjois-Amerikassa.

Strategiset tavoitteemme panostaa viilennysliiketoimintaan ja monikerrostalosegmenttiin ovat siis alkaneet tuottaa tulosta. Myös yleinen toimintaympäristön kehitys tukee Uponorin tavoitteita. Kaupungistumisen myötä ihmiset siirtyvät jatkossa yhä enemmän kasvukeskuksiin, mikä lisää tarvetta rakentamiseen.

Lisääntyneet vaatimukset energiatehokkuudesta ja asumismukavuudesta lisäävät myös korjausrakentamisen tar-

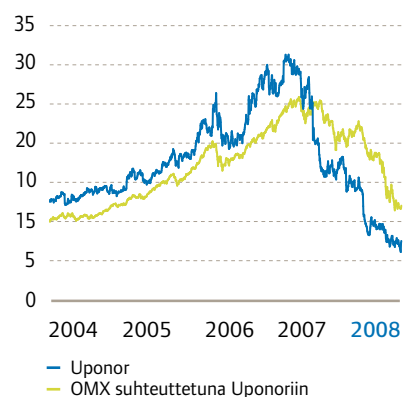
vetta. Asiakkaat ovat yhä kustannustietoisempia ja etsivät ratkaisuja, joilla on houkutteleva takaisinmaksuaika. Rakennusten elinkaarikustannuksiin ja kestäväan kehitykseen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Uponorin energiatehokkailla ratkaisuilla pystytään vastaamaan näihin tarpeisiin mukavuusvaatimuksista tinkimättä.

Huolimatta heikentyneestä markkinatilanteesta monilla avainmarkkinoillamme olemme menestyneet uusien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämisessä suuntaamalla ponnistuksia monikerrostalojen ja korjausrakentamisen segmentteihin.

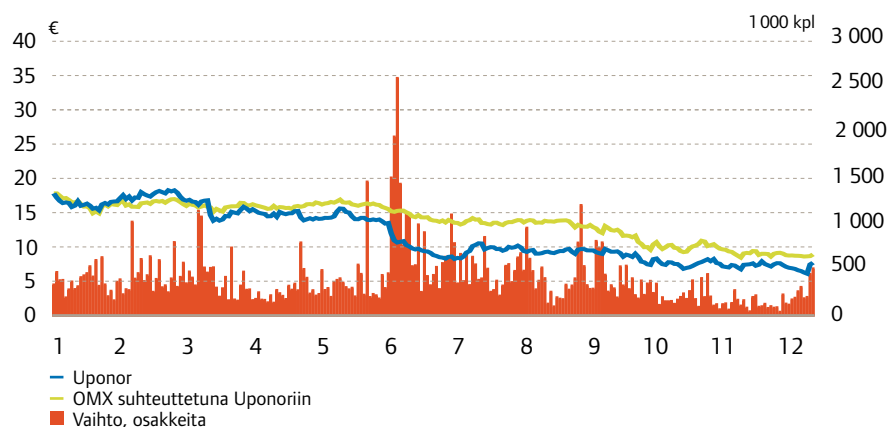
Toiminnan tehostaminen jatkuu

Uponor on tänään varsin erilainen yritys kuin vielä muutama vuosi sitten. Toimintamme on laajentunut maantieteellisesti samalla kun liiketoiminnan painopiste on siirtynyt yhä enemmän asumismukavuutta lisääviin järjestelmiin kuten

Osakekurssi 2004–2008, €

Osakekurssi ja -vaihto 2008

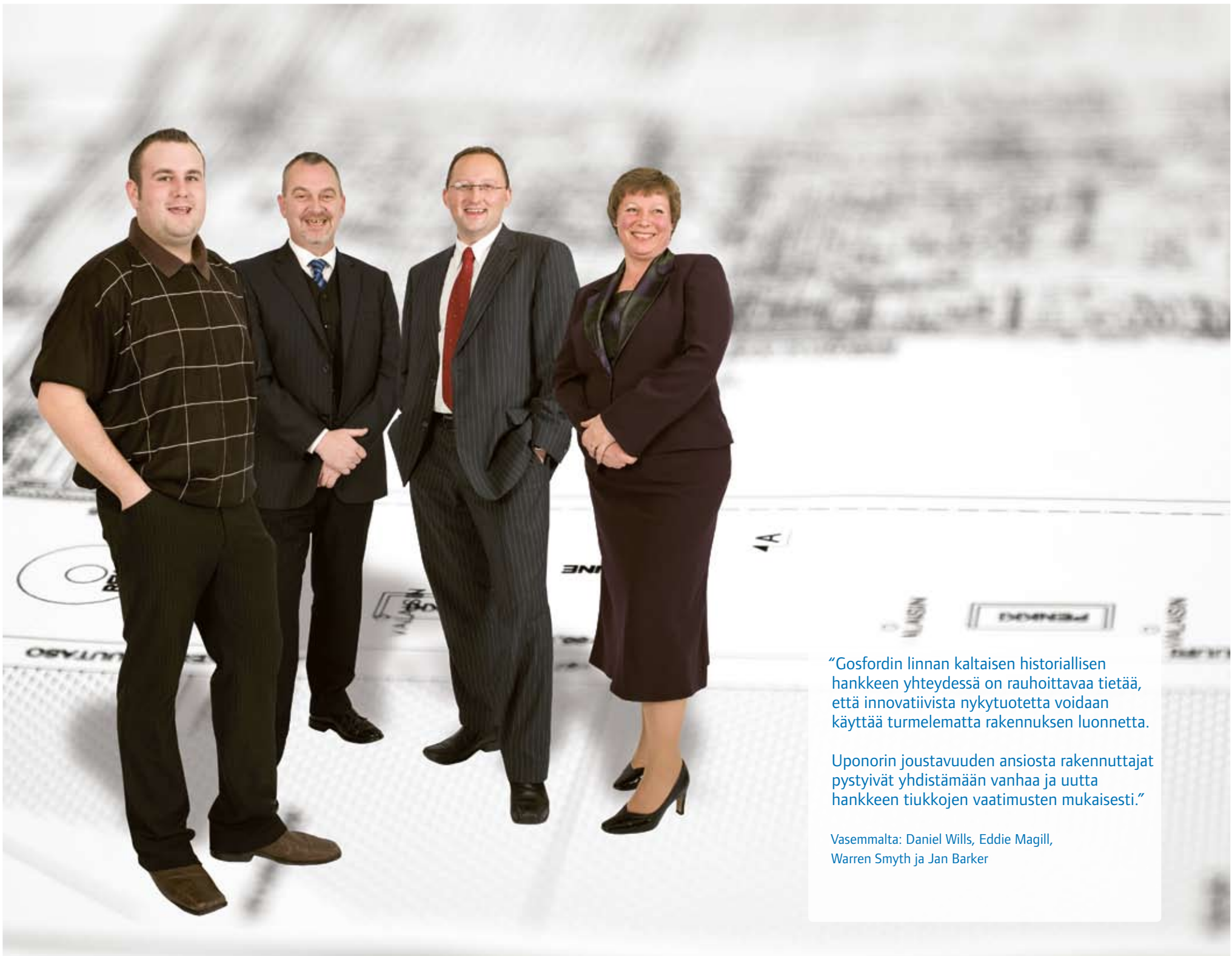
lattia- ja viilennykseen. Samanaikaisesti toimintamme on yhtenäistetty. Kilpailukykyämme ylläpitämiseksi toiminnan tehokkuuden varmistaminen on jatkossakin meille keskeinen asia. Tähän pyrimme muun muassa erilaisten kehitysohjelmien avulla. Mittavin niistä, euroopanlaajuisen toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto, eteni suunnitelmien mukaisesti. Vuoden 2008 lopussa järjestelmä oli käytössä lähes kaikissa toimipisteissämme Euroopassa.

Yhtenäistä brändiä ja yhteistyötä

Vuonna 2008 toteutimme useita brändin ja kumppanuuk-sien vahvistamiseen liittyviä markkinointikampanjoita ja osallistuimme useille merkittävälle messuille. Esimerkiksi Espanjassa panostettiin erityisesti lämmitys- ja viilennys-ratkaisujen kysynnän lisäämiseen ja Itä-Euroopassa tehtiin useita yhteistyösopimuksia monikerrostaloliiketoiminnan kasvattamiseksi.

Monikerrostaloliiketoiminnassa tavoitteemme on rakentaa Uponorista suurien kansainvälisten rakennuttajien tuntema brändi. Myynti- ja markkinointiväkemme kaikkialla maailmassa on mukana tässä työssä. Uudistimme vuoden aikana myös asiakassegmentointimalliamme. Uuden mallin avulla pystymme entistä paremmin vastaamaan kunkin asiakasryhmän tarpeisiin.

Olimme vuoden aikana mukana useissa kansainvälisissä yhteistyö- ja kehittämisfoorumeissa, joissa eri toimijoiden kesken pyritään kehittämään rakentamista erityisesti pitkällä aikavälillä. ●

“Gosfordin linnan kaltaisen historiallisen hankkeen yhteydessä on rauhoittavaa tietää, että innovatiivista nykytuotetta voidaan käyttää turmelematta rakennuksen luonnetta.

Uponorin joustavuuden ansiosta rakennuttajat pystyivät yhdistämään vanhaa ja uutta hankkeen tiukkojen vaatimusten mukaisesti.”

Vasemmalta: Daniel Wills, Eddie Magill, Warren Smyth ja Jan Barker

Ympäristö ja energia huomion kohteena

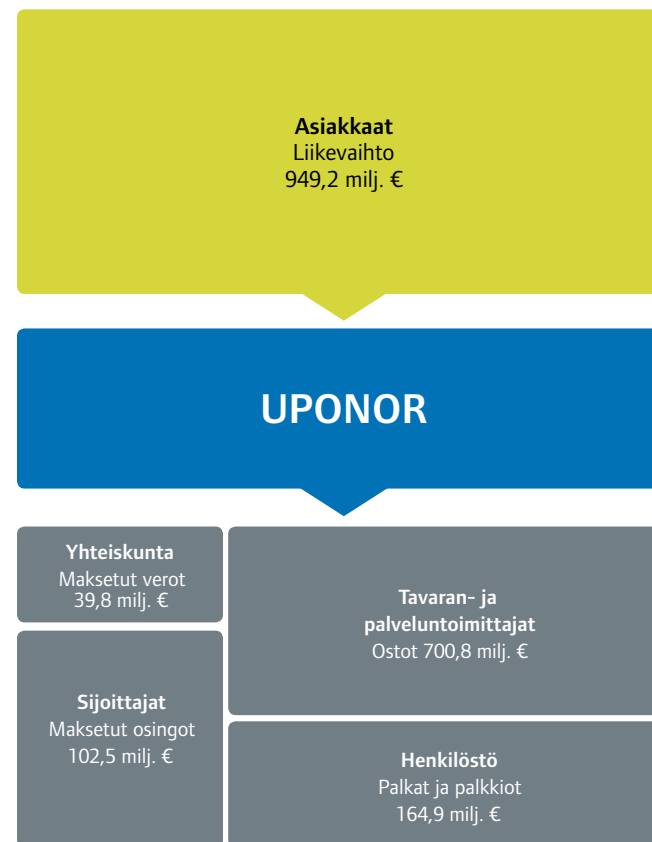
Tarjoamme korkealuokkaisia ja innovatiivisia ratkaisuja, jotka lisäävät elämisen mukavuutta. Mukavuus käsittää monia asioita, kuten fyysisen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja mielenrauhan. Ratkaisumme ovat elinkaareltaan kustannustehokkaita ja teknisesti edistyskäsisiä ja turvallisia. Niissä huomioidaan ympäristövaatimukset ja ne ovat eettisesti hyväksyttäviä. Tuotteemme mahdollistavat energiataloudelliset ratkaisut, oikean lämpötilan, puhtaan veden ja raikkaan sisäilman tiloissa, joissa ihmiset asuvat ja toimivat.

Rakennusten energiatehokkuudella on merkittävä vaikutus ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että jo rakennuksia suunniteltaessa otetaan huomioon kestävä kehitys – energiatehokkuus, ympäristöystävällisyys, uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen ja rakennusten elinkaariajattelu.

Energia- ja ympäristöpoliittinen ohjaus lisääntyy kaikkialla. Viranomaismääräykset tiukentuvat, mutta samalla ne kohdistuvat yhä useammin kokonaisuuksiin yksittäisten tuotteiden sijaan. Huomiota kiinnitetään aiempaa enemmän myös tuotteiden ja järjestelmien elinkaaren aikaisiin käyttö-kustannuksiin. Käyttäjät ja rakennusten omistajat suosivat järjestelmiä, jotka kuluttavat käytössä mahdollisimman vähän energiaa. Ympäristöystävällisiä rakennuksia näyttävät suosivan myös sijoittajat, jotka pitävät niitä tavanomaisia rakennuksia riskittömämpinä sijoituksina.

Energiatehokkuus, pieni ekologinen jalanjälki ja hajaute-tut uusiutuviin energiamuotoihin perustuvat järjestelmät vaikuttavat kukin yhdessä ja erikseen tulevaisuuden rakennuksissa tarvittaviin ratkaisuihin. Tarkoituksenmukainen talotekniikka perustuu rakennuksen mukauttamiseen ympäristöönsä: mihin rakennus tehdään, minkälaisia energiavaroja on käytössä ja mitkä niistä sopivat rakennuksen lämmitykseen ja viilennykseen parhaiten. Lämmitys- ja viilennysjärjestelmää suunniteltaessa tulisi ensimmäiseksi sel-

Taloudelliset vaikutukset sidosryhmille

Vasemmalta: Tarmo Anttila (Uponor), Lorenzo Delorenzi (Borealis) ja professori John Anthony Allan lehdistötilaisuudessa, jossa yhteisaloite vesijalanjäljen selvittämisestä julkaistiin.

vittää, löytyykö rakennuksen ympäristöstä energiavirtoja tai energianlähteitä, joita voidaan hyödyntää. Tällaisia lähteitä voivat olla esimerkiksi tontin maaperä tai vieressä olevan järven vesi.

Myös jo olemassaolevaan rakennuskantaan kohdistuu paineita energiatehokkuuden parantamiseksi. Se edellyttää sekä teknisten ratkaisujen että liiketoimintamallien kehittämistä. Ympäristöystävällisten lämmitys- ja viilennysratkaisujen tuominen peruskorjattaviin rakennuksiin edellyttää uudenlaisten asennustapojen kehittämistä ja järjestelmien mukauttamista vanhoihin rakenneratkaisuihin.

Energiatehokasta mukavuutta

Ympäristön kannalta myönteisten tuotteiden kehittäminen ei ole meille mikään uusi asia, vaan meillä on siinä pitkät

Muoviteollisuuden ensimmäiset vesijalanjäljet kartoitetaan

Maailman Vesiviikkojen yhteydessä julkaisimme muoviraaka-ainevalmistaja Borealoksen kanssa yhteisaloitteen, jossa sovelsimme ensi kertaa vesijalanjäljen käsitettä muoviteollisuudessa. Käsitettä käytetään, kun arvioidaan vesimäärää, joka tarvitaan kun keskivertokoti varustetaan modernilla putkistolla ja lattialämmityksellä. Aloitte-ohjelma tutkii vedenkäyttöä läpi muoviteollisuuden arvoketjun raaka-aineiden hankinnasta aina valmiiseen, kotiin asennettuun järjestelmään saakka. Ensimmäiset tulokset osoittavat, että tavallisten lattialämmitys- ja vesiputki-järjestelmien toimittamiseen 100 neliön asuntoon, jossa käytetään 500 metriä PEX-putkea, vaatii valmistuksen ja asentamisen aikana noin 29 kuutiota vettä. Muovimateriaalien ja putkien valmistuksen osuus kokonaisuudessaan asennetun järjestelmän vaatimasta vesijalanjäljestä on noin yksi kolmasosa.

Vesijalanjälkiohjelma on osoitus halustamme kehittää jatkuvasti ympäristöpolitiikkamme osana tuotteita ja prosesseja, jotka auttavat ihmisiä ja toimialaa kuluttamaan vähemmän luonnonvaroja. Se on erinomainen tapa muuttaa pitkäaikainen osallistuminen Tukholman vesipalkinnon tukemiseen myös tekojen tasolle. Vesijalanjäljen ymmärtäminen saattaa olla avaintekijä, kun ohjataan uusien vettä säästävien tuotteiden kehitystä.

perinteet. Tavoitteenamme ei ole pelkästään viranomais-määräysten huomioiminen, sillä pyrimme olemaan alan edelläkävijä ja viemään ympäristön huomioimisen määräyksiä pidemmälle.

Tuotteidemme elinkaaren aikainen ympäristökuormitus on pieni, sillä ne säästävät energiaa, ympäristöä ja kustannuksia käytön kaikissa vaiheissa jakelusta ja asennuksesta aina tuotteen elinkaaren päähän asti. Muoviputkistojen käyttöikä on pitkä, minkä jälkeen tuotteet voi vielä kierrättää.

Yksi päätuotteistamme on vesikiertoinen lattialämmitys-järjestelmä, jonka lämmönlähteenä voidaan käyttää mitä tahansa energialähdettä. Uusiutuvat energialähteet sopivat erinomaisesti vesikiertoiseen lattialämmitykseen. Lattialämmitys myös säästää energiaa, sillä huoneen lämpötilaa

voidaan alentaa jopa useita asteita. Siten energiankulutus-ta voidaan vähentää jopa viidenneksellä verrattuna moniin yleisesti käytössä oleviin lämmitystapoihin. Myös samanlaiseen säteilyvaikutukseen perustuva viilennys on perinteisiä puhallustekniikkaan perustuvia viilennysjärjestelmiä energiatehokkaampi ja miellyttävämpi käyttää.

Euroopassa juomavesisäädökset asettavat yhä suurempia vaatimuksia putkimateriaaleille, minkä vuoksi myös niiden kehittäminen on tärkeä osa-alue. Järjestelmämme ovat säädösten mukaisia ja niiden kautta kulkeva vesi säilyy puhtaana.

Yhdyskuntateknisten tuotteiden osalta ajankohtaisin asia Suomessa ja Ruotsissa on haja-asutusalueiden talousjäte-vesien päästöjen vähentäminen ja ympäristön pilaantumisi-

Listen to the water

sen estäminen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kiinteistön omistajan on rakennettava tai saneerattava jätevesijärjestelmä siten, että se täyttää viranomaisten vähimmäisvaatimukset. Tuotevalikoimaamme on jo pitkään kuulunut erilaisia ratkaisuja kiinteistöjen talousjätevesien käsittelyyn.

Menestystä luotettavien kumppanuuksien kautta

Toimintamme lähtökohdaksi on lisäarvon tuottaminen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Tähän kuuluu panostaminen pitkäaikaiseen yhteistyöhön, luotettava kumppanuus sekä sellaisten ratkaisujen tarjoaminen, jotka auttavat asiakkaitamme menestymään omassa liiketoiminnassaan. Lopullisena tavoitteena on luoda parempia elinympäristöjä yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa.

Vesikampanja henkilöstölle

Halusimme lisätä myös henkilöstömme tietoisuutta vedestä ja sen merkityksestä jokapäiväisessä elämässä. Keväällä 2008 järjestimme kilpailun, johon koko henkilöstömme sai osallistua lähettämällä veden liittyviä kuvia tai tarinoita omasta elämästään. Tämä Kuuntele vettä -kilpailu sai suuren suosion, ja voittajat julkistettiin Maailman Vesiviikkojen aikana.

Pyrimme huomioimaan ympäristön tarpeet sekä suunnittelussa että valmistuksessa. Myös henkilöstön hyvinvointi, ylläpito ja kehittäminen sekä yhteistyökumppaneiden, kuttajien ja yhteiskunnan arvostaminen ovat mielestämme olennainen osa vastuullista yritystoimintaa. Noudatamme toiminnassamme voimassa olevia lakeja ja säädöksiä.

Lähes kaikki Uponorin tuotantolaitokset on sertifioitu joko ISO 9000 -laatu- tai ISO 14000 -ympäristöjärjestelmissä. Tavoitteenamme on, että kaikki toimipisteet toimivat sertifioidun ympäristöjärjestelmän mukaisesti. Ympäristötoimintaa on johdettu toimipistekohtaisesti, mutta syksyn 2008 organisaatiouudistuksen myötä laatu- ja ympäristötoimintaa ryhdyttiin johtamaan euroopanlaajuisesti. Tavoitteena on saada yhä laajempaa ja luotettavampaa tietoa konsernin toiminnasta ja sen vaikutuksista.

Liiketoimintamme ympäristötekijät pyritään huomioimaan tuotantoyksiköissä osana tuotantoprosessin ohjausta ja kehittämistä. Merkittävimmät ympäristövaikutukset syntyvät raaka-aineen käytöstä, energian kulutuksesta sekä kuljetuksista. Muovituotteiden valmistuksessa ei synny merkittäviä päästöjä tai muita ympäristölle haitallisia riskejä, ja raaka-aineet hyödynnetään tehokkaasti. Ympäristövaatuumme mukaisesti rouhimme raaka-ainejätteen ja käytämme sen joko itse tai myymme sen edelleen kierrätykseen tai energiakäyttöön. Vesi puhdistetaan ja kierrätetään uudelleen suljetussa kierrossa. Kuljetusten ympäristövaikutuksia minimoimme kuljetusten suunnittelulla. Edellytämme myös tavarantoimittajiltamme ympäristönäkökohtien huomioimista.

Organisaatiota kehitettiin

Toukokuu

Kansainvälisen johdon tapaaminen: organisaation kehitystarpeiden kartoitus

Kesäkuu

Uponor Leader -koulutus

Lokakuu

Uusi organisaatio syventää yhteistoimintaa Euroopassa

Marraskuu

Ilmapiiritutkimuksen tulokset paranivat

Joulukuu

Kansainvälisen johdon tapaaminen: uusi organisaatio käytännössä

Osana missiomme – parempia elinympäristöjä yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa – toteuttamista Uponor Akatemit eri maissa tarjoavat koulutusmahdollisuuksia urakoitsijoille, suunnittelijoille, alihankkijoille ja asentajille. Koulutuksissa perehdytään Uponorin järjestelmien asentamiseen ja käyttämiseen.

Pyrimme olemaan hyvä yrityskansalainen ja haluttu yritys ja työnantaja paikkakunnilla, joilla toimimme. Tavoitteenamme on avoin ja mutkaton yhteistyö viranomaisten ja julkisen sanan kanssa, jotta sekä meidän että asiakkaidemme tarpeet ja toiveet saadaan kuuluviin. Teemme yhteistyötä monien oppilaitosten kanssa ja tarjoamme opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja koulutusta vastaavaa työtä. Pyrimme myös lisäämään tietoisuutta omasta toiminnastamme sekä toimialastamme.

Toimenpiteitä monella rintamalla

Olemme mukana lukuisissa eri järjestöissä ja hankkeissa, joiden avulla pyritään lisäämään tuotteiden ja toiminnan ympäristöystävällisyyttä ja energiatehokkuutta, sekä erilaisissa yleishyödyllisissä aloitteissa, joiden tavoitteena on tietoisuuden lisääminen näistä asioista. Olemme esimerkiksi jäsenenä Yhdysvaltain ja Ison-Britannian Green Building Council -järjestöissä, joiden kautta vaikutamme kiinteistö- ja rakennusalan muuttamiseen kokonaisuudessaan ympäristöystävällisemmäksi. Lisäksi olemme Euroopan muovialan järjestön TEPPFAn kautta mukana vapaaehtoisessa kierrätysohjelmassa sekä määrittelemässä ympäristötuoteselostetta.

Vuodesta 1995 lähtien olemme olleet mukana Stockholm Water Foundation -säätiössä, jonka tavoitteena on edistää maapallon vesiympäristöjen tutkimusta ja kehittämistä. Säätiö myöntää kansainvälisen Stockholm Water Prize -vesipalkinnon vuosittain sellaiselle henkilölle tai järjestöl-

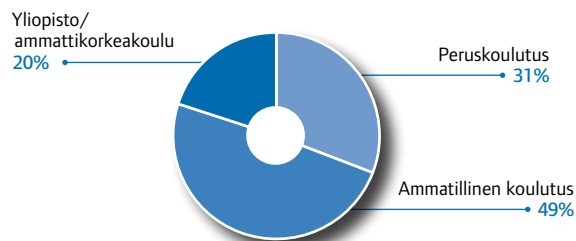
le, jonka ansiot vesiensuojelun alueella ovat merkittävät. Vuonna 2008 palkinnon sai professori John Anthony Allan työstään vesijalanjäljen ja virtuaaliveden parissa.

Menestyksen taustalla motivoitunut henkilöstö

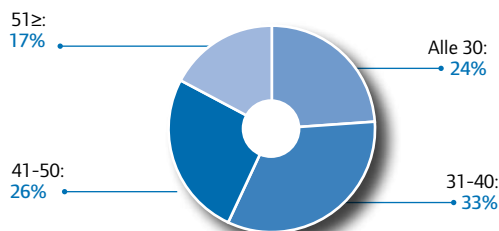
Pyrimme olemaan työntekijöille kiinnostava ja turvallinen työnantaja, joka tarjoaa mielekäästä työtä ja kehittymismahdollisuuksia.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyvinvointi sekä työolosuhteiden turvallisuus ovat keskeinen osa sosiaalista vastuuta. Jatkoimme aiemmin käynnistettyä henkilöstön strategista kehittämistä suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteena on varmistaa menestys myös tulevaisuudessa kehittämällä yhtiömme strategian kannalta tärkeitä taitoja ja osaamista. Esimerkiksi yhtiömme yhtenäistämisen mukainen rakennemuutos ja siihen liittyvä henkilöstön kehittäminen on ollut käynnissä jo vuodesta 2004.

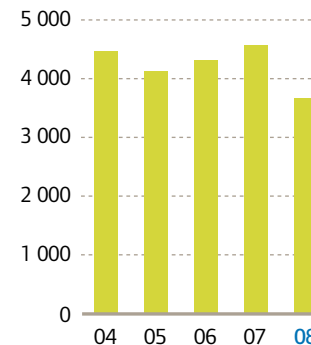
Henkilöstön koulutustaso

Henkilöstön ikäjakauma

Henkilöstön määrä

Menestyksemme taustalla on osaava ja motivoitunut henkilöstö. Marraskuussa teimme jokavuotisen koko konsernin kattavan ilmapiiritutkimuksen, joka on tärkeä henkilöstöjohtamisen työkalu. Sen avulla mittaamme motivaatiota ja osaamista, teemme toimintasuunnitelmat yksiköissä ja seuraamme tavoitteiden toteutumista. Se on myös kanava, jolla henkilöstö voi vaikuttaa yhtiömme toimintaan. Vuonna 2008 vallinneista monista epävarmuustekijöistä huolimatta ilmapiiritutkimuksen kokonaistulokset paranivat. Tämä osoittaa, että pitkäjänteinen kehitystyö on tuottanut tuloksia. Esimerkiksi tavoite- ja kehityskeskustelut ja tavoitejohtaminen ovat vakiintuneet tavanomaisiksi päivittäisjohtamisen käytännöiksi.

Esimiestyöskentelyä kehitettiin

Vuonna 2008 kohdistimme huomiota erityisesti esimiestyöskentelyn kehittämiseen ja suorituksen johtamiseen. Vuosittaisissa tavoite- ja tuloskeskusteluissa käydään läpi yrityksen tavoitteet ja sovitaan niihin perustuvista henkilökohtaisista tavoitteista. Suorituksen johtaminen on entistä tärkeämpää uudessa organisaatiossa, jossa tiimit ovat usein hajallaan ja työskentely tapahtuu eri toimipaikoissa ja maissa. Uuden organisaation avulla pystymme paremmin tukemaan strategisten tavoitteidemme saavuttamista ja toimimaan entistä nopeammin ja asiakaslähtöisemmin.

Esimiestyöskentelyn kehittämisen lisäksi jatkoimme myös ylimmän johdon muutosvalmiuksia ja suorituskyvyn parantamista tukevaa koulutusta. Koulutuksen avulla haluamme var-

mistaa, että jokainen johtaja ymmärtää syvällisesti sekä strategian että oman roolinsa sen toteuttamisessa. Myös tulevan johtaja- ja asiantuntijapotentiaalin tunnistamiseen ja kehittämiseen tähtäävä Early talents -koulutusohjelma jatkui.

Vuoden aikana rekrytoimme useita avainhenkilöitä Euroopassa. Lisäksi laajensimme palkitsemiskäytäntöjä ja otimme käyttöön uuden kolmevuotisen osakekannustinohjelman, joka on suunnattu osalle konsernin kansainvälisessä johdossa työskenteleviä henkilöitä.

Poissaoloon johtaneita tapaturmia oli vain vähän, eikä vuoden aikana sattunut lainkaan vakavia tapaturmia. ●

Uponor – 90 vuotta asumisen mukavuutta

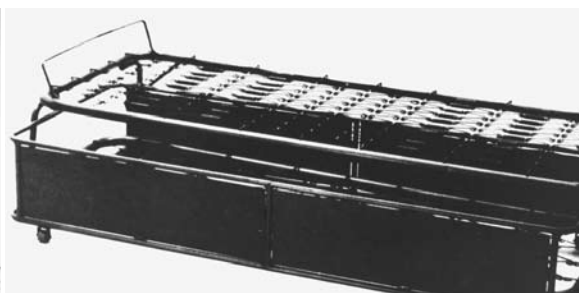

Uponor on koko 90-vuotisen historiansa ajan toiminut kodin ja asumisen ympärillä, tavoitteenaan luoda parempia asuin- ja elinympäristöjä. Yhtiön tarina alkaa huonekaluista, mutta ajan myötä kiinnostus siirtyi sisustuksellisista seikoista talon rakenteisiin ja silmällä näkymättömien taloteknisten ratkaisujen kehittämiseen. Nykyisin Uponorin visiona on rikastuttaa ratkaisuihillaan ihmisten elämää kaikkialla maailmassa.

1918

Uponorin tarina alkaa visionääri Aukusti Asko-Avoniuksen perustaessa puuseppäyrityksen Lahteen 13.8.1918. Asko Oy:nä tunnetuksi tulleen yhtiön ensimmäinen tuote on kirjoituspöytä, jota tehdas alkaa alan perinteitä uudistaen tuottaa – sarjatuotantona. Yhtiöstä kasvaa nopeasti Pohjoismaiden suurin huonekaluvalmistaja ja Suomen suurin huonekalukauppaketju.

1930

Runsas pari vuosikymmentä myöhemmin jälleenrakennusvaiheessa oleva maa tarvitsee käyttötavaroita. Asko-Avonius perustaa puusta huonekaluja valmistavan tehtaansa rinnalle Upo Osakeyhtiön, jonka johtajaksi tulee hänen poikansa, Arvi Tammivuori. Upo keskittyy metallitavaroiden valmistukseen, ensimmäiseksi menestysartikkeliksi ponnahtaa putkisänky.

Rohkea ja kansainvälisille markkinoille mielivä Asko perustaa ensimmäisen tytäryhtiön jo 1947 Yhdysvaltoihin. Kansainvälisesti palkittu suomalainen design menestyy hyvin 1950-luvulla, erityisesti Saksassa. Ulkomaantoimintojen huippuvuosi on 1972, jonka jälkeen tulee ilmeiseksi, ettei designin valmistus sarjatuotantona kuitenkaan ole toimiva ratkaisu.

1940

Vuonna 1952 Upo aloittaa Suomen kodinkonemarkkinoiden valloituksen. Jääkaappi seuraavat vuotta myöhemmin pesukoneet. Uposta kasvaakin Suomen suurin kodinkonevalmistaja. Muita tärkeitä tuotteita ovat valimon viemäri- ja vesiputket sekä keskuslämmityspatterit.

1950

1960

1960-luvulla yhtiön visionäärit Asko-Avonius ja Tammivuori siirtyvät ajasta ikuisuuteen. Avarakatseisten miesten myötä yhtiöstä poistuu vähitellen myös selvä vetovastuu, ja yhtiön menestys alkaa heiketä. Tammivuoren aloitteesta käynnistetty Upon muovi- ja kylmäkalustetehdas aloittaa tuotannon Nastolassa vuonna 1965 ja tuo markkinoille ensimmäiset muoviputkensa. Muoviteollisuus osoittautuikin tulevaisuuden alaksi.

1970

1980

Vuonna 1982 kasvava muoviputkiliiketoiminta tarvitsee lisää resursseja. Asko perustaa yhdessä Neste Oy:n kanssa tytäryhtiön kasvattamaan liiketoimintaa kansainvälisesti. Oy Uponor Ab vakiinnuttaa nopeasti asemansa Pohjoismaiden johtavana muoviputkivalmistajana ja kasvaa edelleen yrittösostoilla Irlannista, Englannista, Saksasta ja Norjasta. Vuonna 1988 tehdyn kahden yritysosaston avulla – Wirsbo Ruotsista ja Hewing Saksasta – yhtiö luo perustan, jolta se ponnistaa maailman johtavaksi rakennusten muovisten käyttö- ja lämminvesiputkien toimittajaksi.

1990

Kaikki voimat keskitetään muoviputkiliiketoiminnan kehittämiseen. Vuosina 1990–91 Uponor laajenee Pohjois-Amerikkaan. Askon kaikki muut liiketoiminnot myydään 90-luvun lopun ja seuraavan vuosikymmenen alun aikana.

2000

Vuosituhandan vaihteeseen mennessä talotekniikan osuus Uponorissa kasvaa yhä merkittävämmäksi. Panostukset kohdistuvat talotekniikkaan. Uponorista tulee myös johtava monikerros- eli komposiittiputkien valmistaja Unicolor-oston myötä.

Asko sulautuu tytäryhtiöönsä 31.12.1999, ja yhtiön nimeksi tulee Uponor Oyj.

2008

2000-luvulla Uponor keskittyy yhtiön integroimiseen: yritysososten myötä hajanaisiksi jäänyt konserni kootaan yhtenäiseksi, tehokkaaksi ja kannattavaksi kokonaisuudeksi, jonka pääliiketoimintaa on kansainvälinen talotekniikka ja pohjoismaainen kunnallistekniikka.

”Onnistuimme hankkeessa tiimimme yhteistyön, sitoutumisen ja joukkuehengen sekä Uponorin tuotteiden ja palvelujen ansiosta.

Tulevaisuudessa Qatarin helmi tunnetaan kaikkialla maailmassa: se on paratiisisaari, unelmien kohde ja huippulaadukkaiden kotien tyyssija.”

Vasemmalta: Rainer Bräunig, Mareen Möller, Jochen Pfeiffer, Jens Schüll ja Jürgen Peter

Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Suomen osakeyhtiölain ja Uponor Oyj:n (”yhtiön”) yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön valvonta ja johto on jaettu osakkeenomistajien, hallituksen ja toimitusjohtajan kesken. Yhtiön osakkeet noteerataan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä, ja yhtiö noudattaa sen antamia, listattuja yhtiöitä koskevia sääntöjä ja määräyksiä. Yhtiö noudattaa myös Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n antamaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Yhtiö poikkeaa koodista ainoastaan nimitysvaliokunnan jäsenten nimittämisjärjestyksen osalta. Kyseinen Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi löytyy osoitteesta www.cgfinland.fi.

Yhtiökokoukset

Osakkeenomistajat käyttävät valtaansa yhtiökokouksessa, joka on yhtiön ylin päättävä elin. Osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous päättää mm. seuraavista asioista:

- yhtiöjärjestyksen muuttamisesta
- tilinpäätöksen vahvistamisesta
- osingonjaosta
- osakeanneista
- omien osakkeiden hankinnasta ja luovuttamisesta
- osake- ja optio-ohjelmista
- hallituksen jäsenten valinnasta ja heidän palkkioistaan
- yhtiön tilintarkastajan valinnasta ja tilintarkastajan palkkiosta.

Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajalla on oikeus saada osakeyhtiölain mukaan yhtiökokoukselle kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jos hän kirjallisesti sitä vaatii hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Osakkeenomistajilla, joilla yksin tai yhdessä on vähintään 10 % yhtiön osakkeista, on oikeus kirjallisesti vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koolle kutsumista ilmoittamansa tietyn asian käsittelemistä varten.

Osakkeenomistaja saa käyttää oikeuttaan yhtiökokouksessa valtuuttamansa asiamiehen välityksellä, ja hänellä tai hänen valtuuttamallaan asiamiehellä saa kokouksessa olla avustaja.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan, on ilmoitauduttava yhtiölle viimeistään kokouskutsussa mainittuna päivänä.

Hallitus

Tehtävät

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa hallitus. Hallituksen tärkein tehtävä on ohjata yhtiön toimintoja tavalla, joka pitkällä aikavälillä varmistaa voiton tuottamisen osakkeenomistajille ottaen samalla huomioon eri sidosryhmien odotukset. Lakisäätteisten tehtäviensä lisäksi hallitus päättää kaikista muista merkittävistä asioista.

Hallituksen työjärjestyksen mukaan hallitukselle kuuluvat muun muassa:

- a) hallituksen ja johtoryhmän menettelyohjeiden käsittely ja vahvistaminen vuosittain
- b) konsernin arvojen hyväksyminen ja niiden toteuttamisen valvonta

- c) konsernin strategian hyväksyminen ja sen toteuttamisen ja päivittämisen valvonta
- d) yhtiön osingonjakopolitiikasta päättäminen
- e) osingonjakoa sekä osingon määrää ja maksupäivää koskevan ehdotuksen esittäminen yhtiökokoukselle
- f) yhtiön strategiaan perustuvan vuosittaisen toimintasuunnitelman ja budjetin hyväksyminen sekä niiden toteuttamisen valvonta
- g) investointien vuosittaisen enimmäismäärän sekä tämän enimmäismäärän ylittävien investointien hyväksyminen
- h) investointien ja leasing-järjestelyjen hyväksyminen, kun niiden nykyarvo ylittää yhtiön allekirjoitus- ja hyväksymisohjeessa mainitun rajan
- i) yritysostojen, yhteisyritysten, yhteistyö- ja lisenssijärjestelyjen sekä omaisuuden myynnin hyväksyminen, kun liiketapahtuman arvo ylittää yhtiön allekirjoitus- ja hyväksymisohjeessa mainitun rajan
- j) konsernin yleisen organisaatorakenteen hyväksyminen
- k) yhtiön toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen sekä toimitusjohtajasopimuksen ehdoista päättäminen
- l) yhtiön toimitusjohtajan vuosipalkan valmistelu ja hyväksyminen
- m) johtoryhmän jäsenten nimittämisen ja erottamisen hyväksyminen
- n) johtoryhmän jäsenten vuosipalkkioiden hyväksyminen

- o) yhtiön toimitusjohtajaa koskevan seuraajasuunnitelman valmistelu ja hyväksyminen
- p) johtoryhmän jäseniä koskevien seuraajasuunnitelmien hyväksyminen
- q) osavuositarkastusten, vuosikertomusten ja tilinpäätösten hyväksyminen
- r) ulkoisen tilintarkastajan tapaaminen vähintään kahdesti vuodessa
- s) sisäisen valvontajärjestelmän, taloudellisten riskien hallinnan ja raportoinnin sekä tilintarkastusprosessin säännöllinen seuranta
- t) ehdotusten valmisteleminen yhtiökokoukselle
- u) yhtiön toimitusjohtajan, hallituksen jäsenten ja hallituksen puheenjohtajan toiminnan vuosittainen arviointi
- v) konsernin toimintaperiaatteiden, kuten palkitsemisjärjestelmien, hyväksyminen
- w) muut hallituksen puheenjohtajan tai yhtiön toimitusjohtajan esittämät asiat.

Valinta ja kokoonpano

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenet valitaan yhden vuoden toimikaudeksi, joka alkaa sen yhtiökokouksen päättyessä, jossa heidät valitaan, ja päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsenet voidaan valita tai erottaa ainoastaan osakkeenomistajien yhtiökokouksessa tekemällä päätöksellä. Hallituksen jäsenten toimikausien lukumäärää ei ole rajoitettu, eikä hallituksen jäsenillä ole erikseen määriteltyä eläkeikää. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Maaliskuun 2008 varsinainen yhtiökokous valitsi hallitukseen viisi jäsentä: Jorma Elorannan, Jari Paasikiven, Aimo Rajahalmeen, Anne-Christine Silfverstolpe Nordinin ja Rainer S. Simonin. (Yksityiskohtainen kuvaus Uponorin hallituksen jäsenistä on vuosikertomuksen sivulla 36 ja kotisivuillamme www.uponor.com.)

Yhtiö noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n antamia suosituksia hallituksen jäsenistä, heidän riippumattomuudestaan ja asemastaan yhtiön toimivaan johtoon kuulumattomina henkilöinä. Kaikilta hallituksen jäseniltä edellytetään, että he toimivat yhtiön, sen tytäryhtiöiden ja yhtiön kaikkien osakkeenomistajien parhaan edun mukaisesti, ja heidän edellytetään ilmoittavan mahdollisista eturistiriidoista.

Kaikki Uponor Oyj:n hallituksen nykyiset jäsenet ovat riippumattomia yhtiöstä. Kaikki hallituksen jäsenet Jari Paasikiveä lukuun ottamatta ovat riippumattomia merkittävistä osakkeenomistajista.

Yhtiön ja osakkaiden etujen mukaista on, että valituilla hallituksen jäsenillä on asiantuntemusta eri aloilta, kuten yhtiön toimialasta ja siihen liittyvistä teknologioista, rahoituksesta, henkilöstöhallinnosta, riskienhallinnasta sekä kansainvälisestä myynnistä ja markkinoinnista.

Varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista. Vuoden 2008 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaiset vuosipalkkiot ovat seuraavat: hallituksen puheenjohtaja 71 000 euroa, varapuheenjohtaja 49 000 euroa ja varsinaiset jäsenet 44 000 euroa.

Lisäksi varsinainen yhtiökokous päätti, että vuosipalkkio maksetaan siten, että noin 40 prosentilla vuosipalkkion määrästä hankitaan hallituksen jäsenten nimiin ja lukuun yhtiön osakkeita ja loppuosa eli noin 60 prosenttia vastaava määrä maksetaan rahana.

Vuoden 2008 aikana maksettiin nykyisille hallituksen jäsenille seuraavat palkkiot:

Hallituksen jäsen	Vuosipalkkio, €
Paasikivi, Jari, puheenjohtaja	71 000
Rajahalme, Aimo, varapuheenjohtaja	49 000
Eloranta, Jorma	44 000
Silfverstolpe Nordin, Anne-Christine	44 000
Simon, Rainer S.	44 000
Yhteensä	252 000

Yhtiön noudattaman politiikan mukaan palkkio maksetaan vain yhtiön toimivaan johtoon kuulumattomille hallituksen jäsenille.

Hallituksen jäsenet eivät ole mukana yhtiön osakesidonnaisessa kannustinjärjestelmässä.

Kokoukset ja päätöksenteko

Hallitus kokoontuu keskimäärin 10 kertaa vuodessa. Jotkut kokouksista voivat olla myös puhelinkokouksia. Kokouksista kaksi tulisi järjestää liiketoimintayksikössä, kulloinkin eri yksikössä. Hallitus voi myös milloin tahansa kokoontua ilman yhtiön johtoa sekä tehdä päätöksiä pitämättä kokousta. Kokouksista pidetään englanninkielistä pöytäkirjaa.

Vuonna 2008 hallitus piti 12 kokousta, joista yksi pidettiin liiketoimintayksikössä. Seitsemän päätöstä tehtiin ilman kokousta. Poissaoloja kirjattiin yhteensä viisi, joista osittaisia poissaoloja oli neljä.

Toimitusjohtaja valmistele hallituksen kokousten esityslistat, jotka hallituksen puheenjohtaja tarkastaa. Kuka tahansa hallituksen jäsen voi ehdottaa tietyn asian sisällyttämistä kokouksen esityslistaan, ja se otetaan esityslistalle mahdollisuuksien mukaan. Hallituksen kokouksiin liittyvä materiaali on toimitettava hallituksen jäsenille hyvissä ajoin ennen kokousta.

Yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen sihteeri osallistuvat hallituksen kokouksiin säännöllisesti. Muut yhtiön johtoon kuuluvat henkilöt voivat osallistua hallituksen kokouksiin hallituksen puheenjohtajan kutsusta.

Hallituksen jäsenet voivat halutessaan olla yhteydessä konsernin johtoryhmän jäseniin ja päinvastoin. Tavallisuudesta poikkeavasta yhteydenpidosta on raportoitava yhtiön toimitusjohtajalle.

Hallitus on päätösvaltainen, kun yli puolet sen jäsenistä on läsnä. Päätökset tehdään yksinkertaisella enemmistöllä, ja äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hallituksen valiokunnat

Tarkastusvaliokunta

Joulukuussa 2008 hallitus päätti perustaa tarkastusvaliokunnan. Tätä ennen yhtiöllä ei ole ollut erillistä tarkastusvaliokuntaa vaan hallitus on toiminut tarkastusvaliokuntana. Hallitus on tavannut ulkoisen tilintarkastajan vähintään kaksi kertaa vuodessa, kerran ilman yhtiön johtoa, sekä sisäisen tarkastajan vähintään kerran vuodessa. Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen seurannan ohella hallituksen tehtäviin tarkastusvaliokuntana ovat kuuluneet esimerkiksi yhtiön tilinpäätöksen ja osavuositarkastusten sisällön tarkastaminen sekä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien järjestelmien seuranta.

Uuteen tarkastusvaliokuntaan valittiin jäseniksi Jari Paasikivi, Aimo Rajahalme ja Jorma Eloranta. Aimo Rajahalme toimii tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana. Valiokunta ei pitänyt yhtään kokousta vuoden 2008 aikana.

Tarkastusvaliokunnan työjärjestyksen mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on:

- seurata tilinpäätösraportoinnin prosessia;
- valvoa taloudellista raportointiprosessia;
- seurata yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta;
- käsitellä taloudellisen raportoinnin prosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteiden kuvausta, joka on osa yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä antama selvitys;
- seurata tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen lakisäätöistä tarkastusta;
- arvioida lakisäätöisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhdistöön riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista tarkastettavalle yhtiölle sekä
- valmistella tilintarkastajan valintaa koskeva päätösehdotus.

Nimitysvaliokunta

Hallitus päätti joulukuussa 2008 perustaa nimitysvaliokunnan. Hallitus katsoi, että osakeomistuksen rakenne huomioiden osakkeenomistajien etua ja läpinäkyvyyden tavoitetta palvelee parhaiten sellainen malli, jossa suurimmat osakkeenomistajat nimittävät nimitysvaliokunnan jäsenet. Hallitus päätti siten poiketa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodista. Hallitus pyysi kolmea suurinta osakkeenomistajaa nimittämään kukin yhden jäsenen nimitysvaliokuntaan, jonka seurauksena nimitysvaliokuntaan on nimitetty vuorineuvos Pekka Paasikivi Oras Invest Oy:n edustajana ja johtaja Risto Murto Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varman edustajana. Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ei nimittänyt edustajaa. Lisäksi nimitysvaliokunnan asiantuntijajäseneksi on nimitetty hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi. Valiokunnan jäsenet nimittävät puheenjohtajan keskuudestaan. Valiokunta järjestäytyy vuoden 2009 alkupuolella.

Nimitysvaliokunnan työjärjestyksen mukaan nimitysvaliokunnan tehtävänä on:

- valmistella yhtiökokoukselle tehtävää ehdotusta hallituksen jäseniksi;
- valmistella yhtiökokoukselle tehtävää ehdotusta hallituksen jäsenten palkitsemisasiosta sekä
- esitellä yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäseniksi.

Varmistaakseen mahdollisimman laajan asiantuntemuksen toimitusjohtajan ja yhtiön muuhun johtoon kuuluvien henkilöiden palkitsemisasiassa sekä muun henkilöstön palkitsemisjärjestelmien suhteen, yhtiön hallitus on päättänyt, ettei erillistä palkitsemisvaliokuntaa perusteta, vaan koko hallitus suorittaa nämä tehtävät.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa johtoryhmän avustamana konsernin juoksevan hallinnon hoitamisesta. Toimitusjohtaja toimii hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan velvollisuus on huolehtia yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. Toimitusjohtaja on myös johtoryhmän puheenjohtaja.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi 27.10.2008 saakka Jan Lång, jolloin toimitusjohtajaksi nimitettiin Jyri Luomakoski.

Toimitusjohtaja Jan Långille maksettiin vuoden 2008 aikana palkkana luontoisetuineen 369 970,16 euroa ja bonusta 41 384,00 euroa eli yhteensä 411 354,16 euroa. Toimitusjohtaja Jyri Luomakosken vuosipalkka on 408 000,00 euroa. Toimitusjohtajalla on oikeus bonukseen, joka on enintään 50 prosenttia hänen vuosipalkastaan. Vuonna 2008 Jyri Luomakoskelle maksettiin palkkaa luontoisetuineen toimitusjohtajana toimiessaan 57 030,20 euroa.

Kirjallisen toimitusjohtajasopimuksen ehtojen mukaan toimitusjohtaja ja yhtiö voivat kumpikin irtisanoa sopimuksen kuuden (6) kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen. Jos yhtiö irtisanoa sopimuksen, se maksaa toimitusjohtajalle lainmukaisen irtisanomisajan palkan lisäksi summan, joka vastaa toimitusjohtajalle irtisanomista edeltävän 12 kuukauden aikana maksettua palkkaa. Yhtiö voi myös purkaa sopimuksen maksamalla 18 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen. Toimitusjohtaja jää eläkkeelle 63-vuotiaana, jolloin hän saa työeläkelain (TyEL) mukaisesti karttuneen eläkkeen. Lisäksi yhtiö on ottanut toimitusjohtajalle maksuperusteisen eläkevakuutuksen, johon yhtiö maksaa vuosittain 40 000,00 euroa.

Johtoryhmä

Tehtävät

Johtoryhmä on pääasiassa vastuussa konsernin strategian laatimisesta ja toteuttamisesta. Merkittävät operatiiviset asiat käsitellään ja päätetään johtoryhmässä. Kukin johtoryhmän jäsen puolestaan vastaa oman vastuualueensa osalta konsernin juoksevien asioiden hoitamisesta.

Johtoryhmä käsittelee muun muassa seuraavia asioita:

- konsernin strategia ja sen toteuttaminen koko konsernissa
  - budjetit, liiketoimintasuunnitelmat ja niiden toteuttaminen
  - merkittävät organisaatiomuutokset ja muut sellaiset työolosuhteisiin liittyvät muutokset, jotka vaikuttavat suureen osaan yhtiön henkilöstöä, kuten
    - muutokset paikallisen tai alueellisen johtoryhmän kokoonpanossa
    - merkittävät rakennemuutokset yhtiön organisaatiossa
    - merkittävät irtisanomishjelmat
- johtoryhmän jäsenelle raportoivien, ylemmässä johdossa tai yksikön johtotehtävissä toimivien henkilöiden nimittäminen ja erottaminen
  - johdon (pl. johtoryhmä) vuosipalkoista ja kannustinjärjestelmistä päättäminen
  - investointien ja leasing-järjestelyjen hyväksyminen, kun niiden nykyarvo on yhtiön allekirjoitus- ja hyväksymisohjeessa mainittujen rajojen puitteissa
  - yrittösten, yhteisyritysten sekä yhteistyö- ja lisensijärjestelyjen hyväksyminen. Jos sopimuksen arvo ylittää yhtiön allekirjoitus- ja hyväksymisohjeessa mainitun rajan, johtoryhmä tekee hallitukselle asiaa koskevan ehdotuksen.
  - konserniyhtiöiden muodostaminen tai purkaminen
  - kiinteistöjen, juridisten yhtiöiden, osakkeiden ja muun omaisuuden myyminen yhtiön allekirjoitus- ja hyväksymisohjeessa mainittujen rajojen puitteissa
  - alue- ja yksikkökohtaisten tulosten, markkinakehityksen ja kilpailuympäristön arviointi ja merkittävät korjaavat toimenpiteet (käsitellään johtoryhmän jokaisessa kokouksessa)
  - tutkimus- ja kehitystoiminta sekä uuden liiketoiminnan kehityksen priorisointi ja resurssointi
  - konsernin brändirakenteeseen liittyvät asiat
  - oikeudenkäyntiasiat ja luonteeltaan merkittävät vaatimukset, myös alue- ja paikallistasolla
  - muut hallituksen esittämät asiat.

Johtoryhmä valmistelee ehdotukset hallitukselle asioissa, jotka edellyttävät hallituksen päätöstä.

Kokoonpano

Johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja sekä hallituksen päättämä määrä muita johtohenkilöitä. Toimitusjohtaja toimii johtoryhmän puheenjohtajana. (Johtoryhmän kokoonpano ja johtoryhmän jäsenten vastuualueet on esitelty vuosikertomuksen sivuilla 38-40 ja kotisivuillamme www.uponor.com.)

Kokoukset ja päätöksenteko

Johtoryhmä kokoontuu 8–12 kertaa vuodessa. Kokouksista pidetään vapaamuotoista pöytäkirjaa. Vuoden 2008 aikana johtoryhmä kokoontui 13 kertaa.

Johtoryhmän tavoitteena on päästä yksimielisyyteen käsiteltävistä asioista. Johtoryhmän puheenjohtaja vahvistaa johtoryhmän tekemät päätökset.

Hallituksen ja toimitusjohtajan arviointi

Hallitus tekee vuosittain arvion toimitusjohtajan toiminnasta muun muassa strategisen suunnittelun, johtamistaitojen ja taloudellisen tuloksen osalta erityisen arviointilomakkeen pohjalta. Lisäksi hallitus arvioi erikseen omaa toimintaansa sekä hallituksen puheenjohtajan toimintaa. Kukin hallituksen jäsen arvioi myös omaa toimintaansa.

Palkitseminen

Palkitseminen konsernissa koostuu peruspalkasta, luontaiseduista sekä tulos- ja suoritusjohdannaisesta bonusjärjestelmästä, johon vaikuttaa työntekijän asema. Yksittäisen työntekijän palkitsemisen hyväksyy hänen esimiehensä esimies.

Konsernin johtoryhmän jäseniä koskee pitkäaikainen kannustinohjelma. Osallistuakseen ohjelmaan Uponorin johtoryhmän jäsenen tuli elokuun 2008 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita. Yhtiön vuosien 2007–2011 kumulatiivisesta liikevoitosta ja ohjelman puitteissa itse hankittujen osakkeiden määrästä riippuen heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita keväällä 2012.

Yhtiön hallitus päätti lokakuussa 2008 myöntää kannustinohjelman myös osalle yhtiön kansainvälisessä johdossa työskenteleviä henkilöitä. Osallistuakseen ohjelmaan henkilön tulee elokuun 2009 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osak-

keita. Yhtiön vuosien 2009-2011 taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta ja ohjelman puitteissa itse hankittujen osakkeiden määrästä riippuen heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita keväällä 2012.

Konsernin työntekijällä ei ole oikeutta erilliseen palkkioon hallituksen jäsenyydestä konserniyhtiössä.

Hallitus päättää toimitusjohtajan työsuhteen ehdoista ja vuosittaisesta palkkiosta ja hyväksyy johtoryhmän jäsenten vuosittaiset palkkiot toimitusjohtajan laatiman ehdotuksen pohjalta.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Sisäinen valvonta

Uponorin sisäistä valvontaa koskevista periaatteista vastaa yhtiön hallitus. Uponorin sisäinen valvonta on määritelty prosessiksi, johon vaikuttavat yhtiön hallitus ja johto sekä kaikki yhtiön työntekijät. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että

- yhtiön johto voi kohtuudella luottaa siihen, että yhtiö toimii tehokkaasti, taloudellisesti ja yhtiön strategian mukaisesti
- yhtiön taloudellinen raportointi ja johdolle tuotettu tieto on luotettavaa, kattavaa ja oikea-aikaista
- konserni noudattaa voimassa olevia lakeja ja säännöksiä.

Uponorin sisäisen valvontajärjestelmän tavoitteena on liiketoimintatarpeiden ja valvonnan välinen tasapaino. Sisäisen valvontajärjestelmän tavoitteena on

- keskittyä liiketoiminnan kannalta keskeisimpiin riskeihin ja asioihin yhtiön strategian ja toiminnan tehokkuuden näkökulmasta
- edistää hyvää liiketoimintaetiikkaa ja hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää sekä luotettavaa riskienhallintaa

- varmistaa, että kaikessa toiminnassa noudatetaan lakeja, säännöksiä ja Uponorin sisäisiä periaatteita
- varmistaa, että yhtiön taloudellinen raportointi on luotettavaa, tukee sisäistä päätöksentekoa ja palvelee ulkoisten sidosryhmien tarpeita.

Uponorin valvontaympäristön perusta ovat yhtiön toimintaperiaatteet (Code of Conduct) sekä yhtiön arvot. Yhdessä ne luovat järjestyksen ja rakenteen, johon kaikki muut sisäisen valvonnan elementit perustuvat.

Uponorin tavoitteena on sisällyttää valvonta kaikkeen päivittäiseen toimintaan. Tehokas sisäinen valvonta edellyttää, että työtehtävät on jaettu asianmukaisesti eri työntekijöille ja että mahdolliset eturistiriidat tunnistetaan ja eliminoidaan. Valvontaan liittyviä välineitä ovat esimerkiksi konsernitason ohjeet, kirjanpito- ja raportointiohjeet sekä johdon tapaamiset. Näiden lisäksi esimerkiksi ulkoisiin sidosryhmiin, kuten asiakkaisiin, tavarantoimittajiin, viranomaisiin ja osakkeenomistajiin, liittyvät viestintävastuut on määritelty selkeästi.

Paikallistasolla jatkuvaa valvontaa toteutetaan organisaation kaikissa yksiköissä osana päivittäistä toimintaa. Konsernitason valvonnasta vastaa yhtiön talous- ja hallintotoiminto.

Mahdollisten erillisarviointien tarve, laajuus ja tiheys määritellään ensi sijassa riskien arvioinnin sekä jatkuvan valvonnan tehokkuuden perusteella. Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet raportoidaan ylemmälle organisaatiotasolle siten, että vakavista puutteista raportoidaan yhtiön ylimmälle johdolle ja hallitukselle. Mahdollisen erillisarvioinnin tekee sisäinen tarkastus, ja sen voi käynnistää yhtiön hallitus.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on järjestelmällinen tapa suojata yhtiön liiketoimintaan liittyvää omaisuutta ja tuloja menetyksiltä, jotta yhtiö saavuttaa tavoitteensa eikä sen toiminta keskeydy tarpeettomasti. Riskienhallintaan sisältyy myös riskinotto eli erilaisten mahdollisuuksien hyödyntäminen ottaen huomioon niiden riski-tuottosuhteen.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että yhtiö voi toteuttaa strategiaansa ja saavuttaa taloudelliset tavoitteensa, sekä toisaalta suojella yhtiötä operatiivisilta vahingoilta, jotka saattavat estää näiden tavoitteiden saavuttamisen. Lisäksi riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa yrityksen toiminnan jatkuvuus myös poikkeuksellisissa liiketoimintaympäristöissä.

Konsernin suurimmat riskitekijät on kartoitettu, ja vastuut niistä on jaettu johtoryhmän jäsenten kesken. Kunkin johtoryhmän jäsenen velvollisuuksiin kuuluu oman riskivastuunsa hallinta ja asianmukainen organisointi koko konsernissa.

Uponor-konsernin riskienhallinnan johtoryhmään kuuluvat konsernin talousjohtaja, tuotanto- ja logistiikkajohtaja, tuote- ja palvelutarjontajohtaja, päälakimies ja rahoitus- ja riskienhallintajohtaja. Riskienhallinnan johtoryhmä vastaa konsernitason riskien seurannasta ja vähentämisestä ja raportoi johtoryhmälle ja hallitukselle.

Rahoitus- ja riskienhallintajohtaja tukee konsernin johtoryhmää riskien hallinta- ja toimintaohjeiden laatimisessa sekä näihin liittyvien arviointi-, seuranta ja raportointimenetelyjen kehittämisessä. Hän tukee myös alueorganisaatioita, yksiköitä ja konsernitoimintoja tarjoamalla näille riskienhallintaan liittyvää neuvontaa ja koulutusta. Lisäksi hän vastaa yhtiön globaalien vakuutusohjelmien järjestämisestä ja voimassaolosta.

Hallituksen toimintakertomus (sivu 42) sisältää yhteenvedon Uponorin liiketoimintaan liittyvistä riskeistä.

Taloudelliseen riskienhallintaan liittyvät tiedot löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedoista (sivu 78).

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa Uponorin sisäistä valvontajärjestelmää. Sen tarkoituksena on tukea hallitusta ja johtoa yhtiön sisäisen valvonnan sekä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän seurannassa. Sisäinen tarkastus keskittyy liiketoiminnan tärkeimpiin riskialueisiin. Saavuttaakseen tavoitteensa sisäinen tarkastus tekee riippumattomia prosessiarviointeja sekä erityistarkastuksia, jotta yhtiön johtoryhmä ja hallitus voivat olla varmoja siitä, että valvontamenetelmät ovat tehokkaita. Lisäksi sisäinen tarkastus tekee erilaisia tarkastuksia varmistaakseen, että kaikessa toiminnassa noudatetaan yhtiön sisäisiä periaatteita ja ohjeita sekä voimassa olevia lakeja ja säännöksiä.

Sisäinen tarkastus on riippumaton ja objektiivinen varmistus- ja neuvontatoiminto, joka parantaa yhtiön toimintaa ja tuottaa sille lisäarvoa. Se arvioi ja kehittää yhtiön riskienhallinta-, valvonta- ja hallinnointiprosessien tehokkuutta järjestelmällisesti ja auttaa näin yhtiötä saavuttamaan tavoitteensa.

Sisäisen tarkastuksen tarkoitus, valtuudet ja vastuut on määritelty sisäisen tarkastuksen työjärjestyksessä. Työjärjestyksen hyväksyy yhtiön hallitus, jonka alaisuudessa sisäinen tarkastus toimii. Hallitus hyväksyy myös vuosittaisen tarkastussuunnitelman. Sisäinen tarkastus esittää hallitukselle vähintään kerran vuodessa yhteenvedon tärkeimmistä havainnoistaan. Lisäksi sillä on oikeus ja velvollisuus raportoida merkittävistä tarkastustuloksista sekä konsernin

johtoryhmälle että hallitukselle. Tehtävänsä suorittamiseksi sisäinen tarkastus voi olla rajoituksetta yhteydessä yhtiön hallituksen jäseniin ja henkilöstöön sekä tutustua rajoituksetta kaikkiin yhtiön arkistoihin ja tiloihin.

Sisäinen tarkastus raportoi yhtiön talusjohtajalle. Uponor on ulkoistanut sisäisen tarkastuksensa PricewaterhouseCoopers Oy:lle.

Ulkoisen tilintarkastus

Tarkastusvaliokunnan avustamana hallitus valmistelee ja tekee ehdotuksen ulkoiseksi tilintarkastajaksi, jonka varsinaisen yhtiökokous valitsee. Ulkoisen tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Yhdessä tilintarkastajan kanssa yhtiön johto järjestää konserniyhtiöiden tilintarkastuksen paikallisen lainsäädännön kulloinkin edellyttämällä tavalla. Paikallisten yhtiöiden tilintarkastajat raportoivat suoraan tarkastamalleen yhtiölle ja toimittavat kopion kustakin raportista konsernin taloushallinnolle liitettäväksi tarkastusrekisteriin.

Vuoden 2008 varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiön tilintarkastajaksi tilikaudelle 2008 valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab. Yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Sixten Nyman. Ulkoiselle tilintarkastajalle maksettiin vuoden 2008 lakisääteisistä tilintarkastuspalveluista 595 168 euroa, tilintarkastuksen liitännäispalveluista 13 896 euroa, veropalveluista 170 931 ja muista palveluista 183 327 euroa, yhteensä 963 322 euroa.

Sisäpiiriohjeet

Yhtiö noudattaa OMX Nordic Exchange Helsinki Oy:n antamaa sisäpiiriohjetta, Rahoitustarkastuksen standardeja sekä muita viranomaisohjeita, minkä lisäksi yhtiöllä on myös omat sisäpiirisäännöt.

Yhtiön julkiseen sisäpiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet sekä tilintarkastaja. Yhtiö pitää julkista sisäpiirirekisteriään Suomen Arvopaperikeskus Oy:n SIRE-järjestelmässä.

Yhtiö ylläpitää myös yrityskohtaista ei-julkista sisäpiirirekisteriä, jonka pysyviä sisäpiiriläisiä koskevaan osarekisteriin kuuluu muun muassa konsernihallinnossa työskenteleviä henkilöitä. Erillinen hankekohtainen osarekisteri perustetaan silloin, kun yhtiöllä on sisäpiirisäästösten piiriin kuuluva hanke, josta työ- tai muun sopimuksen perusteella yhtiölle työskentelevät henkilöt saavat tietoa. Hanke on tyypillisesti sellainen asiakokonaisuus tai järjestely, joka luonteensa tai kokonsa vuoksi poikkeaa yhtiön normaalista liiketoiminnasta. Konsernin sisäiset sisäpiirisäännöt on julkaistu konsernin intranetissä, ja niistä on tiedotettu muun muassa yhtiön sisäisessä verkkolehdessä. Konsernin työntekijöiden edellytetään toimivan näiden sääntöjen mukaisesti.

Sisäpiiriläisten kaupankäynti yhtiön osakkeilla ja muilla arvopapereilla edellyttää yhtiön päälakimiehen etukäteen antamaa lupaa. Yhtiö noudattaa ehdotonta kaupankäyntikieltoa, joka alkaa raportointikauden lopusta, kuitenkin vähintään kolme viikkoa ennen tilinpäätöksen ja osavuositarkastuksen julkistamista, ja kestää tilinpäätöksen tai osavuositarkastuksen julkaisemiseen.

Julkisten sisäpiiriläisten osakeomistukset vuonna 2008 käyvät ilmi oheisesta taulukosta, joka sisältää myös heidän lähipiirinsä mahdolliset omistukset. ●

Julkisten sisäpiiriläisten osakeomistukset vuonna 2008

Hallitus ja tilintarkastaja

Nimi	Asema	Pvm.	Osakkeet
Eloranta, Jorma	Hallituksen jäsen	1.1.	10 883
		31.12.	12 096
Paasikivi, Jari	Hallituksen jäsen 13.3.2008 saakka	1.1.	518 159
		31.12.	520 114
Rajahalme, Aimo	Hallituksen varapuheenjohtaja	1.1.	12 164
		31.12.	8 510
Silfverstolpe Nordin, Anne-Christine	Hallituksen jäsen	1.1.	13 511
		31.12.	14 724
Simon, Rainer S.	Hallituksen jäsen	1.1.	10 629
		31.12.	11 842
Nyman, Sixten	Tilintarkastaja	1.1.	-
		31.12.	-

Johtoryhmä

Nimi	Asema	Pvm.	Osakkeet
Aarmio, Paula	Johtoryhmän jäsen	1.1.	8 140
		31.12.	10 875
Bondestam, Sebastian	Johtoryhmän jäsen	1.1.	-
		31.12.	2 735
Folgmann, Heiko	Johtoryhmän jäsen	1.1.	-
		31.12.	2 735
von Graevenitz, Georg	Johtoryhmän jäsen	1.1.	8 140
		31.12.	10 875
Kallioinen, Jukka	Johtoryhmän jäsen	1.1.	8 580
		31.12.	12 500
Luomakoski, Jyri	Varatoimitus- ja talousjohtaja 27.10.2008 saakka, Toimitusjohtaja 27.10.2008 alkaen	1.1.	12 900
		31.12.	16 660
Roses, Fernando	Johtoryhmän jäsen	1.1.	-
		31.12.	2 735
Tollsten, Anders	Johtoryhmän jäsen	1.1.	8 140
		31.12.	10 874

Vuoden 2008 aikana päättyneet sisäpiiriläisyydet

Nimi	Asema	Pvm.	Osakkeet
Paasikivi, Pekka	Hallituksen puheenjohtaja 13.3.2008 saakka	1.1.	429 774
		13.3.	443 096
Lång, Jan	Toimitusjohtaja 27.10.2008 saakka	1.1.	10 400
		27.10.	37 036
Brinkmann, Bernhard	Johtoryhmän jäsen 30.9.2008 saakka	1.1.	1 500
		30.9.	12 375

Uponor Oyj:n hallitus 1.1.2009

Jari Paasikivi

s.1954, Suomen kansalainen
KTM
Toimitusjohtaja, Oras Invest Oy

- Uponor Oyj:n hallituksen puheenjohtaja 13.3.2008 alkaen, jäsen 15.3.2007 alkaen
- Omistaa Uponorin osakkeita 520 114 kappaletta

Luottamustehtävät:

- Oras Oy, hallituksen jäsen
- Tikkurila Oy, hallituksen varapuheenjohtaja
- Teknologiateollisuus ry, hallituksen jäsen
- Keskuskauppakamari, hallituksen varapuheenjohtaja
- Vakka-Suomen Nuorisosäätiö, hallituksen puheenjohtaja

Keskeinen työkokemus:

- Oras Oy, konsernin toimitusjohtaja, 2002–2007
- Oras Oy, toimitusjohtaja, 1994–2001
- Oras Oy, tehtaanojohtaja, 1989–1994
- Oras Armatur A/S, Norja, markkinointipäällikkö 1987–1989
- Oras Oy, markkinointipäällikkö, 1983–1986

Aimo Rajahalmel

s. 1949, Suomen kansalainen
KTM
Talousjohtaja, KONE Oyj

- Uponor Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja 15.3.2005 alkaen, jäsen 17.3.2003 alkaen
- Omistaa Uponorin osakkeita 8 510 kappaletta

Keskeinen työkokemus:

- KONE Oyj, johtokunnan jäsen 1991 alkaen
- KONE Oyj:n palveluksessa vuodesta 1973

Jorma Eloranta

s. 1951, Suomen kansalainen
Vuorineuvos, DI
Toimitusjohtaja, Metso Oyj

- Uponor Oyj:n hallituksen jäsen 15.3.2005 alkaen
- Omistaa Uponorin osakkeita 12 096 kappaletta

Luottamustehtävät:

- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Gasum Oy, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Kansainvälinen kauppakamari, ICC Suomi, hallituksen puheenjohtaja
- Teknologiateollisuus ry, hallituksen jäsen
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK, edustajiston jäsen
- Suomen Messut Osuuskunta, hallintoneuvoston jäsen
- Teknillinen korkeakoulu, neuvottelukunnan puheenjohtaja ja tukisäätiön hallituksen jäsen
- Laatukeskus Excellence Finland, neuvottelukunnan puheenjohtaja

Keskeinen työkokemus:

- Kvaerner Masa-Yards Oy, toimitusjohtaja, 2001–2004
- Patria Industries Oyj, toimitusjohtaja, 1997–2001
- Finvest, Jaakko Pöyry-konserni, varatoimitusjohtaja, 1996–1997
- Finvest Oy, toimitusjohtaja, 1985–1995

Anne-Christine Silfverstolpe Nordin

s. 1950, Ruotsin kansalainen
Sosionomi (Socionomexamen)
Partneri ja konsultti, Neuhauser & Falck AB

- Uponor Oyj:n hallituksen jäsen 17.3.2003 alkaen
- Omistaa Uponorin osakkeita 14 724 kappaletta

Luottamustehtävät:

- Neuhauser & Falck AB, hallituksen jäsen
- Chorda Management AB, omistaja ja hallituksen jäsen

Keskeinen työkokemus:

- Henkilöstöjohtaja, Ruotsin posti (Posten AB), 1997–2002
- Henkilöstöhallinnon tehtäviä eri yhtiöissä 1984–1997

Rainer S. Simon

s. 1950, Saksan kansalainen
Kauppatri. tri (Dr. oec. HSG)
Toimitusjohtaja, BirchCourt GmbH

- Uponor Oyj:n hallituksen jäsen 17.3.2004 alkaen
- Omistaa Uponorin osakkeita 11 842 kappaletta

Keskeinen työkokemus:

- Sanitec Oyj, toimitusjohtaja, 2002–2005
- Friedrich Grohe AG, johtoryhmän jäsen, 1995–2002
- Continental AG, johtaja, Eurooppa, 1993–1995
- Keiper-Recaro, toimitusjohtaja, 1991–1993
- Continental AG, useita paikallisia ja kansainvälisiä markkinointi- ja johtotehtäviä, 1979–1990

Georg von Graevenitz

Jyri Luomakoski

Fernando Roses

Jukka Kallioinen

Paula Aarnio

Sebastian Bondestam

Heiko Folgmann

Anders Tollsten

Konsernin johtoryhmä 1.1.2009

Jyri Luomakoski

Toimitusjohtaja, talousjohtaja (oto.)
MBA
s. 1967, Suomen kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 1996
- Omistaa Uponorin osakkeita 16 660 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Varatoimitusjohtaja, Uponor Oyj, 2002–2008
- Talousjohtaja, johtoryhmän jäsen, Uponor Oyj (Asko Oyj), 1999–
- Yhtymäkontrolleri, Uponor, 1997–1999
- Kontrolleri, Uponor, 1996–1997
- Varatoimitusjohtaja ja talousjohtaja, Oy Lars Krogius Ab, 1991–1996
- Johtaja- ja päällikötason tehtäviä Saksassa ja Suomessa, Datatrans, 1987–1991

Georg von Graevenitz

Johtaja, Markkinointi ja Yhdyskuntateknikka
Pohjoismaat
Diplomi-insinööri
s. 1947, Suomen kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 2004
- Omistaa Uponorin osakkeita 10 875 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Pohjoismaat ja markkinointi, 2006–2008
- Markkinointi- ja kehitysjohtaja, 2004–2006
- Markkinointijohtaja, 2004
- Markkinointijohtaja, Sulzer Pumps, 2000–2004
- Markkinointijohtaja, Ahlstrom Pumps Oy, 1997–2000
- Aluejohtaja, Foster Wheeler Energy, 1995–1997
- Erilaisia johtotehtäviä eri yhtiöissä Suomessa ja ulkomailla 1974–1995

Paula Aarnio

Henkilöstöjohtaja
Diplomi-insinööri
s. 1958, Suomen kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 2004
- Omistaa Uponorin osakkeita 10 875 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Henkilöstöjohtaja Oy Karl Fazer Ab, 2001–2004
- Henkilöstöjohtaja, Neste Oy/Fortum Oyj, 1998–2001
- Henkilöstöjohtaja, Neste Oy, Chemicals, 1997–1998
- Teknisen markkinoinnin päällikkö, Neste Resins Oy, 1992–1995
- Tuotekehityspäällikkö, Neste Resins Oy, 1987–1991

Jukka Kallioinen

Kehitys- ja teknologiajohtaja
Diplomi-insinööri, eMBA
s. 1958, Suomen kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 1984
- Omistaa Uponorin osakkeita 12 500 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Tuotejärjestelmät ja kehitys, 2006–2008
- Johtaja, Muu Eurooppa, 2004–2006
- Divisioonajohtaja, Infrastructure and Environment Europe, 2002–2003
- Johtaja, Rakennus- ja ympäristötekniikka -divisioona, 1999–2001
- Johtaja, Kunnallistekniikka, 1998–1999
- Toimitusjohtaja, Uponor Anger GmbH, Saksa, 1995–1998
- Liiketoiminta-aluepäällikkö, Ecoflex, 1988–1995

Sebastian Bondestam

Tuotanto- ja logistiikkajohtaja
Diplomi-insinööri
s. 1962, Suomen kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 2007
- Omistaa Uponorin osakkeita 2 735 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Tuotanto- ja logistiikkajohtaja, EU, Tetra Pak GmbH, 2006–2007
- Johtaja, Converting EU, Tetra Pak Market Operations, 2004–2006
- Johtaja, Converting Americas, Tetra Pak Asia & Americas, 2001–2004
- Useita johtotason tehtäviä Ruotsissa, Singaporessa, Kiinassa, Isonsa-Britanniassa ja Italiassa, Tetra Pak, 1991–2000
- Tutkimus- ja kehitysinsinööri, Tilgmann, 1989–1991

Fernando Roses

Johtaja, Pohjois-, Etelä- ja Länsi-Eurooppa
eMBA, kauppat. maisteri, insinööri (Ingeniero Técnico en Química Industrial)
s. 1970, Espanjan kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 1994
- Omistaa Uponorin osakkeita 2 735 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Etelä- ja Länsi-Eurooppa, 2007–2008
- Aluejohtaja, Etelä- ja Länsi-Eurooppa, 2006–2007
- Johtaja, Uponor HS Espanja & Portugali, 2003–2006
- Johtaja, myynti, markkinointi ja liiketoiminta, Wirsbo Espanja & Portugali, 1999–2003
- Markkinointi- ja myyntijohtaja, Wirsbo Espanja & Portugali, 1999–2002
- Johtaja, tekniikka, logistiikka, ostot, Wirsbo Espanja, 1996–1999
- Laatupäällikkö, Wirsbo Espanja, 1996
- Tekninen päällikkö, Wirsbo Espanja, 1994–1996

Heiko Folgmann

Johtaja, Keski- ja Itä-Eurooppa
kauppat. maisteri (Diplom-Kaufmann)
s. 1967, Saksan kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 1999
- Omistaa Uponorin osakkeita 2 735 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Itä-Eurooppa ja Kansainväliset toiminnot, 2007–2008
- Aluejohtaja, Itä-Eurooppa ja kansainväliset toiminnot, 2006–2007
- Myynti- ja markkinointijohtaja, Uponor Central Europe, 2003–2006
- Myynti- ja markkinointijohtaja, Unicor Holding AG, 2000–2003
- Toimitusjohtaja, Unicor S.r.l., Italia, 1999–2000
- Vienti- ja myyntipäällikkö, Unicor Rohrsysteme GmbH, 1996–1999

Anders Tollsten

Johtaja, Pohjois-Amerikka
Diplomi-insinööri (Civil Ingenjör)
s. 1962, Ruotsin kansalainen

- Konsernin palveluksessa vuodesta 2004
- Omistaa Uponorin osakkeita 10 874 kappaletta

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Pohjoismaat, 2004–2006
- Toimitusjohtaja, ABB Building Systems AB, 2002–2003
- Toimitusjohtaja, NorthNode AB, 2001–2002
- Johtaja, ABB Motors AB, 1996–2001
- Divisioonapäällikkö, ABB Installation AB, 1994–1996

Uponorin rakenne 1.1.2009

Johtoryhmän jäsenten konserninlaajuiset vastualueet ovat seuraavat:

- talousjohtaja (oto.) Jyri Luomakoski: talous ja hallinto, strateginen suunnittelu, rahoitus ja riskienhallinta, lakipalvelut, tietojärjestelmät, ulkoinen viestintä ja sijoittajasuhteet, ERP-hanke
- henkilöstöjohtaja Paula Aarnio: henkilöstön kehitys, johtamisjärjestelmät, sisäinen viestintä
- tuotanto- ja logistiikkajohtaja Sebastian Bondestam: konserninlaajuinen toimitusketjun kehittäminen; Euroopan tuotanto, varastointi, ostot ja logistiikka
- kehitys- ja teknologiajohtaja Jukka Kallioinen: konserninlaajuinen kehitys- ja teknologiakoordinaatio; Euroopan tuote- ja palvelutarjonnan ja liiketoimintaryhmien hallinta
- markkinointijohtaja Georg von Graevenitz: konsernitason markkinointi ja brändin kehitys, uuden Eurooppa-organisaation sisäänajo

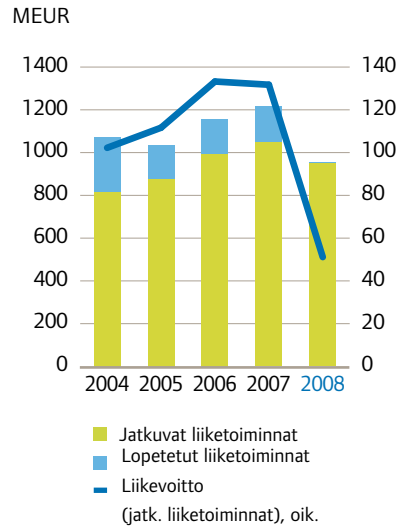
Johtoryhmän muut maantieteelliset vastuut näkyvät yllä olevasta kaaviosta.

Vuoden 2008 tilinpäätös

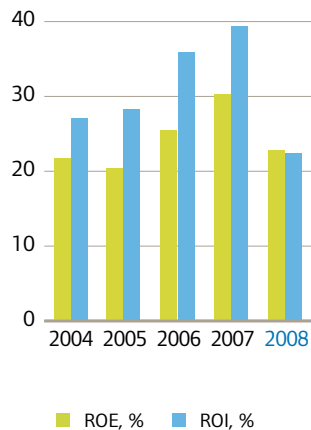
Hallituksen toimintakertomus	42		
Konsernin taloudelliset tunnusluvut	50		
Osakekohtaiset tunnusluvut	51		
Tunnuslukujen laskentakaavat	52		
Konsernituloslaskelma	53		
Konsernitase	54		
Konsernin rahavirtalaskelma	56		
Laskelma oman pääoman muutoksista	57		
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	58		
1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	58	18. Myyntisaamiset ja muut saamiset	74
2. Segmentti-informaatio	64	19. Oma pääoma	74
3. Lopetetut toiminnot	66	20. Laskennalliset verot	74
4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	66	21. Työsuhde-etuuksiin liittyvät velvoitteet	75
5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	67	22. Varaukset	77
6. Poistot ja arvonalentumiset	67	23. Korolliset velat	77
7. Rahoitustuotot ja -kulut	67	24. Osto- ja muut velat	78
8. Tuloverot	67	25. Vastuusitoumukset	78
9. Osakekohtainen tulos	68	26. Muut vuokrasopimukset	78
10. Aineettomat hyödykkeet	68	27. Rahoitusriskien hallinta	78
11. Aineelliset hyödykkeet	70	28. Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta	81
12. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin	72	29. Pääoman hallinta	82
13. Osuudet osakkuusyhtiöissä	73	30. Johdon kannustinjärjestelmä ja osakeperusteiset maksut	82
14. Muut osakkeet ja osuudet	73	31. Lähipiiritiedot	82
15. Pitkäaikaiset saamiset	73	32. Tilipäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	83
16. Vaihto-omaisuus	73		
17. Lyhytaikaiset korolliset saamiset	73		
Osakkeet ja osakkeenomistajat	84		
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	86		
Emoyhtiön tilinpäätöksen (FAS) liitetiedot	88		
Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle	92		
Tilintarkastuskertomus	92		

Hallituksen toimintakertomus

Liikevaihto ja liikevoitto

Sijoitetun ja oman pääoman tuotto

Yleistä

Vuosi 2008 jäi muistoihin sekä Uponorin 90. juhlavuotena että myös vuotena, jolloin maailmantalouden kehitys ja etenkin rakennusmarkkinoiden pitkään hyvänä jatkunut kasvu yllättäen romahtivat. Yhdysvaltojen asunto- ja rahoitusmarkkinoista vuonna 2007 liikkeelle lähteneet ongelmat laajenivat asteittain muihin maanosiin niin, että vuoden 2008 loppuun mennessä epidemia oli levinnyt kaikkiin maanosiin. Muutoksen vaikutus oli erittäin voimakas Uponorin päämarkkinoihin eli asuinrakentamiseen, mutta se vaikutti viiveellä myös liike- ja julkiseen rakentamiseen sekä yhdyskuntatekniseen kysyntään. Kysynnän voimakkaan laskun vuoksi Uponorin liikevaihto ja liikevoitto heikkenivät selvästi edellisvuonna saavutetusta historiallisesta tasosta.

Yhtiön sisäisiä kehitysohjelmia jatkettiin pääpiirteissään suunnitelmien mukaisesti, vaikka säästäminen ja kustannusten hallinta nousivatkin korostetusti esille. Yhtiön integrointiohjelma eteni hyvin ja vuoden loppuun mennessä vuonna 2005 käynnistetty ERP-hanke oli olennaisilta osiltaan saatu toteutettua. Myös organisaatiota muutettiin niin, että toimitusketjua voidaan tehokkaasti hallita Euroopan laajuisesti.

Vuoden 2008 jälkipuoliskolla Uponorissa toteutettiin poikkeuksellisen voimakas sopeuttamisohjelma, jonka avulla pyrittiin varmistamaan yhtiön toimintaedellytykset vaikeassa markkinatilanteessa. Yhdessä viime vuosien strategisten kehityshankkeiden kanssa Uponor on kiinteä ja vahva yhtiö, jolla on hyvät edelly-

tykset menestyä lähivuosien haastavassa markkinatilanteessa ja käyttää hyväkseen markkinoilla esiintyviä mahdollisuuksia.

Liikevaihto

Uponorin jatkuvien liiketoimintojen liikevaihto vuonna 2008 jäi 949,2 (2007: 1 047,4) miljoonaan euroon, mikä on 9,4 prosenttia edellisvuotta vähemmän ja selvästi alle pitkän tähtäyksen taloudellisen tavoitteen, joka on +6 prosenttia. Valuuttakurssien, lähinnä Yhdysvaltain dollarin, Ruotsin kruunun ja Englannin punnan muutokset supistivat liikevaihtoa noin 16,7 miljoonalla eurolla.

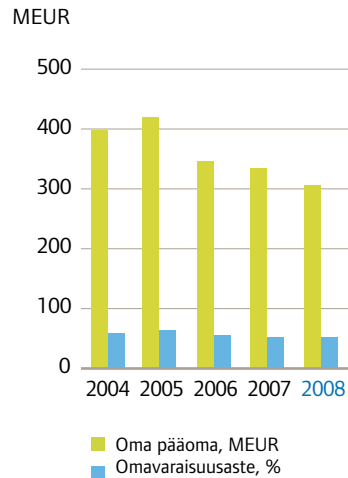
Liikevaihto laski kaikissa Uponorin alueorganisaatioissa, voimakkaammin Pohjois-Amerikassa ja Muun Euroopan alueella, joiden molempien markkinat kokivat rakennusmarkkinoiden kysynnän laskun erityisen voimakkaana. Liikevaihto lähes saavutti viime vuoden tason Keski-Euroopassa, jossa liike- ja julkisen rakentamisen kysyntä säilyi kautta vuoden verrattain vilkkaana sekä sen suurimmalla markkina-alueella Saksassa että lähialueilla. Pohjoismaissa liikevaihdon lasku aiheutui pääosin taloteknisten markkinoiden heikkenemisestä.

Kaikissa alueorganisaatioissa liikevaihdon lasku jäi pienemmäksi kuin kokonaismarkkinoiden supistuminen, johtuen siitä, että muoviputkijärjestelmät ja vesikiertoinen lämmitys ja jäähdytys voittivat markkinaosuuksia.

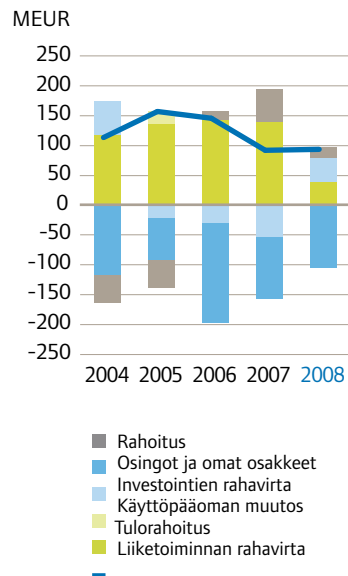
Liikevaihdon jakautuminen 1.1.–31.12.2008:

MEUR	1–12/2008	1–12/2007	Raportoitu muutos, %
Keski-Eurooppa	339,4	351,3	-3,4
Pohjoismaat	365,7	397,7	-8,0
Muu Eurooppa	234,3	272,9	-14,1
Pohjois-Amerikka	130,8	169,2	-22,7
(Pohjois-Amerikka, USD)	191,5	233,1	-17,8)
Eliminoinnit	-121,0	-143,7	
Yhteensä	949,2	1 047,4	-9,4

Oma pääoma ja omavaraisuusaste

Rahavirta

Toimialoittain Uponorin jatkuvien toimintojen liikevaihto laski talotekniikassa 751,1 (839,9) miljoonaan euroon, mikä on 79,1 (80,2) prosenttia konsernin liikevaihdosta. Talotekniikan liikevaihto laski -10,6 (4,4) prosenttia. Yhdyskuntatekniikan osuus konsernin liikevaihdosta oli 20,9 (19,8) prosenttia. Sen liikevaihto oli 198,1 (207,5) miljoonaa euroa; muutos -4,6 (+4,1) prosenttia.

Uponorin liiketoiminnan maantieteellinen painopiste muuttui huomattavasti vuoden 2008 aikana, johtuen sekä Brittein saarten kunnallisteknisen liiketoiminnan myynnistä että markkinoiden voimakkaista muutoksista vuoden aikana. Saksa, jossa Uponor onnistui kasvattamaan myyntiään, nousi liikevaihdolla mitattuna suurimmaksi maaksi.

Uponorin tärkeimmät kansalliset markkina-alueet liikevaihdolla mitattuna ja niiden osuus konsernin liikevaihdosta vuonna 2008 olivat seuraavat:

Saksa 15,0 % (13,4), Suomi 11,8 % (11,0), USA 11,1 % (13,6), Ruotsi 9,1 % (8,8), Espanja 8,3 % (11,3), Tanska 6,1 % (6,5) ja Italia 5,5 % (5,3).

Tulos

Uponor-konsernin jatkuvien liiketoimintojen liikevoitto oli 51,2 (135,7) miljoonaa euroa, laskua 62,3 (+2,1) prosenttia. Liikevoittoprosentti oli 5,4 (13,0) prosenttia liikevaihdosta.

Liikevoiton huomattavaan muutokseen vaikutti rakennusmarkkinoiden kysynnän historiallisen voimakas heikkeneminen kaikilla päämarkkinoilla samanaikaisesti. Erityisen voimakas liikevoiton pudotus oli Pohjois-Amerikassa ja Muun Euroopan alueella, jossa toiminnan sopeuttamisen yhteydessä samanaikaisesti panostettiin erilaisiin kasvuhankkeisiin. Konsernin liikevoiton heikkeneminen syveni vuoden viimeisellä neljänneksellä, jolloin markkinoiden kysynnän lasku oli voimakkaimmillaan.

Elokuussa Uponor julkisti konserninlaajuisen kustannusten vähentämishjelman, jolla pyrittiin kulutason mukauttamiseen vastaamaan rakennusalan hiljentyneitä markkinoita. Sen tavoitteena oli vähentää rakenteellisiin toimiin kustannuksia noin 30 miljoonan euron verran viimeistään vuoden 2009 aikana. Ohjelma saavutti sille asetetut tavoitteet. Säästöohjelman arvioiduista 10 miljoonan euron kustannuksista 3,2 miljoonaa euroa kirjattiin vuoden 3. neljännekselle ja 4,1 miljoonaa euroa viimeiselle neljännekselle.

Pohjois-Amerikassa kirjattiin vuoden viimeisellä neljänneksellä lisäksi kertaluonteinen 14,5 miljoonan euron varaus liittyen tuotevaihtokorjauksiin.

Konsernin tulos ennen veroja laski -69,2 prosenttia ja oli 41,0 (133,1) miljoonaa euroa. Tuloverojen määrä oli 10,9 (41,7) miljoonaa euroa, kun veroaste oli 26,6 prosenttia (31,3). Konsernin tilikauden tulos oli 72,5 (101,9) miljoonaa euroa, josta jatkuvien liiketoimintojen osuus oli 30,1 (91,4) miljoonaa euroa.

Konsernin nettorahoituskulut nousivat 10,2 (2,6) miljoonaan euroon, josta 5,2 milj. euroa tuli nettovaluuttakurssieroista.

Oman pääoman tuotto jäi 22,7 (30,1) prosenttiin ja sijoitetun pääoman tuotto 22,2 (39,2) prosenttiin, kun pitkän tähtäyksen tavoite on vähintään 30 prosenttia.

Liikevoiton jakautuminen 1.1.–31.12.2008:

MEUR	2008 1–12	2007 1–12	Raportoitu muutos, %
Keski-Eurooppa	38,2	41,1	-7,0
Pohjoismaat	23,6	49,7	-52,5
Muu Eurooppa	15,3	42,2	-63,7
Pohjois-Amerikka	-16,0	16,6	-196,1
(Pohjois-Amerikka, USD)	-23,4	22,9	-202,1)
Muut	-10,2	-13,2	
Eliminoinnit	0,3	-0,7	
Yhteensä	51,2	135,7	-62,3

Konsernin osakekohtainen tulos oli 0,99 (1,39) euroa, kun se jatkuvien liiketoimintojen osalta oli 0,41 (1,25) euroa. Oma pää- oma osaketta kohti oli 4,18 (4,55) euroa. Muut osakekohtaiset tiedot löytyvät taulukko-osasta.

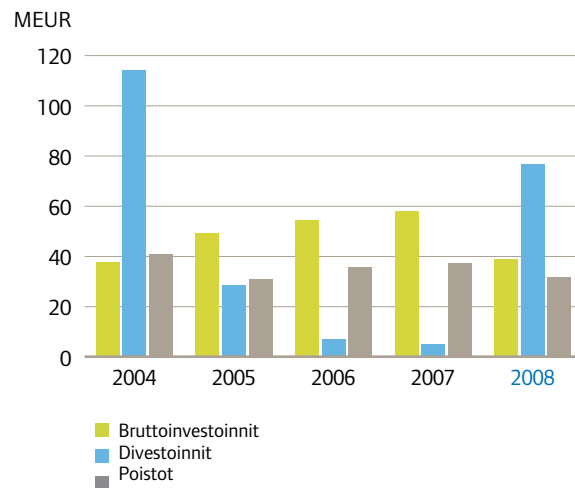
Uponor käynnisti vuoden jälkipuoliskolla toimia kassavirran parantamiseksi. Sen seurauksena sekä liiketoiminnan rahavirta että etenkin rahavirta ennen rahoitusta paranivat edellisvuodesta; myös silloin, kun mukaan ei lueta Brittein saarten kunnallistekni- sen liiketoiminnan myynnistä saatua 76,4 milj. euron myyntitu- loa. Konsernin liiketoiminnan rahavirta oli 95,4 (93,8) milj. euroa ja rahavirta ennen rahoitusta 133,6 (41,1) milj. euroa.

Tunnusluvut löytyvät tilinpäätöksestä viiden vuoden ajalta.

Investoinnit, tutkimus ja kehitys sekä rahoitus

Vuodelle 2008 suunniteltua investointi- ja kehitysohjelmaa so- peutettiin olennaisesti liiketoimintaympäristön voimakkaan heikkenemisen johdosta. Erityisesti rajoitettiin investointe- ja käyttöomaisuuteen. Suurin osa toteutetuista investoinneista

Investoinnit

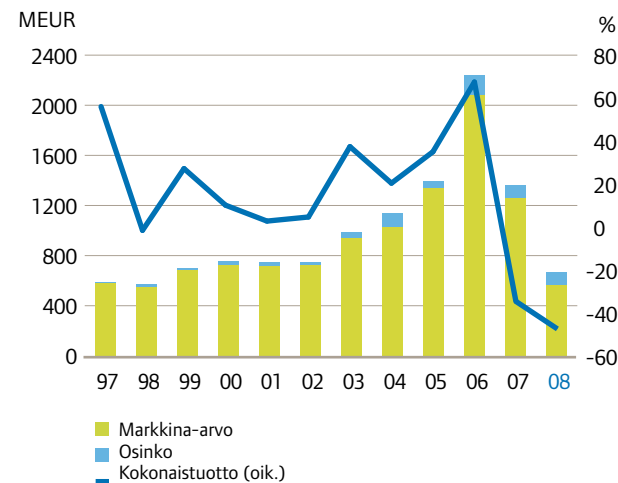
suuntautui sellaisiin prosessikehityksen ja tehokkuuden paran- tamisen hankkeisiin, joilla on lyhyt takaisinmaksuaika. Yhdys- valtojen Minnesotaan rakennettiin uusi jakelukeskus. Sen ansi- osta tiloja vapautui muualla, ja toimintoja voitiin tehostaa koko toimitusketjussa.

Uponorin yhteisen eurooppalaisen toiminnanohjausjärjestelmän 2,5 vuotta kestänyt käyttöönotto vaihe saatiin päätökseen, kun järjestelmä otettiin käyttöön Isossa-Britanniassa ja Pohjoismaissa loppuvuodesta. Järjestelmä on nyt toiminnassa Uponorin kaikissa suurissa talotekniikkajärjestelmäpisteissä Euroopassa. ERP-hank- keeseen käytettiin vuoden aikana 3,2 (7,4) miljoonaa euroa.

Jatkuvien liiketoimintojen bruttoinvestointien määrä oli 39,0 (52,0) miljoonaa, eli 13,0 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellis- vuonna. Nettoinvestointien määrä oli 36,4 (49,8) miljoonaa euroa.

Konsernin tutkimus- ja kehitysmenot strategian mukaisiin kohteisiin kasvoivat hienokseltaan ja olivat yhteensä 18,6 (17,2) miljoonaa euroa eli 1,9 (1,6) prosenttia liikevaihdosta.

Omistaja-arvon kehitys

Markkinoiden epävarmuuden lisääntyessä rahoitustoiminnan päätavoitteeksi asetettiin likviditeetin turvaaminen. Aiemmin aktiivisesti hyödynnetyt yritystodistusmarkkinat heikkenivät syksyn aikana eikä rahoituksen turvaaminen sitä kautta ollut varmaa. Uponor allekirjoitti Eläkevakuutusyhtiö Varman kanssa 80 miljoonan euron takaisinlainan viideksi vuodeksi ja maksoi pois pääosan yritystodistuksien muodossa olevista lyhyistä lainoistaan.

Tämän lisäksi konsernin kassassa olevan rahan määrää kasvatettiin: vuoden lopussa sitä oli 53,2 (6,3) miljoonaa euroa. Myös 150 milj. euron kotimainen yritystodistusohjelma on edelleen käytettävissä, mikäli markkinatilanne muuttuu.

Konsernin korolliset nettovelat laskivat 60,6 (84,5) miljoonaan euroon. Konsernin omavaraisuusaste oli 51,4 (50,2) prosenttia ja velkaantumisaste 19,8 (25,4) prosenttia. Velkaantumisasteen vuosineljännesten keskiarvoksi muodostui 46,4 (43,9), kun sen vaihteluväli yhtiön taloudellisissa tavoitteissa on 30–70.

Tapahtumia

Vuoden 2008 tapahtumat keskittyivät pitkälti toiminnan tehostamiseen ja sopeuttamiseen etenkin talotekniikkamarkkinoiden heikentyneeseen kysyntään.

Tammikuussa Uponor avasi Saksassa koulutuskeskuksen, joka on konsernin suurin ja ensimmäinen, jossa tarjotaan koulutusta yhtiön uuden painopistealueen eli monikerrostalosegmentin ammattilaisille.

Kesäkuussa saatiin päätöksen kauppa, jolla Uponor luopui Isossa-Britanniassa ja Irlannissa sijaitsevasta kunnallisteknisestä kaasu- ja vesiputkijärjestelmäliiketoiminnasta. Myytyjen liiketoimintojen liikevaihto vuonna 2007 oli 169,1 miljoonaa euroa, ja niiden mukana siirtyi 473 henkeä. Liiketoiminnan velaton kauppahinta oli 100 miljoonaa puntia, josta Uponor kirjasi 43,5 miljoonan euron kauppavoiton.

Syyskuussa Uponor sulki Kaakkois-Kanadan Saint Johnissa sijaitsevan tuotantolaitoksensa osana kustannussäästöohjelmaa. Tehtaan sulkemisen avulla Uponor pyrki parantamaan toiminnallista tehokkuuttaan.

Marraskuussa julkistettiin päätös siirtää metalliliittimien tuotanto Euroopassa Saksan Hassfurtissa sijaitsevaan tehtaaseen ja sulkea tuotantolaitos Ruotsin Kungsörissä vaiheittain kevääseen 2009 mennessä. Metalliosien valmistuksen keskittämisen arvioidaan tuovan Uponorille kustannussäästöjä tuotannossa ja logistiikassa samalla, kun se yksinkertaistaa jakeluprosesseja asiakkaille, joista suurin osa sijaitsee Keski- ja Etelä-Euroopassa.

Vuoden aikana markkinoille tuotiin joitakin uusia tai uudistettuja tuotejärjestelmiä. Euroopassa merkittävimpiin lukeutuivat monikerros- eli komposiittiputkien uudet modulaariset liitosratkaisut jako- ja nousuputkiin. Uponorin tuotetarjontaa vahvistivat merkittävästi myös komposiittiset nousuputket liike- ja julkiseen rakentamiseen. Pohjois-Amerikassa laajennettiin voimakkaasti ohjausjärjestelmien tarjontaa, muun muassa tuotiin Yhdysvaltain markkinoille ensimmäisenä LVIS-ohjausyksikkö, jolla asunnon omistaja tai huoltoyhtiö voi säätää asunnon kaikkia taloteknisiä järjestelmiä verkon yli.

Itäisen Euroopan alueen markkina-aseman vahvistamiseksi alueelle avattiin uusia toimipisteitä ja myyntikonttoreita. Vuoden 2008 aikana avattiin uusia toimipisteitä, muun muassa Turkin Istanbuliin, ja käynnistettiin hankkeet myyntikonttoreiden avaamiseksi Kroatiaan ja Slovakiaan.

Henkilöstö ja organisaatio

Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 3 823 (4 743) työntekijää. Täysipäiväiseksi muutettuna työntekijöiden lukumäärä oli 3 678 (4 581) henkilöä vuoden lopussa, mikä on 903 henkeä vähemmän kuin vuonna 2007. Vähennykseen sisältyy myös Britannian saarten kunnallisteknisestä liiketoiminnan myynnin mukana poistuneet 491 henkeä. Jatkuvien liiketoimintojen vähen-

nys oli 412 henkeä eli 10,1 prosenttia. Keskimäärin henkilömäärä vuoden aikana oli 4 211 (4 497) henkeä.

Henkilöstömäärän voimakas supistuminen johtuu elokuussa julkistetusta ohjelmasta, jolla toimintaa pyrittiin sopeuttamaan voimakkaasti supistuneisiin markkinoihin, sekä lukuisista tämän ohjelman ulkopuolella toteutetuista tehostustoimista. Osana säästöohjelmaa Uponor sulki tehtaansa Kanadassa syksyllä. Ruotsin metallikomponenttitehtaan talven 2008–09 aikana toteutettava alasajo käynnistettiin loppuvuodesta 2008. Kanadan tehtaan sulkemisen myötä noin 80 henkilöä menetti työpaikkansa, kun vastaava luku Ruotsissa on 75 henkilöä.

Suurimmat henkilöstömäärän vähennykset vuonna 2008 toteutuivat Espanjassa, Pohjois-Amerikassa ja Pohjoismaissa. Henkilöstöryhmittäin suurimmat vähennykset toteutettiin tuotannossa sekä jonkin verran myös markkinoinnissa ja hallinnossa. Oman työvoiman lisäksi myyntiedustajien ja vuokratyöntekijöiden määrä väheni jatkuvassa liiketoiminnassa 84 henkilöllä (täysimääräiseksi muutettuna).

Konsernin henkilöstö jakaantui maittain seuraavasti: Saksa 1 182 (32,1 %), Ruotsi 604 (16,4 %), Suomi 480 (13,1 %), Yhdysvallat 399 (10,8 %), Espanja 239 (6,5 %), Tanska 152 (4,1 %) ja muut maat 622 (17,0 %).

Konsernissa maksettujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 203,3 (220,2) miljoonaa euroa.

Uponorin toimitusjohtaja Jan Lång irtisanoutui yhtiön palveluksesta elokuussa ja jätti yhtiön lokakuun lopussa. Hänen seuraajakseen nimitettiin 27. lokakuuta väliaikaisesti varatoimitus- ja talousjohtaja Jyri Luomakoski; nimitys vakinaistettiin 16. joulukuuta 2008. Jan Lång ehti palvella yhtiötä runsaan viiden vuoden ajan. Hänen aikanaan yhtiön yhtenäistäminen eteni voimakkaasti askelin.

Syyskuun lopussa myös Uponorin Keski-Euroopan alueorganisaation johtaja Bernhard Brinkmann siirtyi pois yhtiön palveluksesta. Organisaatiomuutoksen vuoksi hänen tilalleen ei palkattu uutta henkilöä.

Lokakuussa Uponor otti käyttöön uuden Eurooppa-organisaation, joka toi muutoksia lähinnä taloteknisen liiketoiminnan ohjaukseen. Uudistuksella tähdätään kasvun nopeuttamiseen ja synergiähyötyjen lisäämiseen Euroopassa. Uudessa rakenteessa talotekniikan myynti ja markkinointi, tuote- ja palvelutarjonta sekä jakelutie erotetaan kukin omiksi itsenäisiksi organisaatioikseen. Myynti ja markkinointi jakautuu kahteen alueeseen: toisen muodostavat Pohjoismaat, Etelä- ja Länsi-Eurooppa ja toisen Keski- ja Itä-Eurooppa sekä kansainvälinen myynti. Uusi jakelutieorganisaatio vastaa kaikesta taloteknisestä tuotannosta, varastoinnista, kuljetuksista sekä ostotoiminnoista Euroopassa. Tuote- ja palvelutarjontaorganisaatio vastaa tarjonnan kehittamisestä ja yhtenäistämistä sekä strategiseen markkinointiin liittyvistä valinnoista Euroopassa.

Uuden Eurooppa-rakenteen avulla Uponor yhtenäistää toimintaansa yli maaraajojen samalla, kun se pyrkii lisäämään liiketoiminnan asiakaspainotusta, tehostamaan liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämistä sekä lisäämään toiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä. Muutoksen seurauksena Uponorin entiset kolme alueorganisaatiota Euroopassa sulautuvat yhdeksi, joka kattaa sekä taloteknisen että yhdyskuntateknisen liiketoiminnan.

Liiketoimintaan kohdistuvat riskit

Uponorin taloudellinen tulos on alttiina useille strategisille, operatiivisille, taloudellisille ja vahinkoriskeille. Yksityiskohtainen analyysi riskeistä löytyy vuosikertomuksesta.

Markkinariskit

Uponorin toiminta on keskittynyt Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan, joissa poliittinen riski luokitellaan vähäiseksi. Uponorin liikevaihto jakaantuu laajalle joukolle asiakkaita, joista useimmat ovat itse jakelijoita (tukkuliikkeitä), ja siten Uponorin tuotteiden

loppukysyntä on hajautunut laajalle. Suurin yksittäinen asiakas tuottaa noin 10 prosenttia Uponorin liikevaihdosta.

Uponorin lopputuotteiden kysyntä on riippuvainen rakennusalan suhdanteista. Yhtiön tuotteiden päämarkkinasegmentti on perinteisesti käsittänyt pientalorakentamisen, mutta yhä enenevässä määrin tuotteita toimitetaan monikerrostalosegmenttiin sekä asuin- että julkiseen ja liikerakentamiseen. Näiden kysyntävaihtelut poikkeavat usein toisistaan. Kokonaisuutta tasoittaa omalta osaltaan myös korjausrakentamisen kysyntä, joka ei aina ole samalla lailla harkinnanvaraista kuin uudisrakentaminen. Lisäksi viidesosa yhtiön liikevaihdosta tulee yhdyskuntatekniikasta.

Operatiiviset riskit

Muoviputkijärjestelmien valmistuksessa käytettävien raaka-aineiden hinnat ovat alttiita muiden petrokemian tuotteiden ja metallien hintavaihteluille. Viime vuosina Uponor on kyennyt siirtämään näiden hintavaihteluiden vaikutukset myyntihintoihinsa kohtuullisella viiveellä, eikä tästä ei ole aiheutunut olennaista tulonmenetystä Uponorille. Uponor hallitsee sähkön hintavaihteluriskiä pohjoismaisella tasolla rahoitusinstrumenteilla.

Uponor hallitsee organisaatio- ja johtamisriskejä, kuten esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuutta, ikäjakauman vääristymistä ja tarpeetonta rekrytointia analysoimalla jatkuvasti henkilöresursseja ja varmistamalla, että organisaatorakenne tukee tehokasta toimintaa. Henkilöstön kehittämisohjelmat keskittyvät erityisesti johtamisen osaamisen kasvattamiseen.

Noudatamme ISO 9000 -laatuja järjestelmää sekä ISO 14000 -ympäristöjohtamisjärjestelmää tai vastaavia järjestelmiä tuotantoyksiköissämme, mikä parantaa tuotannon turvallisuutta ja tuottavuutta.

Komponenttien ja raaka-aineiden toimittajapuolella Uponorin tavoitteena on käyttää materiaaleja tai raaka-aineita, joilla on useampia toimittajia. Mikäli kyseessä on yksi toimittaja, heillä tulee olla vähintään kaksi tuotantolaitosta, jotka valmistavat Uponorin

käyttämää hyödykettä. Uponor kehittää ja harmonisoi ostotoimintoja, ja siten lisää tuottavuutta ja tehokkuutta.

Rahoitusriskit

Rahoitusmarkkinoiden epävarmuus on lisännyt rahoituksen saatavuuteen liittyviä riskejä merkittävästi. Uponorin rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävien luottoliimittireservien avulla, lainojen tasapainoisen maturiteettijakaman avulla sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita pankkeja ja erilaisia rahoitusmuotoja.

Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkaiden kassanhallintaratkaisuiden avulla sekä sijoittamalla vain matalan riskin kohteisiin, jotka ovat nopeasti ja selkeään markkinahintaan muunnettavissa käteisvaroiksi.

Osa Uponorin liikevaihdosta syntyy muussa valuutassa kuin euroissa, jolloin myös liikevaihtoon kohdistuvat kulut ovat ko. paikallisessa valuutassa. Toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille. Rahoitustoiminto vastaa konsernitason valuuttariskien suojaamisesta ulkoisilla valuuttamarkkinoilla. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiallisesti valuuttatermiineitä ja valuuttaoptioita.

Uponor altistuu myös valuuttakurssien muunnos- eli translaatoriskille, joka ilmenee muunnettaessa euroalueen ulkopuolella syntyneitä tulosta euromääräiseksi. Uponorin suojauspolitiikan mukaisesti euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata.

Vahinkoriskit

Uponorilla on 11 tuotantolaitosta kuudessa maassa. Konsernin liikevaihdosta merkittävä osa syntyy tuotteista, jotka on valmistettu näissä tuotantolaitoksissa. Konsernitason ohjataan keskitetysti tämän käyttöomaisuuden vahinko- ja keskeytysvakuutuksia tavoitteena kattava vakuutusuoja mahdollisten konerikko-, tulipalo- yms. riskien toteutumisesta aiheutuville taloudellisille vahingoille. Toinen olennainen vahinkoriski liittyy Uponorin valmistamien ja myymien tuotteiden tuotavuuteen, joka on myös vakuutettu konsernitason.

Vuoden 2008 viimeiselle neljännekselle kirjattiin 14,5 miljoonan euron varaus kattamaan Yhdysvalloissa toteutettavia asuinrakennusten käyttövesiputkiliitosten korjauksia. Ne liittyvät Uponorin jo käytöstä poistuneella tuotemerkillä myytyihin, kolmannelta osapuolelta ostettuihin kiristysrenkaisiin, joita käytettiin putkiliitoksissa. Uponor on käynnistänyt toimia, joilla se pyrkii perimään korjausohjelman kulut kiristysrenkaiden toimittajalta sekä yhtiön silloiselta vakuutusyhtiöltä.

Uponor on mukana monenlaisissa oikeusprosesseissa eri maissa. Vuoden aikana ei toteutunut muita sellaisia riskejä eikä ollut viireillä oikeudenkäyntejä tai muita oikeudellisia tai viranomaistoimenpiteitä, joilla olisi ollut olennainen merkitys konsernille.

Hallinto ja tilintarkastus

Vuoden 2008 varsinainen yhtiökokous 13. maaliskuuta valitsi hallitukseen uudelleen yhden vuoden toimikaudeksi Anne-Christine Silfverstolpe Nordinin, Jorma Elorannan, Jari Paasikiven, Aimo Rajahalmeen ja Rainer S. Simonin. Aiempi hallituksen puheenjohtaja Pekka Paasikivi ei ollut ehdolla. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jari Paasikivi ja varapuheenjohtajaksi Aimo Rajahalme. Tilintarkastajaksi yhtiökokous valitsi KHT-yhteisö KPMG Oy Ab:n. Yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT Sixten Nyman.

Osakepääoma ja osakkeet

Uponor Oyj:n osakepääoma vuonna 2008 oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944. Näissä ei vuoden aikana tapahtunut muutoksia.

Vuoden aikana ei tehty omistukseen liittyviä liputusilmoituksia. Lisää osakkeisiin ja omistukseen liittyviä lukuja löytyy tilinpäätöksestä.

Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankinnasta vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla. Hankittavien osakkeiden enimmäismäärä on 3,5 mil-

joonaa osaketta eli noin 4,8 prosenttia yhtiön osakemäärästä. Valtuutus on voimassa yhden vuoden ajan yhtiökokouksesta lukien. Osakkeet hankitaan käytettäväksi vastikkeena mahdollisissa yrityskaupoissa ja muissa teollisissa järjestelyissä, pääomarakenteen kehittämiseksi, investointien rahoittamiseksi, muulla tavoin edelleen luovutettaviksi tai mitätöitäviksi.

Omat osakkeet

Hallitus ilmoitti 6. marraskuuta käynnistävänsä omien osakkeiden takaisinosto-ohjelman tavoitteenaan hankkia enintään 200 000 osaketta yhtiökokouksen antaman valtuutuksen perusteella. Takaisinoston peruste oli osakkeiden käyttö vastikkeena yhtiön osakesidonnaisissa kannustinohjelmissa. Sen mukaisesti yhtiö hankki 17.11.–5.12. välisenä aikana yhteensä 160 000 omaa osaketta, yhteisarvoltaan ostohetkellä noin 1,2 miljoonaa euroa. Osakkeiden keskihankintahinta oli 7,28 euroa. Uponorin hallussa ei ole muita omia osakkeita.

Johdon osakeomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän yhtiön tiedossa olevat määräysvalta-yhteisönsä omistivat 31.12.2008 yhteensä 620 615 (1 094 182) yhtiön osaketta. Näiden osakkeiden osuus kaikista osakkeista ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 0,8 prosenttia.

Osakesidonnainen kannustinohjelma

Uponor Oyj:n hallitus käynnisti 25.9.2007 konsernin johtoryhmää koskevan pitkäaikaisen kannustinohjelman. Osallistukseen ohjelmaan johtoryhmän jäsenen tuli elokuun 2008 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita. Marraskuussa 2008 hallitus suuntasi uuden, kolmevuotisen osakekannustinohjelman osalle konsernin kansainvälistä johtoa. Ohjelmaan osallistuminen edellyttää, että henkilö hankkii ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita elokuun 2009 loppuun mennessä. Molempien ohjelmien palkkiot jaetaan keväällä 2012. Lisätietoja ohjelmista löytyy vuosikertomuksen hallinnointia ja ohjausjärjestelmiä koskevasta osiosta.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tammikuussa Uponor julkisti vuoden 2008 viimeiselle neljännekselle tekemänsä 14,5 miljoonan euron varauksen, joka koskee Yhdysvalloissa toteutettavia asuinrakennusten käyttövesiputkiliitosten korjauksia. Yksi konsernin nyttemmin lakkautetuista tuotemerkeistä toimitti 2000-luvun alkupuolella asuinrakennuksiin käyttövesijärjestelmiä, joiden liitoksissa käytettiin kolmannen osapuolen toimittamia ruostumattomasta teräksestä valmistettuja kiristysrenkaita. Näiden kiristysrenkaiden on todettu pettävän tietyissä olosuhteissa. Uponor aikoo toteuttaa asennuskohteissa tuotevaihtoja lisävahinkojen välttämiseksi. Uponor on käynnistänyt toimia, joilla se pyrkii perimään korjausohjelman kulut kiristysrenkaiden toimittajalta sekä yhtiön vakuutusyhtiöltä.

Näkymät vuodelle 2009

Vaikka markkinoiden kehitys on viimeisen 12 kuukauden aikana ollut hyvin heikkoa, ei kysynnän lähiaikoinakaan arvioida kääntyvän parempaan suuntaan. Kuluvan vuoden kysynnän arvioidaan Uponorin tuotealueilla säilyvän parhaimmillaankin enintään vuoden 2008 jälkipuoliskon tasolla. Kansantalouksien vaikeudet, rahoitusmarkkinoiden varovaisuus ja kuluttajien haluttomuus toteuttaa merkittäviä hankintoja jarruttavat investointeja ja teollisuuden tilauskantaa. Eri maissa toteutettavilla tuki-toimilla on myönteinen mutta määrällisesti kuitenkin vaatimaton vaikutus kokonaiskysyntään.

Euroopan asuin- ja liikerakentamisen markkinoiden odotetaan kokonaisuutena supistuvan tänä vuonna, ja kokonaismarkkinat jäävät selvästi pienemmäksi kuin vuonna 2008. Korjausrakentamisen arvioidaan tuki kehittyvän myönteisesti, mutta sen merkitys Uponorin tuotealueilla ei ole yhtä merkittävä kuin uudisrakentamisen. Myös Yhdysvalloissa asuinrakennusmarkkinoiden uskotaan edelleen hiljenevän. Liike- ja toimistorakentamisen sekä yhdyskuntatekniikan kysynnän arvioidaan säilyvän selvästi paremmalla tasolla kuin asuinrakentamisen, mutta kasvua ei saavutettane Uponorin päämarkkina-alueilla.

Uponorin tuotteiden myynti ei ole laskenut samassa tahdissa markkinoiden kanssa. Pääsyy tähän on ollut se, että muovi- ja komposiittiputkijärjestelmät sekä nestekiertoiset sisäilmastojärjestelmät valtaavat markkinaosuutta muilta ratkaisuilta. Uponorin sisäilmastoratkaisut, eli lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät, ovat saaneet vahvaa vetoapua kohonneista energiakustannuksista sekä kuluttajien ja kiinteistönomistajien halusta valita ratkaisuja, jotka ovat ympäristöystävällisiä ja joiden ekologinen jalanjälki etenkin elinkaartasolla on nykyodotusten mukainen. Uponor uskoo tämän kilpailuedun edelleen vahvistuvan tulevina vuosina.

Uponorin strategiassa ns. monikerrostaloliiketoiminta on ollut merkittävän panostuksen kohteena viime vuosina. Hanke on osoittautunut ajoitukseltaan suotuisaksi, sillä sen kysynnän säilymisellä tyydyttävällä tasolla viime vuonna oli myönteinen merkitys Uponorin talouskehityksessä. Myös kuluvana vuonna liike- ja toimistorakentamisen kysynnän uskotaan säilyvän vakaampana kuin asuntorakentamisen.

Uponor on toteuttanut merkittäviä rakenteellisia uudistuksia ja tehostamistoimia viime vuosien aikana. Yksi näistä on eurooppalainen toiminnanohjausjärjestelmä, joka on nyt käytössä yhtiön kaikissa merkittävässä taloteknisissä toimipisteissä. Järjestelmän uskotaan tehostavan asiakaspalvelua ja tuovan kustannussäästöjä. Viime vuonna toteutettujen sopeuttamistoimien ansiosta Uponorilla on verrattain hyvä kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin ja kysyntään ja samalla turvata osakkeenomistajien odotukset yhtiön tulevaisuuden suhteen. Yhtiön kyky vastata myös lisääntyvään kysyntään on verrattain hyvä, vaikka sellaista muutosta ei olekaan lähiajan näköpiirissä.

Vaikea markkinatilanne huomioon ottaen Uponorin liikevaihdon arvioidaan jäävän vuoden 2008 tasosta ja tilikauden 2009 tuloksen uskotaan olevan positiivinen. Konsernin käyttöomaisuusinvestointien määrä ei ylitä poistojen määrää, ja tehokkaan nettokäyttöpääoman hallinnan avulla konsernin rahavirran odotetaan säilyvän kohtuullisella tasolla.

Konsernin taloudelliset tunnusluvut

	2008	2007	2006	2005	2004
Konsernitulos (jatkuvat toiminnot), MEUR					
Liikevaihto	949,2	1 047,4	1 003,7	905,6	909,0
Toiminnan kulut	868,0	888,1	845,8	772,6	791,4
Poistot ja arvonalentumiset	31,4	29,5	28,5	23,7	33,9
Liiketoiminnan muut tuotot	1,4	5,9	3,5	6,0	3,5
Liikevoitto	51,2	135,7	132,9	115,3	87,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-10,2	-2,6	-2,0	-2,4	-5,9
Tulos ennen veroja	41,0	133,1	130,9	112,9	81,3
Tulos jatkuvista toiminnoista	30,1	91,4	88,8	76,7	58,0
Tilikauden tulos	72,5	101,9	96,5	82,7	88,4
Konsernitase, MEUR					
Pitkäaikaiset varat	239,1	270,3	263,7	267,5	282,9
Liikearvo	70,0	70,2	70,2	70,2	70,2
Vaihto-omaisuus	104,5	150,6	128,1	111,4	136,5
Rahavarat	53,2	6,3	12,4	48,9	29,5
Myyntisaamiset ja muut saamiset	128,1	166,9	169,5	165,3	170,7
Oma pääoma	305,6	333,0	344,4	418,4	397,0
Varaukset	30,0	16,2	15,5	14,8	20,4
Pitkäaikaiset korolliset velat	77,0	14,7	17,2	19,4	22,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	36,8	76,1	16,9	2,6	40,7
Korottomat velat	145,5	224,3	249,9	208,1	209,3
Taseen loppusumma	594,9	664,3	643,9	663,3	689,8

	2008	2007	2006	2005	2004
Muita tunnuslukuja					
Liikevoitto (jatkuvat toiminnot), %	5,4	13,0	13,2	12,7	9,6
Tulos ennen veroja (jatkuvat toiminnot), %	4,3	12,7	13,0	12,5	8,9
Oman pääoman tuotto (ROE), %	22,7	30,1	25,3	20,3	21,7
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	22,2	39,2	35,8	28,1	27,0
Omavaraisuusaste, %	51,4	50,2	53,6	63,2	57,7
Nettovelkaantumisaste, %	19,8	25,4	6,3	-6,4	8,5
Korolliset nettovelat, MEUR	60,6	84,5	21,7	-26,9	33,6
- % liikevaihdosta	6,4	8,1	2,2	-3,0	3,7
Liikevaihdon muutos, %	-9,4	4,4	10,8	-0,4	n/a
Vienti Suomesta, MEUR	34,1	42,3	36,7	30,0	22,7
Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto, MEUR	836,5	931,3	897,8	803,2	812,3
Ulkomaantoiminta yhteensä, MEUR	837,5	932,2	898,9	805,2	814,0
Ulkomaantoiminnan osuus, %	88,2	89,0	89,6	88,9	89,5
Henkilöstö 31.12.	3 678	4 581	4 325	4 126	4 475
Henkilöstö keskimäärin	4 211	4 497	4 260	4 169	4 684
Investoinnit (jatkuvat toiminnot), MEUR	39,0	52,0	50,2	44,6	34,1
- % liikevaihdosta	4,1	5,0	5,0	4,9	3,8

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2008	2007	2006	2005	2004
Osakepääoma, MEUR	146,4	146,4	146,4	148,8	149,6
Osakemäärä 31.12., 1 000 kpl	73 207	73 207	73 223	74 383	74 820
Osakemäärä osakeantioikaistuna, 1 000 kpl					
- vuoden lopussa	73 047	73 207	73 135	73 135	74 295
- keskimäärin	73 187	73 201	73 135	73 941	74 243
Oma pääoma, MEUR	305,6	333,0	344,4	418,4	397,0
Osakevaihto, MEUR	1 195,1	2 362,0	964,0	477,7	676,6
Osakevaihto, 1 000 kpl	99 227	99 423	42 417	29 090	49 724
- keskimääräisestä lukumäärästä, %	135,6	135,8	58,0	39,3	67,0
Osakekannan markkina-arvo, MEUR	563,7	1 260,6	2 076,6	1 338,9	1 029,5
Oikaistu tulos per osake (laimennettu), EUR	0,99	1,39	1,32	1,12	1,19
Oma pääoma per osake, EUR	4,18	4,55	4,71	5,72	5,34
Osinko, MEUR	¹⁾ 62,1	102,5	102,5	166,0	52,0
Perusosinko per osake, EUR	¹⁾ 0,85	1,40	1,15	0,90	0,70
Lisäosinko per osake, EUR	-	-	0,25	1,37	-
Osinko per osake yhteensä, EUR	¹⁾ 0,85	1,40	1,40	2,27	0,70
Efektiivinen osinkotuotto, %	11,0	8,1	4,9	12,6	5,1
Osinko per tulos, %	85,9	100,7	106,1	202,7	58,8
PE-luku	7,8	12,4	21,5	16,1	11,6
Osakkeiden antikorjatut vaihtokurssit, EUR					
- ylin	18,91	31,45	29,35	19,78	15,00
- alin	6,10	15,31	18,00	13,72	12,10
- keskiarvo	12,04	23,76	22,73	16,39	13,61

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty sivulla 52.

Taulukon huomautukset:

¹⁾ hallituksen ehdotus

Keskimääräisessä osakemäärässä on otettu huomioon ostettujen omien osakkeiden vaikutus.

Osakeannit	2008	2007	2006	2005	2004
Suunnatut annit, MEUR	-	-	-	-	1,1
* emissiovoitto	-	-	-	-	8,0
Merkintähinta, EUR	-	-	-	-	8,3

Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääöma} + \text{vähemmistöosuus, keskiarvo}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat, keskiarvo}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääöma} \pm \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääöma} + \text{vähemmistöosuus}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahat, pankkisaamiset ja rahoitusomaisuusarvopaperit	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden tulos}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä ilman omia osakkeita}}$	
Oma pääöma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääöma}}{\text{Osakeantioikaistu osakemäärä vuoden lopussa}}$	
Osinko/tulos	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}$	
Efektiiivinen osinkotuotto	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}$	x 100
Hinta/voittosuhte, P/E	=	$\frac{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}{\text{Tulos per osake}}$	
Osakevaihdon kehitys	=	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä suhteessa osakkeiden lukumäärän keskiarvoon	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi	
Osakkeen keskikurssi	=	$\frac{\text{Osakkeiden euro-määräinen vaihto}}{\text{Osakkeiden kpl-määräinen vaihto}}$	

Konsernituloslaskelma

MEUR	Liite	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	2	949,2	1 047,4
Hankinnan ja valmistuksen kulut		607,4	640,4
Bruttokate		341,8	407,0
Liiketoiminnan muut tuotot	4	1,4	5,9
Varastointimenot		30,2	28,8
Myynnin ja markkinoinnin kulut		175,0	178,5
Hallinnon kulut		50,8	51,7
Liiketoiminnan muut kulut	4	36,0	18,2
Kulut		292,0	277,2
Liikevoitto	2	51,2	135,7
Rahoitustuotot	7	15,0	11,2
Rahoituskulut	7	25,2	13,8
Tulos ennen veroja		41,0	133,1
Tuloverot	8	10,9	41,7
Tulos jatkuvista toiminnoista		30,1	91,4
Lopetetut toiminnot			
Lopetettujen toimintojen tulos		42,4	10,5
Tilikauden tulos		72,5	101,9
Osakekohtainen tulos, EUR	9	0,99	1,39
- Jatkuvat toiminnot		0,41	1,25
- Lopetetut toiminnot		0,58	0,14
Osakekohtainen tulos laimennettuna, EUR		0,99	1,39
- Jatkuvat toiminnot		0,41	1,25
- Lopetetut toiminnot		0,58	0,14

Konsernitase

MEUR	Liite	31.12.2008	31.12.2007
Varat			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		30,4	31,4
Liikearvo		70,0	70,2
Muut aineettomat hyödykkeet		0,2	0,1
Keskeneräiset hankinnat		0,7	-
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10	101,3	101,7
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		10,2	11,7
Rakennukset ja rakennelmat		57,8	60,8
Koneet ja kalusto		92,4	112,9
Muut aineelliset hyödykkeet		7,0	7,5
Keskeneräiset hankinnat		17,1	26,0
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	11	184,5	218,9
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset			
Osakkuusyhtiöosakkeet	13	-	0,0
Muut osakkeet ja osuudet	14	0,2	0,2
Muut sijoitukset	15	6,1	3,4
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		6,3	3,6
Laskennalliset verosaamiset	20	17,0	16,3
Pitkäaikaiset varat yhteensä		309,1	340,5

MEUR	Liite	31.12.2008	31.12.2007
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	16	104,5	150,6
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		91,4	144,6
Lainasaamiset		0,0	0,1
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		11,2	0,9
Siirtosaamiset		15,3	13,0
Muut saamiset		10,2	8,3
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	17, 18	128,1	166,9
Rahavarat		53,2	6,3
Lyhytaikaiset varat yhteensä		285,8	323,8
Varat yhteensä		594,9	664,3

MEUR	Liite	31.12.2008	31.12.2007
Oma pääoma ja velat			
Oma pääoma	19		
Osakepääoma		146,4	146,4
Ylikurssirahasto		50,2	50,2
Muut rahastot		0,8	2,2
Kertyneet muuntoerot		-16,4	-24,1
Kertyneet voittovarot		124,6	158,3
Oma pääoma yhteensä		305,6	333,0
Velat			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	23	77,0	14,7
Työsuhde-etuuksiin liittyvät veloitteet	21	20,2	28,0
Varaukset	22	7,7	8,8
Laskennallinen verovelka	20	8,1	15,0
Muut pitkäaikaiset velat		1,1	0,1
Pitkäaikaiset velat yhteensä		114,1	66,6
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	23	36,8	76,1
Ostovelat		50,1	75,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		0,7	13,2
Varaukset	22	22,3	7,4
Muut lyhytaikaiset velat	24	65,3	92,8
Lyhytaikaiset velat yhteensä		175,2	264,7
Velat yhteensä		289,3	331,3
Oma pääoma ja velat yhteensä		594,9	664,3

Konsernin rahavirtalaskelma

MEUR	Liite	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Tilikauden tulos		72,5	101,9
Oikaisuerät:			
Poistot		31,8	37,2
Tuloverot		10,9	46,6
Korkotuotot		-1,7	-2,6
Korkokulut		8,0	7,0
Liiketoimintojen ja käyttöomaisuuden myyntivoitot/-tappiot		-41,0	-2,7
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta		-0,2	-0,5
Muut rahavirran oikaisuerät		4,7	-0,9
Tulorahoitus		85,0	186,0
Nettokäyttöpääoman muutos			
Saamiset		59,5	1,7
Vaihto-omaisuus		59,1	-26,4
Korottomat velat		-62,9	-20,4
Nettokäyttöpääoman muutos		55,7	-45,1
Maksetut verot		-39,8	-42,7
Maksetut korot		-6,8	-7,1
Saadut korot		1,3	2,7
Liiketoiminnan rahavirta		95,4	93,8

MEUR	Liite	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
Investointien rahavirta			
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit	3	76,4	-
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-39,0	-58,1
Käyttöomaisuuden myyntituotot		0,4	5,0
Saadut osingot		0,2	0,2
Lainasaamisten takaisinmaksut		0,2	0,2
Investointien rahavirta		38,2	-52,7
Rahavirta ennen rahoitusta		133,6	41,1
Rahoituksen rahavirta			
Lainojen nostot		19,1	57,2
Osingonjako		-102,5	-102,5
Omien osakkeiden osto		-1,2	-
Rahoitusleasingsopimukset		-2,0	-1,9
Rahoituksen rahavirta		-86,6	-47,2
Rahavarojen muuntoerot		-0,1	0,0
Rahavarojen muutos		46,9	-6,1
Rahavarat 1.1.		6,3	12,4
Rahavarat 31.12.		53,2	6,3
Muutos taseen mukaan		46,9	-6,1

Laskelma oman pääoman muutoksista

MEUR	Osakemäärä, ulkona olevat (1000)	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Suojaus- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet muuntoerot	Edellisten tilikausien voitto	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2007	73 135	146,4	50,2	1,5	-	-	-1,6	-12,7	160,6	344,4
Muuntoerot								-11,4		-11,4
Rahavirran suojaukset										
- kirjattu omaan pääomaan veroilla vähennettynä						0,5				0,5
Tilikauden voitto									101,9	101,9
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä						0,5		-11,4	101,9	91,0
Omien osakkeiden mitätöinti							0,3		-0,3	-
Maksetut osingot									-102,5	-102,5
Siirrot rahastojen välillä ja muut oikaisut				0,1	0,1				-0,1	0,1
Osakepalkkio-ohjelma	72						1,3		-1,3	-
Oma pääoma 31.12.2007	73 207	146,4	50,2	1,6	0,1	0,5	-	-24,1	158,3	333,0
Oma pääoma 1.1.2008	73 207	146,4	50,2	1,6	0,1	0,5	-	-24,1	158,3	333,0
Muuntoerot								5,2		5,2
Rahavirran suojaukset										
- kirjattu omaan pääomaan veroilla vähennettynä									-1,4	-1,4
Tilikauden voitto									72,5	72,5
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä									5,2	76,3
Omien osakkeiden osto	-160								-1,2	-1,2
Maksetut osingot									-102,5	-102,5
Siirrot rahastojen välillä ja muut oikaisut								2,5	-2,5	-
Oma pääoma 31.12.2008	73 047	146,4	50,2	1,6	0,1	-0,9	-1,2	-16,4	125,8	305,6

Lisätietoja, kts. liite 19.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Uponor on kansainvälisesti toimiva talo- ja yhdyskuntateknisiä ratkaisuja tarjoava teollisuuskonserni. Konsernin ensisijaisen, maantieteellisen segmentin muodostavat neljä alueorganisaatiota, jotka ovat Keski-Eurooppa, Pohjoismaat, Muu Eurooppa ja Pohjois-Amerikka. Toissijaisen segmentin muodostavat talotekninen (housing solutions) sekä yhdyskuntatekninen (infrastructure solutions) liiketoimintasegmentti.

Konsernin emoyritys on Uponor Oyj. Uponor Oyj:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on:

Uponor Oyj
PL 37, Robert Huberin tie 3 B
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211, telefax 020 129 2841

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet osoitteesta www.uponor.com tai konsernin emoyhtiön yllämainitusta osoitteesta.

Uponor Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 10.2.2009 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Laatimisperusta

Uponor-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu 31.12.2008 voimassa olevia IAS- ja IFRS -standardeja sekä niiden SIC ja IFRIC -tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n IAS-asetuksessa N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot sisältävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatiman lisäinformaation. Tilinpäätöstitiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat liiketapahtumien alkupe-

räisiin hankintamenoihin, ellei alla esitetyissä laskentaperiaatteissa ole toisin mainittu.

Konserni on soveltanut 1.1.2008 alkaen seuraavia uusia tai muutettuja standardeja sekä tulkintoja ja vertailutiedot on muutettu, jos sitä on edellytetty:

- IFRIC 11 IFRS 2 – Konserniyhtiöiden osakkeita ja omia osakkeita koskevat liiketoimet. Tulkinnan käyttöönotolla ei ollut vaikutusta tilinpäätökseen.
- IFRIC 14 IAS 19 – Etuusperusteesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän yläraja, vähimmäisrahastointivaatimukset ja näiden välinen yhteys. Tulkinnan käyttöönotolla ei ollut vaikutusta konsernin lukuihin.

Arvioiden käyttö

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti yrityksen johto joutuu tekemään arvioita ja oletuksia. Nämä vaikuttavat varojen ja velkojen määrään taseessa, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen tilinpäätöksessä sekä tilikauden tuottoihin ja kuluihin. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, ja siksi on mahdollista, että toteutumat poikkeavat käytetyistä arvoista.

Konsernitilinpäätöksen laadintamenetelmä

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön Uponor Oyj:n lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä on omistuksensa perusteella suoraan tai tytäryhtiöiden kanssa yli puolet äänivallasta. Tytäryhtiöiksi katsotaan kaikki yhtiöt, joiden osakekannan äänimäärästä Uponor Oyj omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % tai joissa sillä muuten on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista taloudellisen hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Vuoden aikana hankitut tai perustetut tytäryhtiöt on otettu mukaan siitä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan. Myydyt yhtiöt ovat mukana tuloslaskelmassa siihen saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmällä. Hankintamenomenetelmän mukaan hankitun yhtiön varat ja velat arvostetaan käypiin arvoihin hankintahetkellä, ja se osa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta on liikearvo. IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti IFRS-siirtymispäivää (1.1.2004) aikaisempia yrityshankintoja ei ole oikaistu IFRS-periaatteiden

mukaisiksi, vaan liikearvo vastaa suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisia kirjanpitoarvoja. Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat sisäiset katteet ja konsernin sisäiset osingot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida, mikäli ne johtuvat arvonalentumisesta.

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on 20–50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa. Osuudet osakkuusyhtiöissä on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistuksen mukaisesti ja esitetään tuloslaskelmassa erikseen. Jos konsernin osuus osakkuusyhtiön tappiosta ylittää sen kirjanpitoarvon, osuutta ei yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyhtiöiden veloitteiden täyttämiseen.

Valuuttamääräiset erät

Kukin yhtiö muuntaa omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset tapahtumat toimintavaiheen määräisiksi tapahtumapäivän valuuttakurssia käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset monetaariset erät muunnetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja. Normaaliin liiketoimintaan liittyvät kurssierot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuina, kun taas rahoituksen liittyvät kurssierot esitetään rahoituksen kurssieroissa.

Konsernitilinpäätöksessä ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Tästä aiheutunut muuntoero sekä tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisesta aiheutuneet muut muuntoerot esitetään omassa pääomassa erillisenä eränä. Lisäksi emoyhtiön ulkomaisille tytäryhtiöille antamien omaa pääomaa korvaavien lainojen kurssierot on käsitelty muuntoerona konsernitilinpäätöksessä. Tytäryhtiöiden myyntien ja lopettamisten sekä olennaisten pääomapalautusten yhteydessä realisoituneet muuntoerot tuloutetaan tuloslaskelmassa.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät luokitellaan myytävänä olevaksi, kun yritys yksittäisen suunnitelman mukaisesti päättää luopua erillisestä, merkittävästä liiketoimintayksiköstä, jonka varat, velat ja taloudellinen tulos voidaan erottaa toiminnallisesti ja taloudellista raportointia varten. Myytävänä oleva pitkäaikainen omaisuuserä esitetään erillisenä eränä konsernin taseessa. Lopetetun toiminnon tulos sekä toiminnon lopettamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään erillisenä eränä konsernin tuloslaskelmassa. Lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Konsernilla ei ole

myytäväksi luokiteltuja omaisuuseriä tilinpäätöshetkellä eikä vertailukautena. Tilikauden aikana myydyt yhdyskuntatekniset liiketoiminnot Brittein saarilla ja Saksassa on käsitelty lopetettuina toimintoina.

Tuloutusperiaate

Tuotteiden myynnistä saadut tuotot kirjataan, kun myytyjen tuotteiden omistukseen liittyvät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle sovittujen toimitusehtojen mukaisesti eikä konsernilla enää ole tuotteiden hallintaoikeutta tai todellista määräysvaltaa. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, annetuilla alennuksilla sekä valuuttamääräisten myyntien kurssieroilla.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä ja ne sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin. Tuotekehitysmenot kirjataan myös kuluksi toteutumishetkellä, ellei tuotekehitysmenojen taseeseen aktivoiminen edellytyksenä olevat kriteerit täyty. Tuotekehitysmenot aktivoidaan aineettomina hyödykkeinä taseeseen ja poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa, kun tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja tietyt muut kriteerit, kuten tuotteen tekninen toteutettavuus ja kaupallinen hyödynnettävyys, ovat varmistuneet. Konsernilla ei ole taseeseen aktivoituja tuotekehitysmenoja.

Eläkejärjestelyt

Konsernin eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Niiden määrät perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin tai vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin. Konsernilla on maksu- ja etuusperusteisia eläkejärjestelyjä.

Maksupohjaisissa järjestelyissä eläkemaksut suoritetaan vakuutusyhtiöille, jonka jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuveloitteita. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Etuusperusteisissa järjestelyistä eläkevastuuna esitetään tulevien eläkemaksujen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyvällä arvolla ja oikaistuna vakuutusmatemaattisilla voitoilla ja tappioilla sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvilla menoilla. Eläkevelvoite määritetään käyttäen ennakoitua etuusperusteisyyteen perustuvaa menetelmää. Eläkevelvoitteiden nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskerroina yritysten liikkeellelaskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tai valtion velkasitoumusten korkoa. Eläkemeno etuusperusteisista järjestelyistä kirjataan kuluksi jaksottamalla kustannukset työntekijöiden keskimääräiselle palvelusajalle.

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle jaksotettuina siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % eläkevelvoitteesta tai 10 % varojen käyvästä arvosta.

Liikevoitto

Liikevoitto on tuloslaskelman erä, joka saadaan, kun liikevaihdosta vähennetään varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvat menot.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenuun ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaa kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikausien tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot, jotka perustuvat kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettuun verotettavaan tuloon. Tuloslaskelman veroihin kirjataan myös aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutokset. Laskennallinen verovelka tai -saaminen lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista käyttäen tilinpäätöshetkellä voimassaolevia verokantoja. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, joka todennäköisesti on käytettävissä tulevien tilikausien verotettavaa tuloa vastaan.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo sisältää tulevia taloudellisia hyötyjä omaisuuseristä, joita konserni ei yritysoston yhteydessä voi määrittää ja kirjata erikseen. Liikearvo lasketaan hankintamenon ja hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon erotuksena hankintahetkellä. Liikearvot on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille liiketoimintasegmenttien maantieteellisten alueiden mukaan, ja ne testataan vuosittain mahdollisten arvonalentumisten varalta. Liikearvosta ei tehdä poistoja, mutta sille tehdään arvonalentumistesti vuosittain. Konserniyksikön lopettamisesta tai myymisestä aiheutuvat voitot ja tappiot sisältävät myytyyn yksikköön liittyvän liikearvon määrän.

Muut aineettomat hyödykkeet

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvät tavaramerkit, patentit, tekijänoikeudet, aktivoidut kehittämismenot ja ohjelmistojen lisenssit. Aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenuunsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konserniyhtiöiden aineellinen käyttöomaisuus on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenuunsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaan kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Uudistus- ja perusparannushankkeiden menot lisätään taseen kirjanpitoarvoon silloin, kun on todennäköistä, että yritykselle koituu taloudellista hyötyä yli olemassa olevan hyödykkeen alun arvioitun suoritusasteen.

Käyttöomaisuuden luovutuksista, myynneistä tai käytöstä poistamisista johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tasearvon erotuksena. Myyntivoitot esitetään liiketoiminnan muina tuottoina ja myyntitappiot liiketoiminnan muina kuluina.

Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot

Konserniyhtiöiden aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenuunsa vähennettynä kertyneillä tasapoistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Maa-alueista ei tehdä poistoja, koska niillä ei katsota olevan taloudellista vaikutusaikaa. Muiden omaisuusryhmien arvioituiden taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

	vuotta
Rakennukset	20–40
Tuotantokoneet ja -laitteet	8–12
Muut koneet ja laitteet	3–15
Konttori- ja myymäläkalusto	5–10
Kuljetusvälineet	5–7
Aineettomat hyödykkeet	3–10

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Julkiset avustukset

Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät yhtiön saamat avustukset vähennetään hyödykkeen hankintamenosta ja kirjataan tuloslaskelmaan pienentämään hyödykkeestä kirjattavia poistoja. Muut yhtiön saamat avustukset kirjataan tuloslaskelmaan tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut syntyvät. Tällaiset avustukset esitetään avustuksen kohteeseen liittyvien kulujen vähennyksenä.

Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon alentuminen

Omaisuuksien tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Jos arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä ilmenee, arvioidaan kyseessä olevasta omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuneilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä kyseessä olevan omaisuuserän kerryttämät arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus perustuu sellaiseen korkotasoon, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuottovaatimusta. Arvonalentumista tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla. Rahavirtaa tuottava yksikkö on pääosin muista yksiköistä riippumaton ja sen rahavirrat on erotettavissa muista rahavirroista.

Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio perutaan siinä ja vain siinä tapauksessa, että viimeisimmän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut muutos arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalennusta ei kuitenkaan peruuteta yli sen tasearvon, joka oli voimassa ennen aiempien tilikausien arvonalennuskirjauksia. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Ne merkitään taseessa aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Vuokratut hyödykkeet arvostetaan niiden käypään arvoon vuokrasopimuksen

alkamisajankohtana tai sitä alempan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaavat leasingvuokravastuut, joista vähennetään rahoituskustannukset, sisältyvät korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasing-sopimuksen voimassaoloaikana. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhemmän vuokra-ajan kuluessa.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluiksi tuloslaskelmaan vuokra-ajan kuluessa.

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasing-sopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisena. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Konsernilla ei ole vuokralle annettuja hyödykkeitä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintamenoon tai sitä alempan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on vaihto-omaisuushyödykkeestä tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava hinta vähennettynä sen valmiiksi saattamisella sekä myyntikustannuksilla. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno sisältää muuttuvien kulujen lisäksi niille kohdistetun osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista.

Varaukset

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, josta vapautuminen todennäköisesti edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa oikeudellisen menetyksen, ja tämän velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varauksina voivat olla mm. takuubaraukset, uudelleenjärjestelymenot sekä tapioilliset sopimukset. Varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmassa ko. kulujen ryhmään.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisvarat, lyhytaikaiset pankkitalletukset sekä muut lyhytaikaiset, erittäin likvidit sijoitukset, jotka erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa. Rahavarat arvostetaan taseessa hankintamenoon. Käytössä oleva pankkitilien luottolimiitti kirjataan lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Rahoitusvarojen myynnit ja ostot huomioidaan kirjanpidossa kaupantekopäivänä.

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahavaroja, jotka arvostetaan käypään arvoon. Ne on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Tähän ryhmään kuuluvat myös johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Korko- ja valuuttajohdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen alkuperäiseen hankintamenuon, ja ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Käypä arvo määritetään käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja tai tulevien arvioitujen kassavirtojen nykyarvoa. Käyvän arvon muutokset sekä realisoituneet että realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältyvät muihin saamisiin taseessa.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä, ja konsernilla on aikomus ja kyky pitää ne eräpäivään asti. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Konsernilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia tilinpäätöshetkellä.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahavaroja, joita ei noteerata julkisilla markkinoilla ja joilla on kiinteä tai määritettävissä oleva maksupäivä, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon. Myyntisaamiset arvostetaan niiden odotettuun käypään arvoon, joka on alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä myyntisaamisten arvonalennuksilla. Myyntisaamisista tehdään arvonalennus, kun on olemassa perusteltu näyttö siitä, että konserni ei tule saamaan kaikkia saamisiaan takaisin alkuperäisin ehdoin. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, velallisen todennäköinen konkurssi tai maksujen laiminlyönti ovat viitteitä myyntisaamisten todennäköisestä arvonalentumisesta.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat koostuvat noteeratuista ja noteeraamattomista osakkeista ja sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinahintoja, kassavirtojen nykyarvomenetelmää tai muita soveltuvia arvostusmalleja. Osakkeet ja sijoitukset, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, arvostetaan hankintamenuon. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman arvomuutosrahastoon verovaikutus huomioiden. Käyvän arvon muutokset kirjataan omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on pysyvästi alentunut niin, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahoitusvelat

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat kirjataan käypään arvoon. Tähän ryhmään luokitellaan johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Muut rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon ja myöhemmin ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmää käyttäen jaksotettuun hankintamenuon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Muut rahoitusvelat sisältävät pitkä- ja lyhytaikaiset korolliset velat ja ostovelat.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Konserni käyttää johdannaissopimuksia vähentääkseen valuutta-, korko- ja hintariskiä.

Rahoitusjohdannaisia käytetään suojaustarkoitukseen, ja rahoitusjohdannaiset luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin. Rahoitusjohdannaisiin, kuten valuutta- ja korkojohdannaisiin, ei sovelleta suojauslaskentaa.

Hyödykejohdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen alkuperäiseen hankintamenuon ja ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Hyödykejohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoituneet että realisoitumattomat voitot ja tappiot esitetään hankinnan ja valmistuksen kuluissa.

Niihin hyödykejohdannaisiin, jotka täyttävät IAS 39 -standardin mukaiset vaatimukset, sovelletaan suojauslaskentaa. Suojausohjelma dokumentoidaan IAS 39:n vaatimusten mukaisesti, ja hyödykejohdannaisten tehokkuus testataan sekä suojaussuhteen alkaessa että suojaussuhteen olemassaoloaikana. Tulevien rahavirtojen suojaukseen kohdistettujen hyödykejohdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan oman pääomaan siltä osin, kun suojaus on tehokas. Näin kertyneet oman pääoman muutokset kirjataan omasta pääomasta tulokseen samoille kausille, joilloin suojattavat rahavirrat vaikuttavat tulokseen. Suojauksen tehoton osuus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan hankinnan ja valmistuksen kuluihin.

Konserni siirtyi soveltamaan suojauslaskentaa sähköjohdannaisten osalta syyskuussa 2007.

Johdon kannustinjärjestelmä

Syyskuussa 2007 Uponor Oyj:n hallitus päätti konsernin johtoryhmää koskevan uuden pitkäaikaisen kannustinohjelman käynnistämisestä. Osallistua-

seen ohjelmaan johtoryhmän jäsenen tulee elokuun 2008 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita. Yhtiön kumulatiivisesta liikevoitosta vuosina 2007–2011 ja ohjelman puitteissa itse-hankittujen osakkeiden määrästä riippuen heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita keväällä 2012. Johtoryhmän jäsenet ovat hankki-neet osallistumisen edellytyksenä olleet osakkeet määräaikaan mennessä.

Uponor Oyj:n hallitus hyväksyi marraskuussa 2008 kolmevuotisen kannus-tinohjelman, joka on suunnattu osalle konsernin kansainvälisessä johdossa työskenteleviä henkilöitä. Osallistuakseen ohjelmaan henkilön tulee elokuun 2009 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita. Heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita, joiden määrä riippuu yhtiön taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta vuo-sina 2009–2011 ja ohjelman puitteissa hankitusta osakemäärästä. Toistaiseksi henkilöt, jotka kuuluvat tähän ryhmään, eivät ole hankkineet osakkeita oh-jelman puitteissa.

Kannustinohjelmilla ei ole ollut vaikutusta konsernin tulokseen tai taseeseen vuosina 2007 ja 2008.

Omat osakkeet

Emoyhtiöllä on ollut tilikauden ja vertailutilikauden aikana hallussaan omia osakkeita. Omat osakkeet on esitetty tilinpäätöksessä oman pääoman vähen-nyksenä. Tunnuslukulaskennassa omien osakkeiden vaikutus on eliminoitu.

Maksettavat osingot

Konsernin maksamat osingot kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana yhtiöko-kous on hyväksynyt osingon maksettavaksi.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteutumaiset voivat poiketa tehdyistä arvioista ja käytetyistä oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laati-misperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto joutuu tekemään päätöksiä laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyen. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimas-aolevissa IFRS-säännöksissä on mahdollisuus valita eri kirjaamis-, arvosta-mis-, tai esittämistapojen väliltä. Konserni siirtyi soveltamaan suojauslasken-taa sähköjohdannaisten osalta vuonna 2007.

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot perustuvat johdon par-haaseen näkemukseen tilinpäätöshetkellä. Aikaisemmat kokemukset ja tule-

vaisuutta koskevat oletukset, joiden uskotaan tilinpäätöshetkellä olevan pe-rusteltuja, vaikuttavat tehtyihin arvioihin. Konsernissa seurataan arvioiden ja olettamusten toteutumista säännöllisesti käyttämällä sekä sisäisiä että ulkoi-sia tietolähteitä. Muutokset arvioissa ja oletuksissa ovat mahdollisia, ja niiden vaikutus merkitään tilinpäätökseen sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arviota on käytetty määrittäessä tilinpäätöksessä raportoitujen erien suu-ruutta, muunmuassa tiettyjen omaisuuserien realisoitavuutta, kuten lasken-nallisia verosaatavia ja muita saatavia, aineellisten käyttöomaisuushyödykkei-den ja aineettomien hyödykkeiden taloudellisia pitoaikoja, varauksia, eläke-vastuita ja liikearvojen arvonalentumisia.

Konsernin kannalta merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liikearvon ar-vonalentumistestauksiin ja etuuspohjaisiin eläkevelvoitteisiin. Näihin liitty-vien laatimisperiaatteiden soveltaminen edellyttää merkittävien arvioiden ja oletusten tekemistä. Epävarmuutta sisältyy liikearvon arvonalentumistestaus-ten yhteydessä tehtäviin oletuksiin tulevista kassavirroista ja diskonttokoron määrittämiseen. Arvonalentumistesteissä diskonttokorkona käytetään kon-sernin keskimääräistä pääoman kustannusta (WACC:ia), joka määritetään va-luutta-alueittain. Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, jotka perustuvat olettamuksiin ja arvioihin muun muassa varojen ja velkojen arvostamiseen käytetystä diskonttokorosta, varojen odotetusta tuotosta, inflaation ja palkkatason kehityksestä.

Uusien IFRS standardien soveltaminen

Vuonna 2009 konserni ottaa käyttöön seuraavat julkaistut uudet ja muutetut standardit sekä tulkinnot:

- IFRS 2 Osakeperusteiset maksut -standardin muutokset – Vesting Conditions and Cancellations, voimassa 1.1.2009 alkaen. Standardin muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta konsernin lukuihin.
- IFRS 8 Toimintasegmentit, voimassa 1.1.2009 alkaen. Standardin käyttöönotto vaikuttaa segmenteistä annettaviin tietoihin, minkä lisäksi konserni muuttaa segmenttiraportointiaan 1.1.2009 lähtien uuden, 1.9.2008 julkaistun organisaatorakenteen mukaiseksi.
- IAS 1 (uudistettu) Tilinpäätöksen esittäminen, voimassa 1.1.2009 alkaen (ei vielä EU:n hyväksymä). Uudistetun standardin käyttöönotto vaikuttaa tilinpäätöksen esitystapaan.
- IAS 23 Vieraan pääoman menot, voimassa 1.1.2009 alkaen (ei vielä EU:n hyväksymä). Standardin käyttöönotolla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernin lukuihin.

- Improvements to IFRSs -muutokset (Annual Improvements 2007) (voimaan pääsääntöisesti 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta). Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta konsernin arvion mukaan tulevat muutokset eivät ole merkittäviä konsernitilinpäätöksen kannalta. Standardimuutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 13 Kanta-asiakasohjelmat, voimassa 1.7.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- IFRIC 16 Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation (voimaan 1.10.2008 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta). Konsernin arvion mukaan tulkinnalla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 17 Distributions of Non-Cash Assets to Owners (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinnalla ei arvioida olevan vaikutusta Uponorin konsernitilinpäätöksiin. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Vuodesta 2010 konserni raportoi seuraavaa julkaistua muutettua standardia noudattaen:

- IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen (uudistettu 2008), voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettu standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – standardin muutos (Eligible Hedged Items) (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta). Konserni arvioi, että standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Muutettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2. Segmentti-informaatio

Konsernin ensisijaisen segmentin muodostavat alueorganisaatiot (maantieteellinen segmentti). Maantieteellisten segmenttien tuotteisiin ja palveluihin liittyvät riskit ja kannattavuus poikkeavat toisistaan, koska niiden taloudelliset ja toiminnalliset ympäristöt ovat erilaisia. Toissijaisen segmentin muodostavat talotekninen ja yhdyskuntatekninen liiketoimintasegmentti, joiden tuotteet ja palvelut ja niihin liittyvät riskit ja kannattavuus poikkeavat toisistaan. Esitettävät segmentit vastaavat konsernin sisäistä organisaatio- ja raportointirakennetta. Segmenttiraportoinnissa noudatetaan samoja tilinpäätösperiaatteita kuin konsernissa. Kaikki segmenttien väliset liiketapahtumat perustuvat markkinahintoihin, ja kaikki segmenttien väliset myynit eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

Maantieteelliset segmentit:

Keski-Eurooppa-segmentti vastaa liiketoiminnasta Saksassa, Benelux-maissa, Itävallassa, Sveitsissä, Puolassa, Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Tsekin tasavallassa.

Pohjoismaat sisältää liiketoiminnan Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa.

Muu Eurooppa -segmentti kattaa Länsi-, Itä- ja Etelä-Euroopan, mukaanlukien Venäjän ja Baltian maat sekä viennin maihin, jotka eivät kuulu muihin maantieteellisiin segmentteihin. Segmenttiin sisällytynyt yhdyskuntatekninen liiketoiminta Saksassa myytiin huhtikuussa ja yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myynti Brittein saarilla saatettiin päätökseen kesäkuussa.

Pohjois-Amerikka sisältää liiketoiminnan Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Muut-segmentti sisältää konsernitoiminnot.

Segmentin tuotot vastaa liikevaihtoa ja segmentin tulos vastaa liikevoittoa. Segmentin varat/velat esitetään varojen maantieteellisen sijainnin mukaan. Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta, 0,2 (0,2) miljoonaa euroa, kohdistuu Keski-Eurooppa-segmenttiin.

MEUR	2008		
Segmentin tuotot, jatkuvat toiminnot	Ulkoinen	Sisäinen	Yhteensä
Keski-Eurooppa	280,3	59,1	339,4
Pohjoismaat	305,3	60,4	365,7
Muu Eurooppa	232,8	1,5	234,3
Pohjois-Amerikka	130,8	-	130,8
Eliminoinnit	-	-121,0	-121,0
Uponor-konserni	949,2	-	949,2

MEUR	2007		
Segmentin tuotot, jatkuvat toiminnot	Ulkoinen	Sisäinen	Yhteensä
Keski-Eurooppa	283,7	67,6	351,3
Pohjoismaat	325,4	72,3	397,7
Muu Eurooppa	271,1	1,8	272,9
Pohjois-Amerikka	167,2	2,0	169,2
Eliminoinnit	-	-143,7	-143,7
Uponor-konserni	1 047,4	-	1 047,4

MEUR	2008	2007
Segmentin tulos, jatkuvat toiminnot		
Keski-Eurooppa	38,2	41,1
Pohjoismaat	23,6	49,7
Muu Eurooppa	15,3	42,2
Pohjois-Amerikka	-16,0	16,6
Muut	-10,2	-13,2
Eliminoinnit	0,3	-0,7
Uponor-konserni	51,2	135,7

MEUR	2008	2007
Segmentin poistot ja arvonalentumiset, jatkuvat toiminnot		
Keski-Eurooppa	8,3	7,7
Pohjoismaat	10,1	10,1
Muu Eurooppa	2,9	2,2
Pohjois-Amerikka	5,6	5,6
Muut	4,1	3,3
Eliminoinnit	0,4	0,6
Uponor-konserni	31,4	29,5

MEUR	2008	2007
Segmentin investoinnit, jatkuvat toiminnot		
Keski-Eurooppa	8,5	11,0
Pohjoismaat	11,1	15,5
Muu Eurooppa	1,1	4,0
Pohjois-Amerikka	14,4	13,4
Muut	3,9	8,1
Uponor-konserni	39,0	52,0

MEUR	2008	2007
Segmentin varat		
Keski-Eurooppa	180,9	181,4
Pohjoismaat	152,7	185,3
Muu Eurooppa	144,5	240,1
Pohjois-Amerikka	121,8	123,7
Muut	604,6	577,9
Eliminoinnit	-609,6	-644,1
Uponor-konserni	594,9	664,3

MEUR	2008	2007
Segmentin velat		
Keski-Eurooppa	112,4	119,0
Pohjoismaat	178,2	233,5
Muu Eurooppa	47,1	101,9
Pohjois-Amerikka	90,3	55,0
Muut	488,9	477,8
Eliminoinnit	-627,6	-655,9
Uponor-konserni	289,3	331,3

MEUR	2008	2007
Segmentin henkilöstö keskimäärin		
Keski-Eurooppa	1 240	1 261
Pohjoismaat	1 352	1 380
Muu Eurooppa	1 021	1 224
Pohjois-Amerikka	532	573
Muut	66	59
Uponor-konserni	4 211	4 497
Jatkuvat toiminnot	4 006	4 008
Lopetetut toiminnot	205	489

Liiketoimintasegmentit:

Talotekniset ratkaisut
Yhdyskuntatekniset ratkaisut
Muut
Muut-segmentti sisältää konsernitoiminnot.

Segmentin varat sisältävät eriä, jotka ovat suoraan kohdistettavissa tai ne voidaan perustellusti kohdistaa liiketoimintasegmenteille. Kohdistamattomat varat sisältävät pitkäaikaisia saamisia ja konsernin rahavarat.

MEUR	2008	2007
Segmentin tuotot konsernin ulkopuolelta, jatkuvat toiminnot		
Talotekniset ratkaisut	751,1	839,9
Yhdyskuntatekniset ratkaisut	198,1	207,5
Uponor-konserni	949,2	1 047,4

MEUR	2008	2007
Segmentin investoinnit, jatkuvat toiminnot		
Talotekniset ratkaisut	30,2	39,4
Yhdyskuntatekniset ratkaisut	4,8	4,4
Muut	4,0	8,2
Uponor-konserni	39,0	52,0

MEUR	2008	2007
Segmentin varat		
Talotekniset ratkaisut	402,6	437,8
Yhdyskuntatekniset ratkaisut	78,7	173,0
Muut	54,1	43,7
Kohdistamattomat varat	59,5	9,8
Uponor-konserni	594,9	664,3

3. Lopetetut toiminnot

Yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myynnit Brittein saarilla ja Saksassa on käsitelty IFRS 5 -standardin mukaisesti lopetettuina toimintoina. Kesäkuussa saatiin päätökseen Brittein saarten yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myynti. Kauppaan sisältyivät Isossa-Britanniassa toimiva Uponor Ltd. ja sen tytäryhtiö Radius Plastics Ltd. sekä Irlannissa toimivan Uponor Ltd:n liiketoiminta. Huhtikuussa myytiin Saksassa Uponor Klärtechnik GmbH. Vuonna 2007 konserni ei myynyt liiketoimintoja.

MEUR	2008	2007
Liikevaihto	8,9	171,9
Kulut	10,0	156,5
Tulos ennen veroja	-1,1	15,4
Tuloverot	0,0	4,9
Tulos verojen jälkeen	-1,1	10,5
Tulos lopetettujen toimintojen myynnistä	43,5	-
Tuloverot	-	-
Myyntivoitto lopetetuista toiminnoista	43,5	-
Tilikauden voitto lopetetuista toiminnoista	42,4	10,5
Rahavirta lopetetuista toiminnoista		
Liiketoiminnan rahavirta	-3,4	19,1
Investointien rahavirta	76,4	-6,1

MEUR	2008	2007
Myytyjen varojen kirjanpitoarvo		
Aineelliset hyödykkeet	33,7	-
Laskennalliset verosaamiset	1,9	-
Vaihto-omaisuus	17,8	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25,1	-
Rahavarat	1,1	-
Varat yhteensä	79,6	-
Laskennallinen verovelka	3,1	-
Eläkevelvoitteet ja muut velat	4,3	-
Ostovelat ja muut velat	33,2	-
Velat yhteensä	40,6	-
Nettovarat	39,0	-
Käteisenä saatu kauppahinta	77,5	-
Myytyjen liiketoimintojen rahavarat	1,1	-
Rahavirtavaikutus	76,4	-

Käteisenä saadun kauppahinnan lisäksi, kaupasta kirjattiin 4,0 miljoonan punnan lainasaaminen, jonka euromääräinen arvo kaupan toteutuessa oli 5,0 miljoonaa euroa. Kokonaiskauppahinta liiketoimintojen myynneistä oli 82,5 MEUR.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

MEUR	2008	2007
Liiketoiminnan muut tuotot		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	0,5	3,7
Lisenssimaksut	0,7	1,9
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	0,2	0,2
Muut erät	0,0	0,1
Yhteensä	1,4	5,9
Liiketoiminnan muut kulut		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot	2,9	1,0
Tutkimus- ja kehittämiskulut	18,6	17,2
Muut kuluerät	14,5	-
Yhteensä	36,0	18,2

Liiketoiminnan muut kulut sisältävät tilikaudella tehdyn 14,5 miljoonan euron varauksen, joka liittyy Yhdysvalloissa toteutettaviin asuinrakennusten käyttövesiputkiliitosten korjauksiin.

5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

MEUR	2008	2007
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet:		
- Palkat ja palkkiot	164,9	176,2
- Muut henkilösivukulut	28,4	31,8
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet:		
- Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	7,9	7,0
- Eläkekulut – etuusperusteiset järjestelyt	0,7	4,0
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	0,0	0,0
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	1,4	1,2
Yhteensä	203,3	220,2

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään lähipiiritiedoissa (liite 31).

6. Poistot ja arvonalentumiset

MEUR	2008	2007
Poistot ja arvonalentumiset omaisuusryhmittäin		
Aineettomat oikeudet	4,7	3,7
Muut aineettomat hyödykkeet	0,0	0,1
Maa- ja vesialueet	0,1	0,2
Rakennukset ja rakennelmat	4,1	3,8
Koneet ja kalusto	19,4	18,7
Muut aineelliset hyödykkeet	3,1	3,0
Yhteensä	31,4	29,5
Poistot ja arvonalentumiset toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	20,7	19,5
Varastointimenot	1,5	1,4
Myynti ja markkinointi	2,8	2,8
Hallinto	5,5	5,0
Muut	0,9	0,8
Yhteensä	31,4	29,5

7. Rahoitustuotot ja -kulut

MEUR	2008	2007
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	1,7	2,6
Käyvän arvon muutos tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista		
- valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskennan alla	9,1	2,8
Kurssierot	4,1	5,7
Muut rahoitustuotot	0,1	0,1
Yhteensä	15,0	11,2

Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintameno- arvostetuista rahoitusveloista	9,2	8,2
Käyvän arvon muutos tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusveloista		
- valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskennan alla	1,4	1,3
Kurssierot	13,5	3,7
Muut rahoituskulut	1,1	0,6
Yhteensä	25,2	13,8

Rahoitustuottojen ja -kulujen lisäksi myynnin oikaisueriin sisältyy valuuttakurssitappioita 0,0 miljoonaa euroa (valuuttakurssivoittoja 0,3 miljoonaa euroa) ja vastaavasti varsinaisen liiketoiminnan kuluihin sisältyy valuuttakurssitappioita 1,1 miljoonaa euroa (valuuttakurssivoittoja 0,5 miljoonaa euroa). Korkokuluihin sisältyy tavanomaisten korkokulujen lisäksi rahoitusleasing-sopimusten korko-osuuksia 1,2 miljoonaa euroa (1,2 miljoonaa euroa).

8. Tuloverot

MEUR	2008	2007
Tilikauden ja edellisten tilikausien tuloverot		
Tilikaudelta	15,2	39,6
Edellisiltä kausilta	0,9	-0,7
Laskennallisen verovelan muutos	-5,2	2,8
Yhteensä	10,9	41,7

Tuloverojen täsmäytys

Tulos ennen veroja	41,0	133,1
Verot laskettuna Suomen verokannan mukaan	10,7	34,6
Ulkomaisten verokantojen vaikutus	-1,3	7,8

MEUR	2008	2007
Vähennyskelvottomat menot	1,3	2,9
Verovapaat tulot	-0,5	-0,4
Aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö	-0,2	-1,1
Verokannan muutoksen vaikutus	-0,2	0,8
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,9	-0,7
Muut erät	0,2	-2,2
Yhteensä	10,9	41,7
Efektiivinen verokanta, %	26,6	31,3

Vuoden 2008 aikana konserniyhtiön verotuksiin vaikuttavassa lainsäädännössä merkittävin muutos oli Ruotsin verokannan lasku; vuonna 2009 veroprosentti laskee 28 prosentista 26,3 prosenttiin. Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen arvostus 31.12.2008 uuden verokannan mukaisesti ei ollut merkittävä. Vuonna 2008 konsernin efektiivisen verokannan muutos johtuu pääosin Saksan efektiivisen verokannan muutoksesta. Verokanta laski 38 prosentista 29 prosenttiin; Saksan laskennalliset verosaamiset ja -velat arvostettiin uudelleen 31.12.2007. Lisäksi efektiivisen verokannan muutokseen on vaikuttanut aiempaa heikommät tulokset korkeamman verokannan maissa.

10. Aineettomat hyödykkeet

2008 MEUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	54,2	70,2	0,8	-	125,2
Rakennemuutokset	-1,0	-	-	-	-1,0
Muuntoero	-0,9	-0,2	-	-	-1,1
Lisäykset	3,6	-	0,0	0,7	4,3
Vähennykset	0,0	-	0,0	-	0,0
Siirrot erien välillä	0,8	-	-0,5	-	0,3
Hankintameno 31.12.	56,7	70,0	0,3	0,7	127,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	22,8	-	0,8	-	23,6
Rakennemuutokset	-1,0	-	-	-	-1,0
Muuntoero	-1,0	-	0,0	-	-1,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-	-	-	0,0
Tilikauden poisto	4,7	-	0,0	-	4,7
Siirrot erien välillä	0,8	-	-0,7	-	0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	26,3	-	0,1	-	26,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	30,4	70,0	0,2	0,7	101,3

9. Osakekohtainen tulos

	2008	2007
Tulos jatkuvista toiminnoista	30,1	91,4
Lopetettujen toimintojen tulos	42,4	10,5
Tilikauden tulos	72,5	101,9
Osakkeet, 1 000 kpl		
Keskimääräinen painotettu osakemäärä *)	73 187	73 201
Laimennettu keskimääräinen painotettu osakemäärä	73 187	73 201
Laimentamaton osakekohtainen tulos, EUR	0,99	1,39
- Jatkuvat toiminnot	0,41	1,25
- Lopetetut toiminnot	0,58	0,14
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR	0,99	1,39
- Jatkuvat toiminnot	0,41	1,25
- Lopetetut toiminnot	0,58	0,14

*) Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ei sisällä omia osakkeita.

2007 MEUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	46,9	70,2	0,8	-	117,9
Muuntoero	-0,5	-	-	-	-0,5
Lisäykset	8,2	-	0,0	-	8,2
Vähennykset	0,4	-	0,0	-	0,4
Hankintameno 31.12.	54,2	70,2	0,8	-	125,2
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	19,6	-	0,7	-	20,3
Muuntoero	-0,2	-	-0,1	-	-0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,3	-	0,0	-	-0,3
Tilikauden poisto	3,7	-	0,1	-	3,8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	22,8	-	0,7	-	23,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	31,4	70,2	0,1	-	101,7

IFRS 3 -standardin mukaan liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta.

Vuosina 2007 ja 2008 aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit kohdistuivat lähes kokonaan ERP toiminnohjausjärjestelmän hankintaan.

Suurin osa liikearvosta koostuu Asko Oyj:n hankkimasta Uponorin vähemmistöosuudesta (23,4 miljoonaa euroa), joka siirtyi nykyiselle Uponor Oyj:lle (ent. Asko Oyj) Oy Uponor Ab:n sulautumisen seurauksena, sekä Unicor -liiketoimintojen (43,2 miljoonaa euroa) hankinnasta. Liikearvot on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Konsernin ensisijaisille segmenteille liikearvoa kohdistuu seuraavasti: Keski-Eurooppa 54,8 miljoonaa euroa, Pohjoismaat 13,4 miljoonaa euroa ja Muu Eurooppa 1,8 miljoonaa euroa.

Arvonalentumistestit laaditaan jokaisessa rahavirtaa tuottavassa yksikössä erikseen. Liikearvojen rahavirtaennusteet kattavat kymmenen vuoden ajanjakson sisältäen rahavirtaennusteet seuraavalle viidelle vuodelle ja jäännösarvon, joka vastaa viiden vuoden rahavirtaennusteiden yhteismäärää. Liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksiköiden taloudellinen vaikutusaika on oletettu rajoittamattomaksi, koska yksiköiden on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Diskonttokorkona on käytetty sellaista korkotasoa, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuotto-vaatimusta ennen veroja. Diskonttokorot vaihtelivat 11,8 %–13,3 % välillä. Konserni ei ole kirjannut arvonalentumistappiota aineettomista hyödykkeistä vuosina 2007–2008. Herkkyyksianalyseillä on todennettu, että myynnin pienentyminen kolmella prosentilla pitkän aikavälin ennusteisiin verrattuna altistaa konsernin korkeintaan 9,5 miljoonan euron alaskirjauriskille. Diskonttokoron viiden prosenttiyksikön nousu johtaisi korkeintaan 6,6 miljoonan euron alaskirjauksiin liike-toimintaennusteiden pysyessä ennallaan.

Konsernilla ei ole aktivoituja tuotekehitysmenoja.

11. Aineelliset hyödykkeet

2008 MEUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	14,3	137,4	406,1	27,4	26,0	611,2
Rakennemuutokset	-2,6	-17,4	-92,8	-2,8	-3,0	-118,6
Muuntoero	0,0	-2,3	-8,7	0,3	-0,7	-11,4
Lisäykset	1,2	8,7	22,7	2,3	-0,2	34,7
Vähennykset	0,0	1,1	27,1	0,4	0,1	28,7
Siirrot erien välillä	-0,2	2,3	2,1	0,4	-4,9	-0,3
Hankintameno 31.12.	12,7	127,6	302,3	27,2	17,1	486,9
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	2,6	76,6	293,2	19,9	-	392,3
Rakennemuutokset	-0,1	-8,4	-73,7	-2,8	-	-85,0
Muuntoero	-0,1	-1,8	-6,8	0,3	-	-8,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-0,8	-22,2	-0,5	-	-23,5
Tilikauden poisto	0,1	4,2	19,7	3,1	-	27,1
Siirrot erien välillä	-	-	-0,3	0,2	-	-0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	2,5	69,8	209,9	20,2	-	302,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	10,2	57,8	92,4	7,0	17,1	184,5
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			83,2			
2007 MEUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	14,4	139,3	400,4	26,3	13,9	594,3
Muuntoero	-0,4	-3,6	-13,6	-1,1	-0,5	-19,2
Lisäykset	0,6	2,5	27,4	3,2	15,2	48,9
Vähennykset	0,1	1,3	10,4	1,0	0,0	12,8
Siirrot erien välillä	-0,2	0,5	2,3	-	-2,6	-
Hankintameno 31.12.	14,3	137,4	406,1	27,4	26,0	611,2
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	2,5	74,0	287,3	18,7	-	382,5
Muuntoero	-0,1	-1,6	-10,2	-0,9	-	-12,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-0,7	-9,1	-1,0	-	-10,8
Tilikauden poisto	0,2	4,9	25,2	3,1	-	33,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	2,6	76,6	293,2	19,9	-	392,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	11,7	60,8	112,9	7,5	26,0	218,9
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			101,6			

Vuonna 2008 saatettiin loppuun Pohjois-Amerikan tuotantotilojen laajennus. Vuoden 2008 vähennyksistä suurin osa liittyy yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myyntiin Iossa-Britanniassa. Vuonna 2007 rakennusinvestointeihin sisältyi uusi koulutuskeskus Saksassa. Vuonna 2007 rakennusten vähennyksiin sisältyi Portugalissa myyty kiinteistö. Lisäykset koneisiin ja laitteisiin olivat pääosin korvausinvestointeja, joilla vanhaa konekantaä uusittiin. Vähennykset konekannassa liittyvät yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myyntiin Iossa-Britanniassa, Irlannissa ja Saksassa. Lisäksi tehtaiden sulkeminen Kanadassa ja Ruotsissa lisäsi vähennyksiä. Vuoden 2007 laiteinvestoinnit kohdistuivat pääosin Saksan, Pohjois-Amerikan ja Ruotsin tuotantolaitoksiin.

Vuoden 2008 aikana vuodelta 2007 siirtyneet keskeneräiset investoinnit saatiin valmiiksi. Vuoden 2007 keskeneräisten investointien lisäyksestä suurin osa liittyy tuotantotilojen laajennukseen ja konekapasiteetin lisäykseen Ruotsissa ja Pohjois-Amerikassa.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

Rahoitusleasingjärjestelyt

2008 MEUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitusleasing- järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	1,1	16,8	0,2	18,1
Muuntoero	-	-0,2	0,0	-0,2
Lisäykset	-	-	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	-0,2	-0,7	-	-0,9
Hankintameno 31.12.	0,9	15,9	0,2	17,0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	7,2	0,0	7,2
Muuntoero	-	-0,2	0,0	-0,2
Tilikauden poisto	-	0,6	0,1	0,7
Siirrot erien välillä	-	-0,2	-	-0,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	7,4	0,1	7,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,9	8,5	0,1	9,5
2007 MEUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitusleasing- järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,7	16,2	0,9	17,8
Muuntoero	0,2	-0,1	-0,3	-0,2
Lisäykset	-	-	0,2	0,2
Vähennykset	-	0,0	0,6	0,6
Siirrot erien välillä	0,2	0,7	-	0,9
Hankintameno 31.12.	1,1	16,8	0,2	18,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	6,5	0,7	7,2
Muuntoero	-	-0,1	-0,2	-0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,0	-0,6	-0,6
Tilikauden poisto	-	0,6	0,1	0,7
Siirrot erien välillä	-	0,2	-	0,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	7,2	0,0	7,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,1	9,6	0,2	10,9

12. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

2008 MEUR	Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun han- kintamenuon kirjat- tavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut osakkeet ja osuudet				0,2		0,2	14
Pitkäaikaiset saamiset			6,1			6,1	15
Johdannaissopimukset	0,0					0,0	15
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Korolliset saamiset			0,0			0,0	17
Myyntisaamiset ja muut saamiset			93,3			93,3	18
Johdannaissopimukset	0,0	8,3				8,3	18
Rahavarat			53,2			53,2	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,0	8,3	152,6	0,2	-	161,1	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat					77,0	77,0	23
Johdannaissopimukset	1,0	0,1				1,1	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat					36,8	36,8	23
Johdannaissopimukset	0,4	0,6				1,0	24
Ostovelat ja muut velat					54,1	54,1	24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	1,4	0,7			167,9	170,0	
2007							
MEUR	Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun han- kintamenuon kirjat- tavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut osakkeet ja osuudet				0,2		0,2	14
Pitkäaikaiset saamiset			3,1			3,1	15
Johdannaissopimukset	0,3					0,3	
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Korolliset saamiset			0,1			0,1	17
Myyntisaamiset ja muut saamiset			150,8			150,8	18
Johdannaissopimukset	0,4	1,7				2,1	18
Rahavarat			6,3			6,3	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,7	1,7	160,3	0,2	-	162,9	

2007 MEUR	Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun han- kintamenoön kirjat- tavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat					14,7	14,7	23
Muut velat					0,1	0,1	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat					76,1	76,1	23
Johdannaissopimukset	0,0	0,0				0,0	24
Ostovelat ja muut velat					78,4	78,4	24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,0	0,0			169,3	169,3	

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvon katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa.

13. Osuudet osakkuusyhtiöissä

MEUR	2008	2007
Hankintameno 1.1.	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	0,0

Osakkuusyhtiö Nrg2:sta luovuttiin yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myynnin yhteydessä. Konsernilla on osakkuusyhtiö Punitec GmbH, jolla ei ole tasearvoa.

14. Muut osakkeet ja osuudet

MEUR	2008	2007
Muut pitkäaikaiset varat	0,2	0,2

Muut pitkäaikaiset varat sisältävät muita noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia, jotka on arvostettu hankintamenoon, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

15. Pitkäaikaiset saamiset

MEUR	2008	2007
Lainat osakkuus- ja yhteisyrityksille	-	1,0
Muut lainasaamiset	4,7	0,8
Johdannaissopimukset	0,0	0,3
Muut saamiset	1,4	1,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,1	3,4

Konsernin pitkäaikaisten saamisten lisäys liittyy irtautumiseen yhdyskuntateknisestä liiketoiminnasta Brittein saarilla. Käteisenä saadun kauppahinnan lisäksi kaupasta kirjattiin 4,0 miljoonan punnan lainasaaminen. Lainasaaminen on kiinteäkorkoinen ja se erääntyy vuonna 2015.

16. Vaihto-omaisuus

MEUR	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	16,7	20,2
Valmiit tuotteet / tavarat	86,1	127,3
Ennakkomaksut	1,7	3,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	104,5	150,6

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO -periaatteen mukaan laskettuun hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Tilikaudella kuluksi kirjattiin 4,7 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan nettorealisointiarvoa. Vuoden aikana arvonalentumisia peruutettiin 0,1 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna ei ole tehty arvonalentumisten peruutuksia.

17. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

MEUR	2008	2007
Muut lainasaamiset	0,0	0,1

18. Myyntisaamiset ja muut saamiset

MEUR	2008	2007
Myyntisaamiset	92,9	145,1
Epävarmat saatavat	-1,5	-0,5
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	11,2	0,9
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	15,3	13,0
Johdannaissopimukset	8,3	2,2
Muut saamiset	1,9	6,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	128,1	166,9

Konsernin arvion mukaan muiden kuin johdannaissopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

Konserni on kirjannut tilikauden aikana kuluksi epävarmoja saatavia 1,5 miljoonaa euroa (0,5 miljoonaa euroa). Konserni ei ole tietoinen muista sellaisista tekijöistä, jotka saattaisivat aiheuttaa lisää mahdollisia luottotappioita.

Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 27 Riskien hallinta.

Siirtosaamiset

MEUR	2008	2007
Verot	6,3	5,6
Saadut alennukset	0,2	0,4
Korot	0,4	0,2
Muut	8,4	6,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,3	13,0

19. Oma pääoma

Uponor Oyj:n osakepääoma oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944 vuoden 2008 alussa. Vuoden lopussa yhtiön osakepääoma oli 146 446 888 euroa ja osakkeita oli yhteensä 73 206 944 kappaletta. Kullakin osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni. Osakkeen nimellisarvosta sekä vähitais- ja enimmäisosakepääomista luovuttiin 15.3.2007 pidetyn yhtiökokouksen päätöksellä. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Vuoden 2008 alussa yhtiön hallussa ei ollut omia osakkeita. Hallitus päätti 6.11.2008 hankkia omia osakkeita 13.3.2008 pidetyn yhtiökokouksen antaman valtuutuksen perusteella. Yhtiö hankki 17.11–5.12.2008 välisenä aikana 160 000 omaa osaketta, yhteisarvoltaan 1,2 miljoonaa euroa. Takaisinoston peruste oli osakkeiden käyttö vastikkeena yhtiön osakesidonnaisissa kannustinohjelmissa. Vuoden 2008 lopussa yhtiön hallussa oli 160 000 omaa osaketta. Omat osakkeet esitetään edellisten tilikausien voittovarojen vähennyksenä. Tilinpäätöksessä omilla osakkeilla ei ole tasearvoa.

Vuonna 2007 omaan pääomaan lisättiin uuden osakeyhtiölain mukainen sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP), joka sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset, ja suojausrahasto, johon kirjataan suojauslaskennassa olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset.

Muut rahastot sisältävät paikallisten lakien vaatimat rahastot.

20. Laskennalliset verot

MEUR	2008	2007
Laskennalliset verosaamiset		
Varaston sisäinen kate	1,0	1,4
Varaukset	8,7	2,6
Käyttämättömät verotappiot	1,4	1,7
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,4	0,5
Työsuhde-etuudet	1,5	3,8
Myytavissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	0,4	-
Muut väliaikaiset erot	3,6	6,3
Yhteensä	17,0	16,3

Laskennalliset verovelat		
Poistoero ja verottamattomat varaukset	4,9	5,4
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2,6	7,3
Myytavissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	-	0,2
Muut väliaikaiset erot	0,6	2,1
Yhteensä	8,1	15,0

Konserni on kirjannut laskennallisen verosaamisen vahvistetuista tappioistaan. Laskennallinen verosaaminen on laskettu niistä vahvistetuista tappioista, jotka voidaan todennäköisesti hyödyntää tulevana vuosina saman valtion alueella syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Konsernilla oli 31.12.2008 verotuksellisia nettotappioita 5,6 miljoonaa euroa (7,2 miljoonaa euroa), joista yhtiö on kirjannut laskennallista verosaamista. Vahvistetuista tappioista 3,9 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa) ei vanhene. 1,7 miljoonaa euroa vanhenee vuoden 2009 aikana. Vuonna 2008 ei ollut sellaisia verotuksessa vahvistettuja tappioita, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista siksi ei olisi kirjattu laskennallista verosaamista. Vuonna 2007 tällaisia verotuksessa vahvistettuja tappioita oli 0,8 miljoonaa euroa. Laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu suomalaisten yritysten jakamattomista voittovaroista, koska useimmiten ne voidaan siirtää emoyhtiölle ilman veroseuraamuksia. Konserni laskee Suomen ulkopuolisten yritysten jakamattomista voittovaroista laskennallisen verovelan ainoastaan siltä osin, kun niitä ei ole tarkoitus pysyvästi sijoittaa uudelleen kyseiseen liiketoimintaan ja niiden kotiuttamisesta seuraisi verokuluja.

21. Työsuhde-etuuksiin liittyvät velvoitteet

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä työntekijöiden eläketurvan kattamiseksi. Eläketurva perustuu kunkin maan paikalliseen lainsäädäntöön ja vaikiintuneeseen käytäntöön. Konsernilla on sekä maksu- että etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka perustuvat vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin tai vakuutusmatemaattisiin laskelmiin. Vakuutusmatemaattiset laskelmat on tehty konsernin ulkopuolisten auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen toimesta. Vakuutusmatemaattisten eläkevastuulaskelmien diskonttokorkokanta määräytyy yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinakorkojen tai valtion pitkäaikaisten velkasitoumusten korkojen perusteella. Eläke-edut määräytyvät yleensä perustuen työvuosien määrään sekä loppupalkkaan. Suurin osa konsernin etuus pohjaisista järjestelyistä on Saksassa ja Ruotsissa. Niiden osuus on noin 90 % etuus pohjaisten järjestelyjen konsernitaseeseen kirjatusta eläkevelvoitteesta. Suomessa eläketurva hoidetaan suurimmalta osin TyEL -järjestelmän kautta, joka on katsottu maksu pohjaiseksi eläkejärjestelyksi.

MEUR	2008	2007
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät velvoitteet:		
- Eläkkeet – etuus pohjaiset järjestelyt	19,5	27,2
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	0,7	0,8
Yhteensä	20,2	28,0

Konsernin etuus pohjaiset eläkejärjestelyt vähenivät vuoden aikana. Yhdyskuntateknisen liiketoiminnan myynnin yhteydessä Iso-Britannian ja Irlannin eläkevastuut täytettiin eikä konsernilla ole enää velvoitteita näihin liittyen.

Eläkevelvoitteet

MEUR	2008	2007
Työsuhde-etuuksiin liittyvien saatavien ja velvoitteiden täsmäytys		
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	3,1	68,0
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	18,6	19,9
Varojen käypä arvo	-2,1	-57,6
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-0,1	-3,1
Nettovelka taseessa	19,5	27,2

MEUR	2008	2007
Tuloslaskelman kulut		
Tilikauden työsuorituksen liittyvät menot	1,0	3,4
Korkomenot	1,4	4,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	-0,6	-3,2
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	-0,2	-0,1
Voitot järjestelyn supistamisesta	-0,9	0,0
Yhteensä	0,7	4,2

Järjestelyyn kuuluvien varojentoteutunut tuotto	-0,4	2,8
---	------	-----

MEUR	2008	2007
Tuloslaskelmaan kirjatut kulut toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	0,1	1,3
Varastointimenot	0,1	0,1
Myynti ja markkinointi	0,6	1,0
Hallinto	-0,2	1,2
Muut	0,1	0,6
Yhteensä	0,7	4,2

MEUR	2008	2007
Velvoitteen nykyarvon muutos		
Velvoite 1.1.	87,9	90,2
Liiketoiminnan myynnit	-43,2	-
Työsuorituksesta johtuvat menot	0,9	3,4
Korkomenot	1,4	4,1
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	-1,5	-2,7
Voitot (-) ja tappiot (+) järjestelyn supistamisesta	-0,3	-0,1
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,0	0,5
Maksetut etuudet	-4,6	-2,2
Suoritukset	-4,5	-0,1
Kurssierot	-14,4	-5,2
Velvoite 31.12.	21,7	87,9

MEUR	2008	2007
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutos		
Varojen käypä arvo 1.1.	57,6	56,0
Liiketoiminnan myynnit	-36,4	-
Varojen odotettu tuotto	0,6	3,2
Vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-1,0	-0,4
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn	1,4	4,4
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,0	0,5
Liiketoimintojen yhdistämiset	-5,3	-0,1
Kurssierot	-10,3	-3,9
Maksetut etuudet	-4,5	-2,1
Varojen käypä arvo 31.12.	2,1	57,6

MEUR	2008	2007
Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin, % järjestelyyn kuuluvista varoista		
Osakkeet	4,1	46,3
Joukkovelkakirjat	40,7	50,5
Muut	55,2	3,2
Yhteensä	100,0	100,0

Käytetyt vakuutusmatemaattiset oletukset

	Pohjoismaat		Saksa		Iso-Britannia & Irlanti		Muut maat	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Diskonttokorko, %	4,00–6,25	4,50–5,25	6,25	5,25	-	5,25–5,50	6,25	5,25
Varojen odotettu tuotto, %	5,50	6,00	n/a	n/a	-	5,50–6,25	n/a	n/a
Palkankorotusoletus, %	3,00–3,75	3,00–4,25	3,00	2,50	-	3,75–4,25	3,25	3,25
Eläkkeiden korotusoletus, %	2,00–2,25	2,00	2,25	2,00	-	2,25–3,25	2,25	2,00

Eläkejärjestelyihin kuuluvien varojen odotettu tuotto on 5,50 prosenttia. Määritettäessään eläkejärjestelyihin kuuluvien varojen pitkän aikavälin odotettua tuottoa konserni on tarkastellut pitkän aikavälin toteutuneita tuottoja ja odotettavissa olevia tuottoja omaisuusryhmittäin. Odotetusta tuotosta on vähennetty transaktiokustannukset ja tuotoista maksettavat verot.

MEUR	2008	2007
Määrät tilikaudelta ja edelliseltä tilikaudelta		
Velvoitteen nykyarvo	21,7	87,9
Varojen käypä arvo	-2,1	-57,6
Ylikate (+)/Alikate (-)	19,6	30,3
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyyn kuuluviin varoihin	0,6	0,5
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyyn kuuluviin velkoihin	-1,3	-2,6

Konserni ennakoi maksavansa etuusperäisiin järjestelyihin 1,1 milj. euroa vuonna 2009.

22. Varaukset

MEUR	Takuuvaraukset	Ympäristö- kuluvaraukset	Uudelleen- järjestelyvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2008	6,4	6,1	0,6	3,1	16,2
Liiketoimintojen myynnistä aiheutuneet muutokset	-0,1	-	-	-0,1	-0,2
Muuntoero	0,9	-	-0,2	0,0	0,7
Varausten lisäykset	17,5	-	1,1	0,9	19,5
Käytetyt varaukset	-2,5	-0,9	-0,5	-0,6	-4,5
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,2	-	-	-1,5	-1,7
Varaukset 31.12.2008	22,0	5,2	1,0	1,8	30,0
Lyhytaikaiset varaukset	19,0	1,6	1,0	0,7	22,3
Pitkäaikaiset varaukset	3,0	3,6	0,0	1,1	7,7

Takuuvaraukset olivat tilikauden lopulla 22,0 miljoonaa euroa (6,4 miljoonaa euroa). Takuuvarauksiin kirjattiin tilikauden lopussa 14,5 miljoonan euron varaus kattamaan Yhdysvalloissa toteutettavia asuinrakennusten käyttövesiputkiliitosten korjauksia. Varauksen odotetaan realisoituvan vuoden 2009 aikana. Takuuvaraukset perustuvat aikaisempien vuosien kokemuksiin viallisista tuotteista tarkoituksena varautua takuukorjauksista tulevaisuudessa syntyviin kuluihin. Takuuajat poikkeavat eri maissa lainsäädännöstä ja kauppatavoista riippuen.

Ympäristövaraus oli tilikauden lopulla 5,2 miljoonaa euroa (6,1 miljoonaa euroa), ja se liittyy pääosin konsernin myytyyn kotimaiseen kiinteistöliiketoimintaan. Varauksesta 1,6 miljoonaa euroa odotetaan realisoituvan vuoden 2009 aikana.

Uudelleenjärjestelyvarausten lisäys 1,1 miljoonaa euroa tilikaudella liittyy konsernin syksyllä aloitettuun konserninlaajuiseen kustannussäästöohjelmaan.

23. Korolliset velat

MEUR	2008	2007
Pitkäaikaiset korolliset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	64,0	1,1
Rahoitusleasingvelka	13,0	13,6
Yhteensä	77,0	14,7
Lyhytaikaiset korolliset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	36,2	75,5
Rahoitusleasingvelka	0,6	0,6
Yhteensä	36,8	76,1

MEUR	2010	2011	2012	2013	2014–
Pitkäaikaisen korollisten velkojen erääntymisajat					
Lainat rahoituslaitoksilta	16,0	16,0	16,0	16,0	-
Rahoitusleasingsopimukset	0,6	1,0	0,8	0,8	9,8
Yhteensä	16,6	17,0	16,8	16,8	9,8
			2008		2007
Korollisten velkojen korkokannan vaihteluvälit, % p.a.					
Lainat rahoituslaitoksilta			3,45		3,5–5,95

Kauden aikana konserni nosti takaisinlainan 80,0 miljoonaa euroa eläkevakuutusyhtiöltä. Laina on kiinteäkorkoinen ja maksetaan takaisin viiden vuoden aikana.

Korollisten rahoitusvelkojen nimellisarvon katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Rahoitusleasingisotoumukset

MEUR	2008	2007
Vähimmäisleasingmaksut		
Alle 1 vuosi	1,8	1,8
1–5 vuotta	7,0	6,8
Yli 5 vuotta	13,4	15,4
Yhteensä	22,2	24,0
Tulevat rahoituskulut	8,6	9,8
Rahoitusleasingvastuut – vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	13,6	14,2
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo		
Alle 1 vuosi	0,6	0,6
1–5 vuotta	3,2	2,7
Yli 5 vuotta	9,8	10,9
Yhteensä	13,6	14,2

Konsernin rahoitusleasingisotoumukset kohdistuvat pääasiassa toimisto-, tehdas- ja varastorakennuksiin. Konsernin rahoitusleasingisotoumusten aktivoidut kustannukset 31.12.2008 olivat 9,5 miljoonaa euroa (10,9 miljoonaa euroa), jotka sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Näiden aktivointien poistot olivat vuonna 2008 yhteensä 0,6 miljoonaa euroa (0,6 miljoonaa euroa). Yhteenlasketut leasingmaksut vuonna 2008 olivat 1,8 miljoonaa euroa (1,8 miljoonaa euroa), johon sisältyi korkokustannusta 1,1 miljoonaa euroa (1,2 miljoonaa euroa). Merkittävin leasingvastuu on muodostunut rahoitusleasingisotoumuksesta, joka solmittiin vuonna 1999 hankitun Unicor yrityskaupan yhteydessä. Vuonna 2008 ei tehty uusia merkittäviä rahoitusleasingisotoumuksia.

24. Osto- ja muut velat

MEUR	2008	2007
Ostovelat	50,1	75,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	0,7	13,2
Siirtovelat	59,9	88,5
Saadut ennakot	0,4	1,1
Johdannaissotoumukset	1,0	0,0
Muut lyhytaikaiset velat	4,0	3,2
Yhteensä	116,1	181,2
Siirtovelat		
Henkilökulut	18,2	19,4
Bonukset	7,4	11,2
Verot	3,3	10,9
Korot	0,0	0,1
Muut	31,0	46,9
Yhteensä	59,9	88,5

25. Vastuuisotoumukset

MEUR	2008	2007
Omien velkojen puolesta annetut vakuudet		
Kiinnitykset	0,0	0,0
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	7,8	11,5
Lisäksi emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä puolesta letter of comfort -tyyppisiä sitoumuksia, jotka eivät sisälly edellämainittuihin lukuihin.		
Kiinnitykset	0,0	0,0
Takaukset	7,8	11,5
Yhteensä	7,8	11,5

Vastuuisotoumukset on esitetty parhaan arvion mukaan vastuun määrästä. Yhtiö on tehnyt sopimuksia kolmansien osapuolten (entisiä konserni- tai osakkuusyhtiöitä) kanssa tarjotakseen niille rahoitus- tai suoritustakuita. Konsernilla ei ole näihin takuisiin liittyviä vakuuksia tai muita korvauksia. Niiden maksujen enimmäismäärät, joista Uponor Oyj on vastuussa on merkitty kohtaan Muiden puolesta annetut vakuudet: Takaukset.

26. Muut vuokrasotoumukset

MEUR	2008	2007
Vastaiset vähimmäisvuokrat		
Alle 1 vuosi	9,2	8,5
1–5 vuotta	14,7	12,9
Yli 5 vuotta	8,0	3,0
Yhteensä	31,9	24,4

Konserni on vuokrannut käyttöönsä toimisto- ja varastorakennuksia erityyppisiin vuokrasotoumuksiin. Lisäksi muut käyttöomaisuuden vuokrasotoumukset, jotka eivät ole rahoitusleasingisotoumuksia, luokitellaan muiksi vuokrasotoumuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluiksi vuokra-ajan kuluessa.

27. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden epävarmuustekijöistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset konsernin tuloskehitykseen sekä varmistaa riittävä maksuvalmius kustannustehokkaasti. Rahoitusriskien hallinnan yleiset toimintaperiaatteet on määritelty konsernin hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa.

Rahoituskomitea ohjaa ja valvoo rahoitusriskien käytännön hallintaa. Sen puheenjohtajana toimii konsernin toimitusjohtaja. Riskien hallinnassa käytetään vain rahoitusinstrumentteja, joiden markkina-arvoa ja riskiprofiilia voidaan seurata luotettavasti ja keskeytyksittä. Suojaustransaktiot toteutetaan konsernin johdon hyväksymien kirjallisten riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti muun muassa valuutta-, korko-, likviditeetti- ja vastapuoliriskien osalta.

Rahoitusriskien hallinta on keskitetty konsernin sisäisenä pankkina toimivaan emoyhtiön rahoitustoimintoon, jonka tehtävänä on tunnistaa, arvioida ja suojata konsernin rahoitusriskit. Sisäinen pankki huolehtii myös konsernin varain- ja riskienhallintaan liittyvien transaktioiden suorittamisesta ulkoisilla markkinoilla sekä palvelee liiketoimintayksiköitä rahoituksen eri osa-alueilla.

Valuuttariski

Toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille, joita syntyy mm. valuuttamääriäisten myyntisaatavien ja ostovelkojen, konsernin sisäisen kaupankäynnin sekä valuuttamääriäisten lainojen, talletusten ja pankkitiliasaldojen seurauksena. Konsernin suojauspolitiikan mukaan tytäryhtiöt suojaavat merkittävät transaktioriskit konsernin sisäisillä valuuttatermiinisopimuksilla. Rahoitustoiminto vastaa konsernitason nettovaluuttapositioiden arvioinnista ja positioiden suojaamisesta ulkoisilla valuuttamarkkinoilla. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiallisesti valuuttatermiineitä ja valuuttaoptioita.

Konsernin tytäryhtiöt arvioivat valuttamääriäisiä kassavirtoja seuraavien 12 kuukauden jaksoissa ja konsernin suojauspolitiikan mukaan suojaavat kuukausitasolla 50–100 % seuraavan 6 kuukauden valuuttamääriäisestä nettokassavirrasta. Euron lisäksi keskeiset laskutusvaluutat olivat Yhdysvaltain dollari (USD), Ruotsin kruunu (SEK) ja Norjan kruunu (NOK). (Vuonna 2007 kolme tärkeintä laskutusvaluuttaa olivat Yhdysvaltain dollari (USD), Iso-Britannian punta (GBP) ja Ruotsin kruunu (SEK)). Nämä valuutat muodostavat noin 27 % konsernin ulkoisista myyntisaamista 31.12.2008. Konsernin oma tuotanto ja siitä syntyvät kustannukset Yhdysvalloissa ja Ruotsissa tasapainoittavat merkittävästi valuuttamääriäistä transaktioriskiä.

Valuuttaposiota tarkastellaan valuutoittain jatkuvasti seuraavien 12 kuukauden jaksoissa. Konsernin suojauspolitiikan mukaan merkittävät avoimet valuuttapositiot suojataan valuuttakurssivaihteluilta pääasiallisesti valuuttatermiinien, valuuttaoptioiden sekä valuutanvaihtosopimusten avulla. Valuuttajohdannaissopimukset ovat yleensä kestoaltaan alle 6 kuukauden pituisia.

Konsernin valuuttatransaktioriskipositio 31.12.2008

Valuutta	SEK	GBP	USD	NOK
Nettopositio	54,3	4,3	28,7	22,6
Ulkoiset suojaukset	-54,2	-3,9	-28,7	-19,1
Avoim positio	0,1	0,4	0,0	3,5
Suojausaste, %	100 %	90 %	100 %	85 %

Konsernin valuuttatransaktioriskipositio 31.12.2007

Valuutta	SEK	GBP	USD	NOK
Valuutta	40,9	14,9	-3,7	20,5
Nettopositio	-43,2	-14,7	3,0	-15,6
Ulkoiset suojaukset	-2,3	0,2	-0,7	4,9
Suojausaste, %	106 %	99 %	81 %	76 %

Avoimen position jäädessä pieneksi, herkkyys valuuttakurssimuutoksille on merkitykseltön.

Konserni altistuu valuuttakurssivaihteluista aiheutuvalle translaatoriskille, kun euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden valuuttamääriäiset varat ja velat muunnetaan konsernin raportointivaluutan määräiseksi. Merkittävimmät nettoinvestoinnit kohdistuvat Yhdysvaltain dollariin (USD) ja Ruotsin kruunuun (SEK) (vuonna 2007 myös Iso-Britannian punta (GBP)). Translaatoriski vaikuttaa jossain määrin muun muassa tunnuslukuihin, mutta ei kassavirtoihin. Konsernin suojauspolitiikan mukaan euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata.

Korkoriski

Konserni altistuu korkoriskille toisaalta tase-erien arvonmuutosten eli hintariskin ja toisaalta markkinakorkojen muutosten aiheuttamien korkotulojen ja -menojen uudelleenjärjestelyihin liittyvän riskin muodossa. Rahoitustoiminto vastaa korkoriskin hallinnasta rahoituspolitiikan määrittämässä puitteissa tavoitteenaan korkoposition tasapainottaminen ja korkokulujen minimoiminen.

Korkoriskien hallitsemiseksi lainanotto hajautetaan kiinteä- ja vaihtuva-korkoihin luottoihin. Korkoposition korkosidonnaisuusaiakaa säädellään lainojen korkojakson valinnoilla sekä eri johdannaisinstrumenttien kuten koronvaihtosopimusten, korkoterminien ja korko-optioiden avulla. Rahoitustoiminnon tehtäviin kuuluu myös huolehtia muun muassa ulkoisten rahoituserien sekä niillä rahoitettujen tase-erien duraatioiden vastaavuudesta. Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta ko. sijoitusten vaikutus ei ole merkittävä kokonaisuudessaan. Kauden lopussa konsernilla on ollut pääasiassa pitkäaikaista kiinteäkorkoista lainaa.

Konsernilla ei tilinpäätöshetkellä ollut avoimia koronvaihotosopimuksia tai muita korkojohdannaissopimuksia.

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama riski markkinakorkojen muutokselle on havainnollistettu seuraavassa herkkyyss-analyysissä. Markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutus tuloslaskelmaan verojen jälkeen on +/-0,2 (+/-0,5) milj. euroa. Korkopositio sisältää korolliset rahoitusvelat ja korolliset rahoitussuamiset.

Likviditeetti- ja jälleerahoitusriski

Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkaiden kassanhallintaratkaisuiden avulla sekä sijoittamalla vain matalan riskin kohteisiin, jotka ovat nopeasti ja selkeään markkinahintaan muunnettavissa käteisvaroiksi. Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli 47,7 milj. euroa pankkitalletuksina pankeissa, joiden luotto-luokitus on vähintään AA-.

Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan lainojen tasapainoi-sen maturiteettijakauman sekä riittävien luottolimiittireservien avulla sekä käyt-tämällä rahoituksen hankinnassa useita pankkeja ja erilaisia rahoitusmuotoja.

Rahoitustoiminto koordinoi konsernin vieraan pääoman hankinnan emoyhtiön kautta. Poikkeustapauksissa eli lähinnä käytännöllisyys- ja lainsäädännöllisistä syistä rahoitustoiminto voi toteuttaa yksittäisen tytäryhtiön nimissä paikallisia käyttöpääomaliimiteitä, joiden takaajana toimii konsernin emoyhtiö.

Merkittävimmät voimassa olevat rahoitusjärjestelyt 31.12.2008 olivat:

- Eläkevakuutusyhtiön takaisinlaina, 80 milj. euroa, eräänny vuosina 2009–2013
- Revolving Credit Facility, 30 milj. euroa, eräänny vuonna 2011
- Revolving Credit Facility, 120 milj. euroa, eräänny vuonna 2010

Tilinpäätöspäivänä konsernilla ei ollut käytössä Revolving Credit Facility -järjestelyjä.

Näiden lisäksi konsernilla on myös kotimainen yritystodistusohjelma, 150 milj. euroa.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2008

MEUR

	2009	2010	2011	2012	2013-
--	------	------	------	------	-------

Yritystodistukset	19,0				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,2				
Eläkelainat	18,8	18,1	17,5	17,0	16,4
Rahoitusleasingvelka	1,8	1,8	1,9	1,7	15,0
Ostovelat	50,1				
Johdannaissopimukset					
Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	0,6				
- saatavat rahavirrat	8,3				
Hyödykejohdannaiset	0,4	0,8	0,3	0,0	

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2007

MEUR	2008	2009	2010	2011	2012-
Yritystodistukset	73,5				
Lainat rahoituslaitoksilta	1,1	0,2			
Rahoitusleasingvelka	1,8	1,7	1,7	1,7	17,1
Käytössä olevat pankkitilien luottolimitit	2,1				
Ostovelat	75,2				
Johdannaissopimukset					
Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	0,2				
- saatavat rahavirrat	1,9				
Hyödykejohdannaiset	0,4	0,3	0,1		

Vastapuoli- ja luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyvä vastapuoliriski on määritelty riskiksi siitä, että vastapuoli ei kykene täyttämään tehdyn sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

Vastapuoliriskin minimoimiseksi konsernin kassavaroja sijoitetaan ja johdannaissopimuksia tehdään ainoastaan konsernin luottokelpoisuusehdot täyttävien vastapuolien kanssa. Toiminnassa ei tilikauden aikana aiheutunut luottotappioita. Konsernin vastapuoliriskin enimmäismäärä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2008.

Konsernin myyntisaatavien luottoriskikeskittymää pienentää laaja ja maantieteellisesti jakautunut asiakaskunta. Suurin yksittäinen asiakas tuottaa alle 10 prosenttia Uponorin liikevaihdosta. Asiakaskohtaisia luottolimiittejä sekä

heidän taloudellista tilaansa seurataan säännöllisesti. Myyntisaatavat luotto-
vakuutetaan soveltuvin osin. Tilikauden aikana tulosaikuteisesti kirjattujen
luottotappioiden määrä oli kaikkiaan 1,5 milj. euroa.

MEUR	2008	2007
Myyntisaamisten ikäjakauma		
Erääntymättömät	69,4	111,5
Erääntyneet 1–30 päivää	15,0	23,3
Erääntyneet 31–60 päivää	3,5	4,9
Erääntyneet 61–90 päivää	1,9	2,2
Erääntyneet yli 90 päivää	1,6	2,7
Yhteensä	91,4	144,6

Hintariski

Konserni altistuu raaka-aineiden, kuten muovin, alumiinin, kuparin ja sinkin,
sekä sähkön hintariskille liiketoiminnassaan. Raaka-aineiden hintariskiä suo-
jataan pitkällä kiinteähintaisilla toimitussopimuksilla. Rahoitustoiminto vastaa
suojaustoimenpiteistä sähkön hintariskin hallinnoimiseksi konsernin sähkö-
suojauspolitiikassa määriteltyjen puitteiden mukaisesti pohjoismaisella tasolla.
Konsernin sähkösuojapolitiikan mukainen suojausaste seuraavalle 12 kuu-
kaudelle on 70–100 prosenttia ja sitä seuraaville 12 kuukaudelle
25–80 prosenttia.

Alla olevassa taulukossa esitetään avoimna olevien sähköjohdannaisten herk-
kyys sähkön hinnanmuutoksille, jos sähkön markkinahinta vahvistuisi tai hei-
kentyisi 10 %. Luvuissa on huomioitu verojen vaikutus, ja muiden tekijöiden
oletetaan pysyvän muuttumattomina. Käypään arvoon kirjattavat sähköjoh-
dannaiset vaikuttavat verojen jälkeiseen tulokseen. Niiden sähköjohdannaisten,
jotka täyttävät IAS 39:n suojauslaskennan ehdot, arvonmuutokset vai-
kuttavat omaan pääomaan.

MEUR	2008	2007
Muutos tuloslaskelmassa	+/- 0,0	+/- 0,0
Muutos omassa pääomassa	+/- 0,4	+/- 0,3

28. Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

MEUR	2008	2007
Nimellisarvot		
Valuuttajohdannaiset:		

Termiinisopimukset	128,9	85,9
Hyödykejohdannaiset:		
Termiinisopimukset		
- ei suojauslaskennassa	0,7	0,4
- suojauslaskennassa	6,7	3,2

2008 MEUR	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo
Käyvät arvot			
Valuuttajohdannaiset:			
Termiinisopimukset	8,3	-0,6	7,7
Hyödykejohdannaiset			
- ei suojauslaskennassa	0,0	-0,1	-0,1
- suojauslaskennassa	0,0	-1,4	-1,4

2007 MEUR	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo
Käyvät arvot			
Valuuttajohdannaiset:			
Termiinisopimukset	1,9	-0,2	1,7
Hyödykejohdannaiset			
- ei suojauslaskennassa	0,1	0,0	0,1
- suojauslaskennassa	0,7	0,0	0,7

Konserni siirtyi soveltamaan suojauslaskentaa sähköjohdannaisten osalta
syyskuussa 2007. Konserni käyttää sähköjohdannaisten suojaustukseen sähkön
markkinahinnan vaihtelusta syntyvältä sähkön hintariskiltä. Ne sähköjohdan-
naiset, jotka täyttävät suojauslaskennan edellytykset, on määritelty tulevan
rahavirran suojausiksi.

Tulevan rahavirran suojauksiin kohdistettujen sähköjohdannaisten käypi-
en arvojen muutokset kirjataan omaan pääomaan siltä osin kuin suojaus on
tehokas, ja tehoton osuus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Suoraan
omaan pääomaan on kirjattu tappiota 1,7 miljoonaa euroa (voittoa 0,5 mil-
joonaa euroa) tilikauden aikana. Tehottoman osuuden vaikutus tilikauden
tulokseen on ollut kuluja 0,1 miljoonaa euroa (vuonna 2007 vaikutus oli
merkityksetön). Suojausrahastosta on tilikaudella kirjattu voittoa 0,3 mil-
joonaa euroa (tappiota 0,0 miljoonaa euroa) tuloslaskelmaan ja se sisältyy han-
kinnan ja valmistuksen kuluihin.

29. Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on luoda tehokas pääomarakenne, jonka avulla varmistetaan konsernin normaalit toimintaedellytykset ja kasvumahdollisuudet, ja sitä kautta lisätä osakkeenomistajien pitkän aikavälin tuottoa.

Investointipäätösten lisäksi osingonjako on merkittävin keino vaikuttaa pääomarakenteeseen. Konsernin pitkän aikavälin tavoitteena on maksaa vuosittain kasvava perusosinko, joka on vähintään 50 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan nettovelkaantumisasteella (gearing). Nettovelkaantumisastetta laskettaessa korollinen nettovelka jaetaan oman pääoman määrällä. Korolliseen nettovelkaan sisältyvät korolliset velat vähennettynä rahavaroilla. Vuoden 2006 lopussa julkaistiin vuosille 2007–2009 uudet pitkän aikavälin tavoitteet; konsernin tavoitteena on pitää nettovelkaantuneisuusaste 30–70 prosentin vaihteluvälillä vuoden aikana keskimäärin.

MEUR	2008	2007
Korolliset velat	113,8	90,8
Rahavarat	53,2	6,3
Korollinen nettovelka	60,6	84,5
Oma pääoma	305,6	333,0
Nettovelkaantumisaste, %	19,8	25,4
Nettovelkaantumisaste keskimäärin vuoden aikana, %	46,4	43,9

Konsernin rahoitussopimuksissa on sovittu tyypillisistä kovenanttiehdoista koskien nettovelkaantuneisuusastetta ja käyttökatteen suhdetta nettorahoituskuluihin. Näiden tunnuslukujen toteutuneet tasot ovat täyttäneet lainakovenanttien vaatimukset selkeästi.

30. Johdon kannustinjärjestelmä ja osakeperusteiset maksut

Syyskuussa 2007 Uponor Oyj:n hallitus päätti konsernin johtoryhmää koskevan uuden pitkäaikaisen kannustinohjelman käynnistämisestä. Osallistuakseen ohjelmaan johtoryhmän jäsenen tuli elokuun 2008 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhtiön osakkeita. Yhtiön kumulatiivisesta liikevoitosta vuosina 2007–2011 ja ohjelman puitteissa itse hankittujen osakkeiden määrästä riippuen heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita keväällä 2012. Johtoryhmän jäsenet ovat hankkineet osallistumisen edellytyksenä olleet osakkeet määräaikaan mennessä.

Uponor Oyj:n hallitus hyväksyi marraskuussa 2008 kolmevuotisen kannustinohjelman, joka on suunnattu osalle konsernin kansainvälisessä johdossa työskenteleviä henkilöitä. Osallistuakseen ohjelmaan henkilön tulee elokuun 2009 loppuun mennessä hankkia ohjelmassa määritellyn rahamäärän arvosta yhti-

ön osakkeita. Heillä on mahdollisuus saada palkkiona Uponorin osakkeita, joiden määrä riippuu yhtiön taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta vuosina 2009–2011 ja ohjelman puitteissa hankitusta osakemäärästä. Toistaiseksi henkilöt, jotka kuuluvat tähän ryhmään, eivät ole hankkineet osakkeita ohjelman puitteissa.

Kannustinohjelmilla ei ole ollut vaikutusta vuosien 2007 ja 2008 tulokseen tai taseeseen IFRS 2 -standardin mukaisesti.

Edellinen kannustinohjelma alkoi vuonna 2004 ja päättyi vuonna 2006. Osakepalkkio-ohjelman mukaisesti johtoryhmän jäsenille luovutettiin 71 500 osaketta helmikuussa 2007.

31. Lähipiiritiedot

Konsernin lähipiiriin luetaan kuuluviksi tytär- ja osakkuusyhtymät. Lähipiiriin luetaan myös hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä konsernin johtoryhmä.

MEUR	2008	2007
Liiketoimet osakkuusyhtiöiden kanssa		
Jatkuvat toiminnot		
Ostot	2,0	2,1
Saamiset ja velat kauden lopussa		
Lainasaaminen	-	1,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	-	1,1
Ostovelat ja muut velat	0,0	0,2
TEUR	2008	2007
Johdon palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	2 341,3	2 137,5
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	470,0	-
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	69,0	57,0
Yhteensä	2 880,3	2 194,5
Johdon palkat ja palkkiot: toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		
Luomakoski Jyri, varatoimitus- ja talousjohtaja 27.10.2008 saakka/ toimitusjohtaja 27.10.2008 alkaen	255,8	913,9
Lång Jan, toimitusjohtaja 27.10.2008 saakka	411,4	1 659,2

Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 63 vuotta.

TEUR	2008	2007
Hallituksen palkkiot		
Paasikivi Jari, puheenjohtaja (valittiin 13.3.2008)	71,0	40,0
Rajahalme Aimo, varapuheenjohtaja	49,0	45,0
Eloranta Jorma	44,0	40,0
Silfverstolpe Nordin Anne-Christine	44,0	40,0
Simon Rainer S.	44,0	40,0
Entiset hallituksen jäsenet		
Paasikivi Pekka, puheenjohtaja (kausi 13.3.2008 asti)	-	65,0
Yhteensä	252,0	270,0

Rahallainat yhtiön johdolle

Yhtiön toimitusjohtajalla ja hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2008 eikä 31.12.2007 rahallinaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Yhtiön johdon osakkeenomistukset on esitetty vuosikertomuksen Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän esittelyn yhteydessä.

Konserniyhtiöt

Nimi	Kotipaikka ja valtio	
Uponor Beteiligungs GmbH	Hassfurt	DE
Uponor Hispania, S.A.	Móstoles	ES
Uponor (Deutschland) GmbH	Hassfurt	DE
Hewing GmbH	Ochtrup	DE
Uponor GmbH	Hassfurt	DE
Uponor S.A.R.L.	St. Etienne de St. Geoirs	FR
Karhu Deutschland GmbH i.L.	Saksa	DE
Trak GmbH i.L.	Kiefersfelden	DE
Uponor A/S	Hadsund	DK
Uponor Eesti Oü	Tallinna	EE
Jita Oy	Virrat	FI
Nereus Oy	Uusikaupunki	FI
Uponor Business Solutions Oy	Vantaa	FI
Uponor Suomi Oy	Nastola	FI
Uponor Texnikes Lyseis gia Ktiria AE	Ateena	GR
Uponor Kft.	Budapest	HU
Uponor Limited	Bishopstown	IE
Uponor (Cork) Limited	Bishopstown	IE
Uponor S.r.l.	Badia Polesine	IT
SIA Uponor Latvia	Riika	LV
UAB Uponor	Vilna	LT
Uponor B.V.	Amsterdam	NL
Uponor s.r.o.	Praha	CS

Nimi	Kotipaikka ja valtio	
Uponor AS	Vestby	NO
Uponor Sp. z o.o.	Plonie	PL
Uponor Portugal – Sistemas para Fluidos, Lda.	V.N. Gaia	PT
Uponor Construção e Ambiente – Sistemas de Tubagens, S.A.	V.N. Gaia	PT
AO Asko-Upo (Spb)	Pietari	RU
ZAO Uponor Rus	Pietari	RU
Uponor Innovation AB	Borås	SE
Uponor AB	Virso	SE
Uponor Vertriebs GmbH	Guntramsdorf	AT
Uponor Housing Solutions Limited	Englanti ja Wales	UK
Uponor North America, Inc.	Delaware	US
Hot Water Systems North America, Inc.	Delaware	US
Uponor, Inc.	Illinois	US
Uponor Ltd	Saskatchewan	CA
Radiant Technology, Inc.	Delaware	US
Tulsa Pipe Plant, Inc. (former Uponor Aldyl Company, Inc.)	Delaware	US

Osakkuusyhtiöt

Nimi	Omistussuus, %	Kotipaikka ja valtio
Punitec GmbH & Co. KG	36	Gochsheim DE
Punitec Verwaltungs GmbH	36	Gochsheim DE

32. Tilipäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Konserni muuttaa segmenttiraportointiaan 1.1.2009 lähtien 1.9.2008 julkaistun uuden organisaatorakenteen mukaiseksi.

Uponor ilmoitti 8.1.2009 käynnistävänsä uudet YT-neuvottelut Ruotsissa ja jatkavansa säästötoimenpiteitä.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Uponorin osakevaihto OMX:n pohjoismaisessa pörssissä vuonna 2008 oli 99 227 448 kappaletta, yhteensä 1 195,1 milj. euroa. Osakkeen kurssi vuoden 2008 lopussa oli 7,70 euroa ja liikkeellä olevan osakekannan markkina-arvo 563,7 milj. euroa. Vuoden päättyessä yhtiöllä oli 18 629 osakkeenomistajaa. Ulkomainen omistus yhtiössä oli katsauskauden päättyessä 22,6 % (33,1 %).

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2008

Osakkeenomistaja	Osakemäärä, kpl	%-osuus osakkeista	%-osuus äänistä
Oras Invest Oy	17 471 780	23,9	23,9
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	5 162 072	7,1	7,1
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	2 369 488	3,2	3,2
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1 356 500	1,9	1,9
Valtion eläkerahasto	925 000	1,3	1,3
Sigrid Juselius Stiftelse	773 200	1,1	1,1
Paasikivi Jukka	525 463	0,7	0,7
Paasikivi Jari	520 114	0,7	0,7
Suomen kulttuurirahasto	500 670	0,7	0,7
Paasikivi Pekka	443 096	0,6	0,6
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	410 579	0,6	0,6
Muut	42 588 982	58,0	58,3
Yhteensä	73 046 944	99,8	100,0
Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet	160 000	0,2	-
Kaikki yhteensä	73 206 944	100,0	100,0

Hallintarekisteröidyt arvo-osuudet 31.12.2008

Nordea Pankki Suomi Oyj	7 996 885	10,9	10,9
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ)	6 044 107	8,3	8,3
Svenska Handelsbanken AB (publ.)	1 640 675	2,2	2,2
Muut	422 876	0,6	0,6
Yhteensä	16 104 543	22,0	22,0

Yhtiökokouksessa käytettävissä oleva äänten enimmäismäärä on 31.12.2008 tilanteen mukaan 73 046 944 ääntä. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli 160 000 omaa osaketta, jotka vastaavat yhtä montaa ääntä. Omilla osakkeilla ei ole äänivaltaa yhtiökokouksessa.

Osakepääoman kehitys 2004–2008

	Pvm	Muutoksen syy	Muutos, euroa	Osakepääoma, euroa	Osakkeiden lukumäärä, kpl
2008	31.12.			146 446 888	73 206 944
2007	31.12.			146 446 888	73 206 944
	7.5.	Alennus (omien osakkeiden mitätöinti)	-	146 446 888	73 206 944
2006	31.12.			146 446 888	73 223 444
	16.3.	Alennus (omien osakkeiden mitätöinti)	2 320 000	146 446 888	73 223 444
2005	31.12.			148 766 888	74 383 444
	23.3.	Alennus (omien osakkeiden mitätöinti)	874 000	148 766 888	74 383 444
2004	31.12.			149 640 888	74 820 444
	19.11.	Korotus (rahastoanti 1:1)	74 820 444	149 640 888	74 820 444
	23.9.	Korotus (optio-oikeudet)	348 000	74 820 444	37 410 222
	28.4.	Korotus (optio-oikeudet)	216 000	74 472 444	37 236 222
	22.3.	Alennus (omien osakkeiden mitätöinti)	1 120 000	74 256 444	37 128 222
	19.1.	Korotus (optio-oikeudet)	542 000	75 376 444	37 688 222
2003	31.12.			74 834 444	37 417 222

Osakkeenomistus sektoreittain 31.12.2008

Sektori	Osakemäärä, kpl	Osuus osakkeista, %
Yksityiset yritykset	21 125 518	28,9
Julkiset yritykset	18 820	0,0
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	5 569 914	7,6
Julkisyhteisöt	9 572 492	13,1
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	4 663 160	6,4
Kotitaloudet	15 728 948	21,5
Ulkomaat (myös hallintarekisteröidyt)	16 527 238	22,6
Muut (yhteistili)	854	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0

Osakkeenomistus suuruusluokittain 31.12.2008

Osakemäärä, kpl/osakas	Osakemäärä yhteensä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osakasmäärä	Osuus osakkaista, %
1–100	297 208	0,4	4 262	22,9
101–1 000	4 714 751	6,4	11 072	59,4
1 001–10 000	8 004 402	10,9	2 966	15,9
10 001–100 000	8 144 300	11,1	288	1,5
100 001–1 000 000	10 004 776	13,7	34	0,2
1 000 001–	42 041 507	57,4	7	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0	18 629	100,0

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Tuloslaskelma

MEUR	2008	2007
Liikevaihto	12,6	7,9
Liiketoiminnan muut tuotot	3 64,0	0,2
Henkilöstökulut	4 4,6	3,7
Poistot ja arvonalennukset	5 0,2	0,2
Liiketoiminnan muut kulut	3 13,7	12,2
Liikevoitto	58,1	-8,0
Rahoitustuotot ja -kulut	6 87,0	35,1
Voitto ennen satunnaiseriä	145,1	27,1
Satunnaiset tuotot ja kulut	7 3,7	9,6
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	148,8	36,7
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,0
Tuloverot	8 1,1	2,4
Tilikauden tulos	147,7	34,3

Tase

MEUR	31.12.2008	31.12.2007
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	0,3	0,4
Keskeneräiset hankinnat	0,7	0,2
Aineettomat hyödykkeet	9 1,0	0,6
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	9 0,2	0,1
Aineelliset hyödykkeet	9 0,2	0,1
Sijoitukset		
Konserniyhtiöosakkeet	183,7	158,2
Muut osakkeet ja osuudet	0,1	0,1
Lainasaamiset	160,4	266,5
Sijoitukset	10 344,2	424,8
Pysyvät vastaavat yhteensä	345,4	425,5
Vaihtuvat vastaavat		
Myyntisaamiset	5,0	2,2
Lainasaamiset	111,4	11,6
Siirtosaamiset	1,8	3,0
Laskennalliset verosaamiset	0,3	0,4
Muut saamiset	39,3	44,1
Lyhytaikaiset saamiset	11 157,8	61,3
Rahat ja pankkisaamiset	49,8	1,7
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	207,6	63,0
Vastaavaa yhteensä	553,0	488,5

Tase

MEUR	31.12.2008	31.12.2007
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Osakepääoma	146,4	146,4
Ylikurssirahasto	50,2	50,2
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0,1	0,1
Voittovarot	17,8	87,2
Tilikauden tulos	147,7	34,3
Oma pääoma yhteensä	12 362,2	318,2
Tilinpäätössiirtojen kertymä	13 0,1	0,1
Pakolliset varaukset	14 1,2	1,5
Vieras pääoma		
Pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	64,0	-
Pitkäaikaiset velat	64,0	-
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	16,0	-
Ostovelat	1,3	1,4
Siirtovelat	3,8	1,3
Muut lyhytaikaiset velat	104,4	166,0
Lyhytaikainen vieras pääoma	15 125,5	168,7
Vieras pääoma yhteensä	189,5	168,7
Vastattavaa yhteensä	553,0	488,5

Rahoituslaskelma

MEUR	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	148,8	36,7
Suunnitelmanmukaiset poistot	0,2	0,2
Käyttöomaisuuden myyntivoitot/-tappiot	-64,0	-0,2
Tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	1,8	0,4
Tuloverot	-1,1	-2,4
Konserniavustukset	-3,7	-9,6
Tulorahoitus	82,0	25,1
Käyttöpääoman muutos		
Saamiset	-2,7	-10,0
Korottomat velat	-60,4	-5,6
Käyttöpääoman muutos	-63,1	-15,6
Liiketoiminnan rahavirta	18,9	9,5
Investointien rahavirta		
Osakehankinnat	-35,9	-
Osakemyynnit ja tytäryhtiöiden purkutulokset	0,0	0,9
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-0,8	-0,4
Käyttöomaisuuden myyntituotot	69,4	-
Myönnetyt lainat	-58,3	-8,8
Lainasaamisten takaisinmaksut	68,8	33,4
Investointien rahavirta	43,2	25,1
Rahavirta ennen rahoitusta	62,1	34,6
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	80,0	51,9
Osingonjako	-102,5	-102,5
Omien osakkeiden osto	-1,2	-
Konserniavustukset	9,6	11,2
Rahoituksen rahavirta	-14,1	-39,4
Rahavarojen muutos	48,0	-4,8
Rahavarat 1.1.	1,7	6,5
Rahavarat 31.12.	49,7	1,7
Muutos taseen mukaan	48,0	-4,8

Emoyhtiön tilinpäätöksen (FAS) liitetiedot

1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolainsäädäntöä. Uponor -konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja emoyhtiö noudattaa konsernin laatimisperiaatteita aina kun se on ollut mahdollista. Alla on esitetty lähinnä ne laatimisperiaatteet, joissa käytäntö poikkeaa konsernin periaatteista. Muilta osin noudetaan konsernin laatimisperiaatteita.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön eläkevastuut on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä. Eläke-eduista aiheutuneet kustannukset kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla vastaava työsuoritus on tapahtunut.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot ja kulut koostuvat saaduista ja annetuista konserniavustuksista, jotka eliminoidaan konsernitasolla.

Tuloverot

Tuloveroihin ja laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin sovelletaan konsernin laatimisperiaatteita, silloin kuin se on ollut mahdollista Suomen tilinpäätöskäytännön mukaan.

Rahoitusvarat, rahoitusvelat ja johdannaissopimukset

Rahoitusvarat ja -velat on kirjattu hankinta-arvoonsa tai arvonalentumisella vähennettyyn arvoon. Johdannaisinstrumentit on arvostettu käypään arvoon. Arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Johdannaissopimusten arvostusmenetelmistä on kerrottu konsernin laatimisperiaateissa.

Emoyhtiön ja sen tytäryhtiöiden väliset johdannaissopimukset on huomiotu vuonna 2007 kirjanpidossa realisoituessaan. Sopimusten käypä arvo tilinpäätöshetkellä esitetään liitetiedoissa.

Vuokrasopimukset

Kaikki leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

2. Emoyhtiön toiminta

Emoyhtiön liiketoiminta koostuu konsernitoiminnoista. Emoyhtiön liikevaihto koostuu palveluveloituksista konserniyhtiöiltä.

3. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

MEUR	2008	2007
Liiketoiminnan muut tuotot		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	64,0	0,2
Yhteensä	64,0	0,2

Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat pääasiassa konsernin sisäisistä yritysjärjestelyistä, ja niistä syntyneistä sisäisistä kauppavoitoista.

MEUR	2008	2007
Liiketoiminnan muut kulut		
Ympäristökustannukset	0,9	0,9
Muut	12,8	11,3
Yhteensä	13,7	12,2

Liiketoiminnan muut kulut sisältävät vuonna 2004 myytyyn kotimaiseen kiinteistöliiketoimintaan kohdistuvia maaperän puhdistukseen ja kunnostamiseen liittyviä kustannuksia sekä normaaleja liiketoiminnan muita kuluja.

4. Henkilöstökulut

MEUR	2008	2007
Palkat ja palkkiot	3,6	3,0
Eläkekulut	0,5	0,2
Henkilösivukulut	0,6	0,5
Yhteensä	4,6	3,7

Yhtiön palveluksessa oli tilikauden ajan keskimäärin		
Toimihenkilöitä	40	35

Johdon palkat ja palkkiot, TEUR ¹⁾		
Toimitusjohtaja ja hänen varamiehensä	667,2	2 573,1
Hallitus	252,0	270,0
Yhteensä	919,2	2 843,1

¹⁾ erittelyt henkilöittäin on esitetty konsernitalinpäätöksen liitetiedoissa

Rahallainat yhtiön johdolle

Yhtiön toimitusjohtajalla ja hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2008 rahallainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Emoyhtiön toimitusjohtajalla on oikeus jäädä eläkkeelle 63-vuotiaana.

5. Poistot ja arvonalentumiset

MEUR	2008	2007
Muut pitkävaikutteiset menot	0,1	0,1
Koneet ja kalusto	0,1	0,1
Yhteensä	0,2	0,2

6. Rahoitustuotot ja -kulut

MEUR	2008	2007
Korkotuotot	0,6	2,2
Korkotuotot tytäryhtiöiltä	18,4	15,8
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	81,5	28,9
Yhteensä	100,5	46,9
Korkokulut	6,5	6,5
Korkokulut tytäryhtiöille	3,6	3,1
Muut rahoituskulut	0,3	0,2

9. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

2008 MEUR	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Keskeneräiset aineettomat hankinnat	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	-	1,3	0,2	0,4	1,9
Lisäykset	-	0,0	0,7	0,0	0,8
Vähennykset	-	0,0	-	0,0	0,1
Siirrot erien välillä	-	0,0	-0,2	0,2	-
Hankintameno 31.12.	-	1,3	0,7	0,6	2,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	0,9	-	0,3	1,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-0,0	-	0,0	-
Tilikauden poisto	-	0,1	-	0,1	0,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	1,0	-	0,4	1,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	0,3	0,7	0,2	1,3
2007 MEUR					
Hankintameno 1.1.	0,2	4,5	-	1,0	5,7
Lisäykset	-	0,1	0,2	0,1	0,4
Vähennykset	0,2	3,3	-	0,7	4,2
Hankintameno 31.12.	-	1,3	0,2	0,4	1,9

MEUR	2008	2007
Kurssierot		
- Toteutuneet	-2,9	-0,9
- Toteutumattomat	6,1	2,9
Yhteensä	13,5	11,8
Rahoitustuotot ja -kulut	87,0	35,1

7. Satunnaiset tuotot

MEUR	2008	2007
Konserniavustukset	3,7	9,6

8. Verot

MEUR	2008	2007
Tilikaudelta	0,8	2,5
Edellisiltä kausilta	0,2	-
Laskennallisen verovelan muutos	0,1	-0,1
Yhteensä	1,1	2,4

2007 MEUR	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Keskeneräiset aineettomat hankinnat	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,2	4,1	-	1,0	5,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,2	-3,3	-	-0,7	-4,2
Tilikauden poisto	-	0,1	-	-	0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	0,9	-	0,3	1,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	0,4	0,2	0,1	0,7

10. Sijoitukset

MEUR	2008	2007
Konserniyhtiöosakkeet 1.1.	158,2	158,9
Lisäykset	35,9	-
Vähennykset	10,4	0,7
Konserniyhtiöosakkeet 31.12.	183,7	158,2
Muut osakkeet ja osuudet 1.1.	0,1	0,1
Muut osakkeet ja osuudet 31.12.	0,1	0,1
Lainasaamiset		
- Konserniyhtiöt	156,2	266,5
- Muut	4,2	-
Yhteensä	344,2	424,8

11. Lyhytaikaiset saamiset

MEUR	2008	2007
Myyntisaamiset		
- konserniyhtiöiltä	5,0	2,2
Lainasaamiset		
- konserniyhtiöiltä	111,4	11,6
Siirtosaamiset		
- konserniyhtiöiltä	0,0	0,1
- muilta	1,8	2,9
Laskennalliset verosaamiset	0,3	0,4
Muut saamiset		
- konserniyhtiöiltä	31,0	44,1
- muilta	8,3	-
Yhteensä	157,9	61,3

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu taseen pakollisista varauksista.

MEUR	2008	2007
Siirtosaamiset		
Korkotuotot	0,4	0,2
Muut rahoitustuotot	-	1,7
Verot	1,2	0,5
Muut	0,2	0,6
Yhteensä	1,8	3,0

12. Oman pääoman muutokset

MEUR	2008	2007
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	146,4	146,4
Osakepääoma 31.12.	146,4	146,4
Ylikurssirahasto 1.1.	50,2	50,2
Ylikurssirahasto 31.12.	50,2	50,2
Sidottu oma pääoma yhteensä	196,6	196,6
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	0,1	-
Lisäykset	-	0,1
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	0,1	0,1
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	121,5	189,7
Osingonjako	-102,5	-102,5
Omat osakkeet	-1,2	-
Tilikauden tulos	147,7	34,3
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	165,6	121,5
Vapaa oma pääoma yhteensä	165,7	121,6
Oma pääoma 31.12.	362,2	318,2

EUR	2008	2007
Jakokelpoiset varat		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66 613,56	66 613,56
Edellisten tilikausien voitto	17 800 964,94	87 158 541,96
Tilikauden voitto	147 743 548,24	34 296 207,38
Jakokelpoiset varat, 31.12.	165 611 126,74	121 521 362,90

13. Poistoero

MEUR	2008	2007
- Muut pitkävaikutteiset menot	0,1	0,1
Yhteensä	0,1	0,1

Poistoerosta aiheutuu laskennallista verovelkaa, jota emoyhtiön erillistilin-päätöksessä ei ole kirjattu.

14. Pakolliset varaukset

MEUR	2008	2007
Eläkevastuu	0,1	0,1
Ympäristövaraus	1,1	1,4
Yhteensä	1,2	1,5

15. Pitkäaikainen vieras pääoma

MEUR	2008	2007
Lainat rahoituslaitoksilta		
- Muut lainat	64,0	-
Yhteensä	64,0	-

MEUR	2010	2011	2012	2013	2014-
Pitkäaikaisten korollisten velkojen erääntymisajat					
Lainat rahoituslaitoksilta					
- Muut lainat	16,0	16,0	16,0	16,0	-
Yhteensä	16,0	16,0	16,0	16,0	-

16. Lyhytaikainen vieras pääoma

MEUR	2008	2007
Lainat rahoituslaitoksilta	16,0	-
Ostovelat		
- konserniyhtiöiltä	0,3	0,4
- muilta	1,0	1,0
Siirtovelat		
- konserniyhtiöiltä	0,1	0,2
- muilta	3,7	1,1

MEUR	2008	2007
Muut lyhytaikaiset velat		
- konserniyhtiöiltä	85,2	6,8
- muilta	19,2	159,2
Yhteensä	125,5	168,7

MEUR	2008	2007
Siirtovelat		
Henkilökulut	0,6	0,7
Verot	0,2	-
Bonukset	0,2	-
Korot	1,1	0,2
Muut	1,7	0,4
Yhteensä	3,8	1,3

17. Vastuusitoumukset

MEUR	2008	2007
Konserniyritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	9,0	10,5
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	7,0	9,3

MEUR	2008	2007
Käyttöleasingitoumukset		
Käyttöleasingvastuut, erääntyminen seuraavien 12 kuukauden aikana	0,5	0,5
Käyttöleasingvastuut, erääntyminen yli 12 kuukauden kuluttua	0,9	1,3
Takaukset	16,1	19,8
Leasingvastuut	1,5	1,8
Yhteensä	17,5	21,6

Lisäksi emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä puolesta letter of comfort -tyyppisiä sitoumuksia, jotka eivät sisälly edellämainittuihin lukuihin.

18. Valuutta- ja korkoriskien hallinta

MEUR	2008	2007
Valuuttajohdannaiset:		Nimellisarvot
Termiinisopimukset	128,9	85,9
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	39,7	56,1

MEUR	2008	2007
Valuuttajohdannaiset:		Käyvät arvot
Termiinisopimukset	7,7	1,7
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	1,0	-0,2

MEUR	2008	2007
Valuuttajohdannaiset:		Tuloslaskelmaan merkityt käyvän arvon muutokset
Termiinisopimukset	-1,6	-
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	-0,6	-

Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

Emoyhtiön, Uponor Oyj:n, voitonjakokelpoiset varat ovat 165 611 126,74 euroa, josta tilikauden voitto on 147 743 548,24 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

• osinkona jaetaan 0,85 euroa/osake eli yhteensä	62 089 902,40 euroa
• omaan pääomaan jäävä määrä	103 521 224,34 euroa
	<hr/> 165 611 126,74 euroa

Vantaa, 10. helmikuuta 2009

Jari Paasikivi
puheenjohtaja

Aimo Rajahalme

Anne-Christine Silfverstolpe Nordin

Jorma Eloranta

Rainer S. Simon

Jyri Luomakoski
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Uponor Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Uponor Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukai-

sesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoituk-

seen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Vantaalla 10. helmikuuta 2009

KPMG OY AB

Sixten Nyman
KHT

Tietoja osakkeenomistajille

Yhtiökokous

Uponor Oyj:n yhtiökokous pidetään keskiviikkona 18. maaliskuuta 2009 klo 17.00 alkaen Helsingin messukeskuksessa osoitteessa Messuaukio 1, Helsinki.

Tärkeitä päivämääriä vuonna 2009:

- tilinpäätöstiedote vuodesta 2008 julkaistaan 10.2.
- vuoden 2008 tilinpäätös julkistetaan 10.2.
- yhtiökokous 18.3. klo 17
- osingonmaksun täsmäytyspäivä 23.3.*
- osingonmaksupäivä 31.3.*
- osavuositarkastus tammi-maaliskuu 29.4. noin klo 13
- osavuositarkastus tammi-kesäkuu 12.8. noin klo 8
- osavuositarkastus tammi-syyskuu 27.10. noin klo 13

* hallituksen ehdotus

Julkaisut

Vuosikertomus painetaan suomen- ja englanninkielisenä ja se on myös saatavana yhtiön kotisivuilla osoitteessa www.uponor.com. Vuoden 2010 alusta alkaen vuosikertomus lähetetään postitse vain niille osakkeenomistajille, jotka ovat sen tilanneet (ks. alla).

Osavuositarkastukset ja yhtiötiedotteet julkaistaan yhtiön kotisivuilla suomen- ja englanninkielisinä.

Julkaisujen tilaus

Voit tilata Uponorin sijoittajajulkaisut suoraan verkosta, osoitteesta www.uponor.com > Sijoittajat > Tilauspalvelu. Samassa paikassa voit myös muuttaa tilauksen yhteystieto- ja tai peruuttaa tilauksesi.

Postitse tai puhelimitse tilauksen voi tehdä olemalla yhteydessä viestintäosastoon:

Uponor Oyj, Viestintä,
PL 37, Robert Huberin tie 3 B, 01511 Vantaa
Puh. 020 129 2854
Fax 020 129 2841

tiedotus@uponor.com

Sisäpiirirekisteri

Uponor Oyj:n julkinen sisäpiirirekisteri on nähtävissä yhtiön pääkonttorin lakiasianosastolla edellä mainitussa osoitteessa, puh. 020 129 2837. Lakiasianosaston sähköpostiosoite on legal@uponor.com. Yhtiön sisäpiiriläisten omistukset näkyvät myös Uponorin kotisivuilla osoitteessa www.uponor.com > Sijoittajat.

 LISÄÄ TIETOA OSOITTEESTA
WWW.UPONOR.COM

Uponorin sijoittajasuhteet

Suljettu ikkuna

Uponor soveltaa ”suljetun ikkunan” periaatetta sijoittajasuhteissaan. Sinä aikana yhtiö ei kommentoi markkina- näkymiä, liiketoimintaan vaikuttavia seikkoja eikä keskustele kuluvan tai raportoimattoman tilikauden tapahtumista. Yhtiö ei myöskään tapaa sijoittajia tai lehdistön edustajia tilaisuuksissa, joissa keskustellaan näistä asioista.

Suljettu ikkuna alkaa kunkin raportointikauden lopusta, kuitenkin vähintään kolme viikkoa ennen tilinpäätöksen ja osavuositarkastusten julkistamista, ja päättyy tilinpäätöksen tai osavuositarkastuksen julkaisemiseen.

Kysymykset ja tiedustelut

Sähköposti: ir@uponor.com

Tapaamispyynnöt

Päivi Dahlqvist, johdon assistentti
Puh. 020 129 2823
paivi.dahlqvist@uponor.com

Muut yhteydenotot

Jyri Luomakoski, toimitusjohtaja, talousjohtaja (oto.)
Puh. 020 129 211
[jyri.luomakoski@uponor.com](mailto: jyri.luomakoski@uponor.com)

Tarmo Anttila, viestintäjohtaja
Puh. 020 129 2852
tarmo.anttila@uponor.com

Anni Kettunen, viestintäassistentti
Puh. 020 129 2854
anni.kettunen@uponor.com

Osakkeenomistajan osoitteenmuutokset

Osakkeenomistajan pitää ilmoittaa muuttuneet osoite- tietonsa siihen pankkiin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili, tai muussa tapauksessa Suomen Arvopaperi- keskuksen ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon.

Muut osakkeenomistajien tiedustelut

Sähköposti: legal@uponor.com

Reetta Härkki, päälakimies
Puh. 020 129 2835
reetta.harkki@uponor.com

Marjo Kuukka, lakiasiain assistentti
Puh. 020 129 2837
marjo.kuukka@uponor.com

Uponor-analyytikot

Carnegie Investment Bank AB, Finland Branch

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Tuomas Ratilainen**
Puh. (09) 6187 1235
Fax (09) 6187 1239
tuomas.ratilainen@carnegie.fi
www.carnegie.fi

Danske Markets Equities

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Sampsa Karhunen**
Puh. 010 236 4760
Fax (09) 651 086
sampsakarhunen@danskebank.com
www.danskebank.com

Deutsche Bank AG

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Timo Pirskanen**
Puh. (09) 252 5250
Fax (09) 2525 2585
timo.pirskanen@db.com
www.db.com

eQ Bank Ltd

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Tomi Tiilola**
Puh. (09) 681 781
Fax (09) 6817 8454
tomi.tiilola@eq.fi
www.eq.fi

Evli Pankki Oyj

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Mika Karppinen**
Puh. (09) 4766 9643
Fax (09) 4766 9350
mika.karppinen@evli.com
www.evlinet.com

FIM Pankki

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Jonas Spohr**
Puh. (09) 6134 6508
Fax (09) 6134 6219
jonas.spohr@fim.com
www.fim.com

Goldman Sachs International

Lontoo, Iso-Britannia
Yhteyshenkilö: **Karen Hooi**
Puh. +44 207 552 9351
Fax +44 207 552 7281
karen.hooi@gs.com
www.gs.com

Handelsbanken Capital Markets

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Jan Brännback**
Puh. 010 444 2406
Fax 010 444 2578
jabr11@handelsbanken.se
www.handelsbanken.com/capitalmarkets

Merrill Lynch

Lontoo, Iso-Britannia
Yhteyshenkilö: **Mark Hake**
Puh. +44 207 996 1194
mark_hake@ml.com
www.ml.com

Nordea Bank Finland Plc

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Hanna-Maria Heikkinen**
Puh. (09) 165 59926
Fax (09) 165 59710
hanna-maria.heikkinen@nordea.com
www.nordea.com

Nordic Partners, Inc.

New York, USA
Yhteyshenkilö: **Henrik Ullner**
Puh. +1 212 829 4200
henrik.ullner@nordic-partners.com
www.nordic-partners.com

Pohjola Pankki Oyj

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Matias Rautionmaa**
Puh. 010 252 4408
Fax 010 252 2703
matias.rautionmaa@pohjola.fi
www.pohjola.fi

SEB Enskilda

Helsinki
Yhteyshenkilö: **Lasse Rimpi**
Puh. (09) 6162 8716
Fax (09) 6162 8769
lasse.rimpi@enskilda.fi
www.seb.se/mb

S&P Equity Research

Lontoo, Iso-Britannia
Yhteyshenkilö: **Teea Reijonen**
Puh. +44 (0)20 7176 7823
teea_reijonen@sandp.com
www.standardandpoors.com

UBS Investment Bank

Investment Research
Tukholma, Ruotsi
Yhteyshenkilö: **Albin Sandberg**
Puh. +46 8 453 73 30
albin.sandberg@ubs.com
www.ubs.com

Uponor ei vastaa esitetystä arvioista.

Sanasto

ERP, Enterprise Resource Planning

Yrityksen toiminnanohjaukseen käytetty tietojärjestelmä, jonka avulla hoidetaan mm. tuotantoon, jakeluun ja myyntiin liittyvää tiedonkäsittelyä.

Jätevedenkäsittely, kiinteistökohtainen

Kunnallistekniikan ulkopuolella oleville kiinteistöille tarkoitettu tapa käsitellä jätevesiä.

Komposiittiputki

Putki, jossa muovin sisällä on metallikerros. Ratkaisulla pyritään käyttämään hyödyksi kummankin materiaalin parhaat ominaisuudet. Jäykkyytensä ansiosta erinomainen tuote pinta-asennuksiin esim. korjausrakentamisessa.

Korjausrakentaminen

Käytettyjen rakennusten tai esim. putkistojen korjaus tai uusiminen.

Käyttöalue

Tekninen sovellus, esimerkiksi lattialämmitys tai vesi- ja viemäriverkostot.

Lattialämmitys

Lämmitysmuoto, jossa lattian varaavaa massaa käytetään rakennuksen tai tilan lämmittämiseen. Se voidaan toteuttaa esim. vesikiertoisena (ks. vesikiertoinen lämmitys) tai sähkökaapelein.

Liikerakentaminen

Yritystoimintaan liittyvä rakentaminen, esim. kaupat, toimistot jne.

Liiketoimintaryhmä

Joukko sovelluksia, jotka liittyvät loogisesti yhteen toistensa kanssa käytön kannalta. Uponorin liiketoimintaryhmät ovat sisäilmasto, käyttövesiratkaisut ja yhdyskuntatekniikka.

LVI tai LVI-S

Lyhenne sanoista lämpö, vesi, ilma ja sähkö. Esim. rakennusten LVI-asennukset suorittaa usein sama asentaja, joka on pätevyitynyt koko LVI-alalle, joskus myös sähköasennuksiin (S).

Monikerrosputki

Muoviputken seinämä koostuu kerroksista. Jokaisella kerroksella on oma tehtävänsä: yksi kerros voi suojata putkea kulutukselta, toinen estää hapen läpimenoa, jne. Useimmiten kerrokset ovat muovia tai sideainetta, mutta esim. komposiittiputkessa on myös yksi alumiinikerros.

Monikerrostalo (monikerrostaloliiketoiminta)

Monikerroksinen asuin-, liike-, toimisto- tai julkinen rakennus. Uponorissa monikerrostaloliiketoiminta tarkoittaa markkinasegmenttiä, jossa asiakkaat ovat rakennusalan ammattilaisia ja hankkeet yleensä laajoja. Vertaa pientaloliiketoiminta.

Muoviputki

Yleisnimi erilaisista muoveista valmistetuille putkille. Muoviputken etuna kilpailijoihin nähden on helppo asennettavuus, kestävyys ja edulliset kokonaiskustannukset.

PEX-putki

PE-X on polyeteenistä ristisilloittamalla saatu erittäin vahva muovi, joka kestää korkeita lämpötiloja ja painetta. Ristisilloitus muodostaa sidoksia, jolloin rakenteesta tulee verkkomainen.

Pientalo (pientaloliiketoiminta)

Uponorissa pientaloliiketoiminta tarkoittaa asuinrakentamista ja -markkinoita, jossa asiakkaat ovat pääasiassa kodinomistajia ja asentajia ja hankkeet yleensä pieniä.

Pinta-asennus

Asennustapa, jossa esimerkiksi korjausrakentamisessa uudet putket asennetaan seinän pinnalle eikä sisäpuolelle niinkuin yleensä on tapana uudisrakentamisessa. Sen ansiosta hanke nopeutuu ja tulee usein edullisemmaksi.

Polyeteeniputki

Polyeteeniputkia käytetään yleisesti kunnallistekniikassa ja rakennusten kylmävesiputkina. Etuina mm. monipuolisuus ja hitsattavuus.

Polypropeeniputki

Polypropeenista valmistetaan putkia sekä kunnallistekniikkaan että rakennuksiin. Materiaalin etuna kunnallistekniikassa mm. hitsattavuus, rakennusputkistoissa edullisuus.

Sisäilmasto

Uponorissa tähän liiketoimintaryhmään kuuluvat lämmitys- ja viilennysratkaisut sekä ilmanvaihto- ja energianjakeluverkostot.

Sprinklerijärjestelmä

Uponorin käyttövesijärjestelmään saatava lisävaruste, jolla voidaan turvata ihmisiä ja omaisuutta tulipalon vaaroilta. Kuumuudesta aktivoituva sprinklerijärjestelmä suihkuttaa sammutusvettä palavaan kohteeseen.

Talotekniikka (liiketoimintaryhmä)

Uponorissa tähän liiketoimintaryhmään kuuluvat seuraavat käyttöalueet: lattialämmitys ja -viilennys, käyttövesi- ja patteriputkistot sekä esieristetyt taloliittymät lämmitys- ja käyttövedelle.

Toimiala

Uponorin toimialat ovat talotekniikka ja yhdyskuntatekniikka.

Vesikiertoinen viilennys

Toimii samalla periaatteella kuin vesikiertoinen lämmitys. Mahdollistaa kiinteistöjen ja asuntojen viilennyksen miellyttävästi ja energiatehokkaasti.

Vesikiertoinen lämmitys

Lämmitystapa, jossa lämmön tuotto ja jako on eriytetty toisistaan. Lämpö voidaan tuottaa vapaasti millä tahansa energialla, ja se jaetaan esimerkiksi lattiasa kiertävällä putkistolla rakennukseen.

Yhdyskuntatekniikka (liiketoimintaryhmä)

Uponorissa tähän liiketoimintaryhmään kuuluvat seuraavat käyttöalueet: vesi- ja viemäriputkijärjestelmät, kaapelinsuojaukset, hajautettu jätevedenkäsittely, kiinteistöviemäri jne.

Yhdyskuntatekniikka, -tekninen (myös: kunnallistekniikka)

Vesi-, viemäri-, sähkö-, kaukolämpö- yms. kunnallistekniikka, joka tuotetaan keskitetysti asuntoihin taajamissa.

Yhteystiedot

Konsernin pääkonttori

Uponor Oyj
PL 37 (Robert Huberin tie 3 B)
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211
Fax 020 129 2841
www.uponor.com
etunimi.sukunimi@uponor.com

Eurooppa

Myynti ja markkinointi – Pohjois-, Etelä- ja Länsi-Eurooppa

Uponor Hispania S.A.
Edificio Alcor Plaza
Avenida de Europa, 2 Planta 4
Parque Oeste Alcorcón
ES-28922 Alcorcón (Madrid)
Puh. +34 91 685 3600
Fax +34 91 647 3245

Myynti ja markkinointi – Keski- ja Itä-Eurooppa

Uponor GmbH
P.O.Box 1641 (Industriestrasse 56)
D-97433 Hassfurt, Germany
Puh. +49 9521 6900
Fax +49 9521 690 150

Tuotanto ja jakelutie

Uponor Oyj
PL 37 (Robert Huberin tie 3 B)
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211
Fax 020 129 2841

Tuote- ja palvelutarjonta

Uponor Oyj
PL 37 (Robert Huberin tie 3 B)
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211
Fax 020 129 2841

Yhdyskuntatekniikka

Uponor Oyj
PL 37 (Robert Huberin tie 3 B)
01511 Vantaa
Tel. 020 129 211
Fax 020 129 2841

Pohjois-Amerikka

Uponor Inc.
5925 148th St. West
Apple Valley, Minnesota 55124, USA
Puh. +1 952 891 2000
Fax +1 952 891 2008

Muut maat

Uponor GmbH
International sales
P.O.Box 1641 (Industriestrasse 56)
D-97433 Hassfurt, Germany
Puh. +49 9521 6900
Fax +49 9521 690 150

Suunnittelu: Kreab Gavin Anderson

Kuvat: Kansi – Tomi Parkkonen. Toimitusjohtaja, johtoryhmä ja hallitus – Dick Lindberg.
Muut kuvat – Uponor, ellei toisin mainittu.

Paino: Lönnberg 2009

Uponor Oyj
Robert Huberin tie 3 B
PL 37
01511 Vantaa

P 020 129 211
F 020 129 2841
W www.uponor.com

uponor
simply more